

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор

_____ Р.П. Мигущенко

« » _____ 2019 р.

ПРОГРАМИ

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» за
конкурсними пропозиціями

051 Економіка:

«Економіка підприємства»

«Управління персоналом та економіка праці»

«Економічна кібернетика»

Директор інституту

_____ О. В. Манойленко

Харків 2019

ЗМІСТ

«Економіка підприємства»	3
«Управління персоналом та економіка праці»	22
«Економічна кібернетика».....	33

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Анотація

Метою проведення вступного випробування за фахом при зарахуванні на навчання на 2-3 курс за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» за спеціальністю 051 «Економіка» та спеціалізацією 051-02 «Економіка підприємства» є з'ясування теоретичних знань та практичних навичок вступників щодо розв'язання конкретних економічних та виробничо-господарських завдань, які входять у коло питань економіста.

Вступне фахове випробування включає питання нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки:

Для зарахування на 2 курс:

1. Вступ до спеціальності.
2. Розміщення продуктивних сил.

Для зарахування на 3 курс:

1. Вступ до спеціальності.
2. Розміщення продуктивних сил.
3. Економіка підприємства.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІН ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

2.1. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Мета дисципліни – оволодіння основами економіки, системних знань ринкових механізмів, поняттями про основні функції економіки, основними положеннями науки і практики економіки підприємства, концепцією підготовки спеціалістів у галузі економіки, функціями економістів у промисловому виробництві та інших сферах національного господарства.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: історію, наукові та навчальні школи НТУ «ХП»; передові методи навчання, в тому числі основи міжнародної Болонської системи; основні положення науки і практики економіки підприємства; основні функції економіки підприємства, їх зв'язок з майбутніми службовими обов'язками;

вміти: працювати над освоєнням навчальних дисциплін, в т.ч. за допомогою самостійної роботи; мати змогу дати попередню оцінку своєї роботи; підвищувати свій культурний рівень та фізичну наснагу; оцінювати основи організації економічної діяльності на підприємстві, в організаціях і установах.

Тема 1. Економіка знань, її розвиток, значення для піднесення економічного розвитку

Сутність економіки знань, її значення. Глобалізація економіки. Шляхи подальшого розвитку економіки України.

Тема 2. Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» – флагман вищої освіти

Історія НТУ «ХП». Сучасний розвиток ВИШу. Спеціаліст XXI сторіччя – програма НТУ «ХП». Економічний блок у НТУ «ХП».

Тема 3. Міжнародні системи освіти, їх основна націленість. Болонський процес, як фактор підвищення освітянського рівня освіти

Дворівнева система вищої освіти. Основні положення Болонського процесу. Демократизація Європейських систем навчання.

Тема 4. Оцінка знань студентів. Кредитно-модульна система, її зміст, значення для здобуття відповідної кваліфікації

Національна оцінка знань студентів. Міжнародні оцінки знань студентів. Рейтингові оцінки знань.

Тема 5. Функції фахівця з економіки підприємства і зміст діяльності фахівців з даного напрямку

Які роботи може виконувати фахівець з економіки підприємства. Де він зможе працювати. Перспективні зміни напрямів роботи фахівця.

Тема 6. Стан економіки України та шляхи її розвитку

Сучасний стан економіки України. Інноваційний стан економіки України. Заощадження всіх видів ресурсів. Міжнародне співробітництво.

Тема 7. Види формувань суб'єктів підприємництва. Промислове підприємство – основна ланка промислового виробництва

Різноманітність формувань суб'єктів підприємництва в ринковому господарстві. Види промислових підприємств. Підприємництво, його сутність, види. Кластерні форми організації діяльності.

Тема 8. Основи планування і прогнозування науково-виробничої діяльності

Види планів. Перспективне планування. Основи поточного планування. Основи календарного планування. Прогнозування науково-виробничої діяльності, його сутність, види.

Тема 9. Науково-технічний прогрес і його напрями. Інноваційно-інвестиційна діяльність як основний важіль розвитку економіки

Сутність науково-технічного прогресу, його ефективність. Сутність інвестиційної діяльності, її ефективність. Сутність інноваційної діяльності, її ефективність. Технологічні уклади як стан розвитку національної економіки.

Тема 10. Якість і конкурентоспроможність товарів. Їх роль в здобутті позицій на міжнародних ринках

Якість, її показники, методи по розрахунку. Конкурентоспроможність, її показники, методи розрахунку. Сучасний стан конкурентоспроможності українських товарів, шляхи її збільшення.

Тема 11. Ефективність нововведень та виробничо-господарської діяльності суб'єктів підприємства

Сутність і принципи визначення ефекту нововведень. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва. Ефективність національної економіки.

2.2. РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ

Мета дисципліни – формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямів регіонального розвитку економіки.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: закони розміщення і територіальної організації продуктивних сил країни та окремих регіонів на базі механізму дії економічних законів і закономірностей розвитку економіки;

вміти: робити глибокий всебічний аналіз сучасного стану розвитку продуктивних сил та характеру їх розміщення на території країни, її економічних регіонів; на базі глибокого аналізу сучасного стану розвитку та розміщення продуктивних сил передбачати перспективи розвитку галузей народного господарства; виявляти основні проблеми розвитку регіональної економіки та обґрунтовувати шляхи і напрямки їх вирішення.

Тема 1. Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил і формування економіки регіону

Предмет курсу. Територіальний поділ праці і розміщення продуктивних сил. Місце курсу в системі наукових дисциплін. Зв'язок з економічною теорією, статистикою, галузевими економіками та іншими дисциплінами. Методологічна основа курсу. Спеціальні методи. Завдання дисципліни. Економічні закони суспільного виробництва і закономірності розміщення продуктивних сил, їх об'єктивний характер. Порівняння ступеню економічного і соціального розвитку окремих регіонів.

Тема 2. Економічне районування і територіальна організація продуктивних сил

Економічне районування як науковий метод територіальної організації господарства. Територіальний розподіл праці – основа формування економічних районів. Сучасне мезорайонування України. Територіальна організація господарства. Макро-, мезо- і мікрорайони. Практичне значення – економічного районування.

Тема 3. Наукові методи аналізу розміщення продуктивних сил і рівнів економічного розвитку регіонів

Основні закономірності РПС: ефективність розміщення продуктивних сил, територіальний розподіл праці, економічна цілісність регіону, регіональної інтеграції господарства, територіальної концентрації продуктивних сил, зближення рівнів соціально-економічного розвитку регіонів; комплексного розміщення продуктивних сил. Показники спеціалізації регіонів країни: питома вага виробництва продукції галузей спеціалізації регіону в загальному виробництві країни, коефіцієнт локалізації, коефіцієнт виробництва на душу населення, коефіцієнт товарності.

Тема 4. Природно – ресурсний потенціал та його економічна оцінка

Соціально-економічний потенціал регіону: природно-ресурсний, демографічний, науково-технічний, виробничий, науковий, рекреаційний, інформаційний, соціальний, культурний. Природно-ресурсний потенціал та його структура. Місце України в світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах, рівень забезпечення власних потреб. Кількісна та якісна оцінка природних ресурсів і природних умов: балансові, промислові, геологічні і прогнозні запаси сировини і палива. Характеристика природно-ресурсного потенціалу: паливних, рудних, нерудних корисних копалини, земляних, водних, біологічних, рекреаційних. Ресурсозбереження як головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу. Екологічні проблеми України. Охорона довкілля. Рациональне природокористування.

Тема 5. Населення і трудові ресурси

Населення України та його роль у розвитку і територіальній організації господарства. Чисельність населення. Регіональні особливості відтворення населення. Демографічні проблеми. Депопуляція. Територіальне розміщення населення. Міграція населення та її види: регіональні особливості і відмінності. Національний склад населення та його особливості. Міське і сільське населення. Міська агломерація. Урбанізація і проблеми довкілля.

Тема 6. Виробничий і науково – технічний потенціал

Виробнича сфера. Галузева структура промисловості України. Структурні зміни у виробництві. Виробничий потенціал. Інвестиційний потенціал. Інноваційна діяльність. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності. Показники виробництва в регіоні. Науково-технічний прогрес та його вплив на територіальну і галузеву структуру продуктивних сил. Альтернативні джерела енергії. Новий вигляд сировини і матеріалів. Зміна в галузевій і територіальній структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації економіки і технічного прогресу.

Тема 7. Господарський комплекс України, особливості структури і трансформації в ринкових умовах

Поняття господарського комплексу. Основні показники, що характеризують економіку країни. Місце України серед країн світу по рівню економічного розвитку. Історія розвитку економіки України. Сучасний економічний стан України – основні тенденції та проблеми. Структура господарського комплексу України. Стратегія і тактика структурної перебудови. Зміна в галузевій структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації і технологічного прогресу.

Тема 8. Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України

Промисловість, як провідна галузь індустріального сектора. Галузева структура промисловості України: ефективність і тенденції розвитку. Роль паливно-енергетичного комплексу в народному господарстві та його структура. Галузь паливно-енергетичного

комплексу як чинник районування. Їх вплив на розвиток і територіальну організацію народного господарства. Місце металургійного комплексу в економіці України та його структура. Металургія як чинник районування. Роль машинобудування в народному господарстві. Структура комплексу. Умови і чинники, які впливають на структуру, розвиток і розміщення підприємств машинобудування. Значення галузей хімічного комплексу в народному господарстві. Структура комплексу. Лісова і деревообробна промисловість. Галузева структура. Значення агропромислового комплексу (АПК) в народному господарстві. Пріоритетність вирішення продовольчої програми. Галузева структура АПК. Сільське господарство. Галузева структура сільського господарства.

Тема 9. Сутність регіональної економіки та її регіональні особливості

Економіка регіонів – ланка єдиного господарського комплексу України. Місце і спеціалізація економічних районів у системі територіального розподілу праці. Комплексний соціально-економічний розвиток території в умовах ринкових стосунків. Диференціація території по рівню і комплексності розвитку виробничих сил. Соціально-економічні проблеми районів і шляхи їх вирішення. Територіально-виробничі комплекси та їх роль в розвитку продуктивних сил. Міжгалузеві комплекси як соціально-економічна система. Виробничі комплекси, промисловий вузол, район, технополіс, портово-промисловий комплекс. Спільність регіональних соціально-економічних систем. Територіальні особливості розвитку різних регіонів і областей України.

Тема 10. Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку

Господарство регіонів України. Характеристика продуктивних сил економічних районів України: Донецького, Придніпровського, Північно-східного, Столичного, Причорноморського, Центрального, Подільського, Карпатського, Північно-західного. Склад і місце району в економіці України, галузі спеціалізації, основні чинники районоутворення, географія основних галузей промисловості та АПК, транспортна система, проблеми і перспективи розвитку економіки району.

Тема 11. Регіональна економічна політика України та управління регіональним розвитком

Основні складові механізму реалізації регіональної економічної політики: відповідна законодавчо-нормативна база; бюджетно-фінансове регулювання регіонального розвитку; програмування і прогнозування; розвитку різних форм продуктивних сил. Сутність державної регіональної економічної політики та її основні напрями. Об'єкти і суб'єкти регіональної економічної політики. Стратегія економічного розвитку. Стратегічна модель економічного розвитку України. Стійкий розвиток та економічне зростання. Концепція стійкого розвитку. Основні принципи, положення і завдання. Цілі державної регіональної економічної політики. Підвищення ефективності територіального розподілу праці. Оптимізація інтеграційних і дезінтеграційних процесів. Основні принципи державної

регіональної економічної політики. Завдання регіональної економічної політики. Забезпечення комплексності і раціональної структури господарства регіону.

Тема 12. Зовнішньоекономічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України і її регіонів

Основні форми зовнішньоекономічних зв'язків (ЗЕЗ). Зовнішня торгівля: структура, тенденції розвитку. Об'єктивні причини розширення ВЕС. Територіальна і товарна структура експорту і імпорту. Головні торговельні партнери України. Проблеми іноземного інвестування і створення вільних економічних зон в Україні. Зовнішньоекономічна співпраця України в рамках СНД. Історичні, політичні, економічні, науково-технічні, військові, соціальні, транспортні, культурні зв'язки ЗЕЗ з країнами Євросоюзу, ГУАМ, СЕП, ЧОС. Інтеграція України в ЄС.

2.3. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Мета дисципліни – формування сукупності знань і навичок оволодіння науковим інструментарієм теорії та практики господарювання з використанням фундаментальних та спеціальних підходів та методів щодо підвищення ефективності управління підприємствами на основі аналізу, планування та контролю їх діяльності.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: сутність основних понять економіки та методи їх застосування в різноманітних сферах діяльності підприємств; значення та шляхи підвищення ефективності функціонування підприємств та їх підрозділів; основи моделювання ефективності роботи підприємств у ринкових умовах;

вміти: поєднувати теоретичні знання і практичні навички по ефективному веденню виробництва; розраховувати основні економічні показники діяльності підприємств та аналізувати їх; знаходити шляхи використання резервів підвищення ефективності діяльності підприємства.

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

Поняття підприємства, місія, цілі і завдання його створення. Правове забезпечення підприємництва. Правові засади функціонування підприємств. Еволюція теорій економіки підприємства. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Принципи здійснення, форми і моделі підприємницької діяльності. Типи професійної підприємницької діяльності та їх особливості. Виробнича та посередницька діяльність. Підприємницькі договори (контракти, угоди): структура і порядок їх укладання. Соціально-економічна роль і значення підприємництва в структурі ринкової економіки. Формування підприємницького середовища. Активізація підприємницької діяльності в Україні.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств та їх характеристика. Об'єднання підприємств. Тенденції розвитку підприємств та їх об'єднань в сучасних умовах.

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

Поняття, компоненти та моделі ринкового середовища функціонування підприємств та організацій. Характеристика складових макро- та мікросередовища підприємства. Технологія використання PEST-аналізу для оцінювання факторів макросередовища підприємства.

Тема 4. Структура та управління підприємством

Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства та її види. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Планування, організація, мотивація, контроль як основні функції управління підприємствами. Принципи та методи управління підприємством. Організаційна структура управління підприємством. Типи організаційних структур управління.

Тема 5. Ринок і продукція

Поняття маркетингу, його концепції та різновиди. Принципи, задачі та функції маркетингу. Фактори макро- і мікросередовища маркетингу. Загальна сутнісна характеристика продукції, її класифікація й вимірники обсягу. Алгоритм формування та управління товарним асортиментом. Поняття, роль і функції ціни в ринковій економіці. Види цін та сфери їх застосування. Загальні специфічні чинники ціноутворення. Основні методи встановлення ціни. Сутність та різновиди цінової політики підприємства. Технологія розроблення цінової стратегії підприємства.

Тема 6. Прогнозування та планування діяльності підприємства

Прогнозування як наукове обґрунтування можливого стану суб'єктів господарювання у майбутньому. Мета, ознаки, об'єкти й принципи прогнозування. Методологічні основи планування. Методи планування діяльності та розвитку підприємства. Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві. Бізнес-планування: сутність і призначення, стадії формування. Тактичне планування діяльності підприємства. Відмінність тактичного планування від стратегічного. Оперативне планування поточної діяльності: суть і завдання. Розробка оперативних планів та графіків виробництва. Виробнича програма підприємства та основні її завдання. Формування вартісних показників виробничої програми. Схема формування виробничої програми підприємства, її ресурсне обґрунтування.

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Поняття персоналу. Категорії персоналу підприємства. Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Визначення чисельності окремих категорій працівників.

Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на підприємствах. Чинники зростання продуктивності праці. Поняття оплати праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Форми та системи оплати праці. Сучасна державна політика оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту.

Тема 8. Капітал підприємства

Матеріальні активи як сукупність виробничих фондів підприємства. Класифікація основних фондів. Структура основних фондів та її види. Оцінювання вартості основних фондів. Фізичне (матеріальне) та економічне спрацювання основних фондів. Амортизація основних фондів та методи її нарахування. Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів підприємства. Сутнісна характеристика оборотних коштів як сукупності поточних витрат фінансових коштів. Елементний склад оборотних фондів підприємства. Нормовані й ненормовані оборотні кошти. Визначення сукупного нормативу оборотних коштів підприємства. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних фондів підприємства. Змістова характеристика матеріально-технічного забезпечення діяльності підприємства. Форми і системи матеріально-технічного забезпечення. Розрахунок потреби в матеріалах. Запаси матеріалів та їх регулювання. Оптимізація партій поставки матеріалів.

Тема 9. Інвестиції підприємства

Сутність і характеристика інвестицій як найважливішого фінансового ресурсу суб'єктів господарювання. Класифікація інвестицій підприємства. Джерела формування реальних інвестицій. Технологічна й відтворювальна структура капітальних вкладень, тенденції її зміни у часі. Роль фінансових інвестицій у системі господарювання. Види цінних паперів, порядок їх випуску та обігу. Державне регулювання та масштаби обігу цінних паперів в Україні.

Тема 10. Інноваційна діяльність підприємства

Загальна характеристика інноваційної діяльності та інноваційних процесів. Організаційні форми інноваційної діяльності. Інноваційна політика підприємства та принципи її формування. Стратегія інноваційного розвитку підприємства: суть і види.

Тема 11. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства

Поняття і значення техніко-технологічної бази виробництва. Основні показники рівня розвитку техніко-технологічної бази підприємства. Загальна характеристика, види та чинники формування (нарощування) виробничої потужності підприємства. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства. Баланс виробничих потужностей. Форми розвитку і трансформації техніко-технологічної бази підприємства. Сутність та соціально-економічне значення застосування різних форм організації виробництва. Об'єктивна необхідність, сутність і тенденції розвитку диверсифікації виробництва.

Тема 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

Види підприємницької діяльності: виробнича, комерційна і фінансова. Звичайна і надзвичайна діяльність підприємства. Операційна діяльність: поняття, сутність і цілі. Принципи організації операційної діяльності. Характеристика різних типів виробництва. Ресурси як вхідні фактори операційної діяльності. Якість продукції (послуг) як економічна категорія. Показники й методи оцінювання якості продукції (послуг). Поняття та визначення рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств на ринку. Стандартизація та сертифікація продукції: складові елементи та принципи здійснення. Наявні в Україні стандарти та технічні умови, сфери їх застосування. Державний нагляд за дотриманням вимог стандартів. Сертифікація продукції, її економічне значення. Обов'язкова й добровільна сертифікація виробів. Міжнародні системи сертифікації. Національні системи якості.

Тема 13. Витрати виробництва та реалізації продукції підприємства

Поточні витрати, собівартість продукції як комплексний економічний показник. Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками. Структура поточних витрат за окремими групами первинних елементів на підприємствах різних галузей і тенденція її зміни з часом. Системи управління витратами. Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Об'єкти калькулювання та калькуляційні одиниці.

Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Джерела фінансування діяльності. Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Сутність, функції та види прибутку. Джерела формування загальної величини прибутку (доходу) підприємства. Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Оцінка прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності. Загальні положення методології визначення ефективності виробничих і фінансових інвестицій. Сукупність чинників, що впливають на рівень ефективності інвестицій. Економічне обґрунтування інвестиційних проектів різних суб'єктів господарювання. Методика визначення ефективності технічних нововведень. Економічна суть і загальний методологічний підхід до вимірювання ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства. Методика оцінювання ефективності діяльності підприємств.

Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

Сутнісна характеристика, роль і значення розвитку підприємства. Зміст основних теорій розвитку підприємства. Методичний інструментарій аналізу процесів розвитку на підприємстві. Загальні моделі розвитку сучасних підприємств. Характеристика, принципи та

методичні засади трансформації підприємств. Реструктуризація бізнесу: особливості, основні форми та види. Суть механізму санації та її цілі. Особливості державної підтримки проведення санації потенційно конкурентоспроможних підприємств.

Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність.

Технологічна характеристика економічної безпеки суб'єкта господарювання. Можливі загрози економічній безпеці суб'єкта господарювання. Основні ознаки достатнього рівня економічної безпеки підприємства за умов ринкової системи господарювання. Обґрунтування стратегії створення належної економічної безпеки підприємства. Основні групи чинників, що формують відповідний рівень економічної безпеки підприємства. Антикризова діяльність і банкрутство підприємств. Причини й симптоми банкрутства. Класифікація чинників, що сприяють банкрутству.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступ до спеціальності

1. Сутність економіки знань, її значення.
2. Актуальність і мета підготовки економістів.
3. Професійно-кваліфікаційна характеристика фахівця з економіки.
4. Сутність та наслідки глобалізації економіки.
5. Основні тенденції та шляхи розвитку економіки України.
6. Характеристика сучасного стану економіки України.
7. Інноваційний стан економіки України.
8. Державна політика заощадження всіх видів ресурсів.
9. Стан міжнародного співробітництва.
10. Різноманітність формувань суб'єктів підприємництва в ринковому господарстві.
11. Підприємництво, його сутність, види.
12. Акціонерні товариства в Україні.
13. Види промислових підприємств.
14. Кластерні форми організації діяльності.
15. Транснаціональні компанії у сучасній економіці.
16. Сутність планування та види планів.
17. Особливості перспективного планування.
18. Основи поточного планування.
19. Основи календарного планування.
20. Прогнозування науково-виробничої діяльності, його сутність, види.
21. Сутність науково-технічного прогресу, його ефективність.
22. Сутність інвестиційної діяльності, її ефективність.
23. Сутність інноваційної діяльності, її ефективність.
24. Технологічні уклади як стан розвитку національної економіки.
25. Якість, її показники, методи по розрахунку.
26. Національна система сертифікації товарів.
27. Міжнародні сертифікати якості.
28. Конкурентоспроможність, її показники, методи розрахунку.
29. Сучасний стан конкурентоспроможності українських товарів, шляхи її збільшення.
30. Сутність і принципи визначення ефекту нововведень.
31. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва.
32. Ефективність національної економіки.

Розміщення продуктивних сил

1. Зв'язок розміщення продуктивних сил (РПС) з економічною теорією, статистикою, галузевими економіками та іншими дисциплінами.

2. Економічні закони суспільного виробництва і закономірності РПС, їх об'єктивний характер.

3. Опис методології порівняння ступеню економічного і соціального розвитку окремих регіонів.

4. Економічне районування як науковий метод територіальної організації господарства.

5. Територіальний розподіл праці як основа формування економічних районів.

6. Сучасне мезорайонування України та територіальна організація господарства.

7. Макро-, мезо- і мікрорайони. Практичне значення економічного районування.

8. Опис показників спеціалізації регіонів країни.

9. Соціально-економічний потенціал регіону та його визначення.

10. Природно-ресурсний потенціал та його структура.

11. Місце України у світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах. Рівень забезпечення власних потреб.

12. Кількісна та якісна оцінка природних ресурсів і природних умов.

13. Природно-ресурсний потенціал України: паливні, рудні, нерудні корисні копалини, земляні, водні, біологічні, рекреаційні.

14. Екологічні проблеми України.

15. Сутність раціонального природокористування.

16. Роль населення України у розвитку і територіальній організації господарства.

17. Регіональні особливості відтворення населення, демографічні проблеми, депопуляція.

18. Міграція населення та її види: регіональні особливості та відмінності.

19. Національний склад населення та його особливості.

20. Ситуація в Україні щодо міського і сільського населення. Міська агломерація. Урбанізація і проблеми довкілля.

21. Галузева структура промисловості України.

22. Структурні зміни у виробництві України.

23. Виробничий потенціал України.

24. Інвестиційний потенціал України.

25. Інноваційна діяльність України. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності.

26. Науково-технічний прогрес та його вплив на територіальну і галузеву структуру продуктивних сил.

27. Характеристика альтернативних джерел енергії.

28. Зміни у галузевій і територіальній структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації економіки і технічного прогресу.

29. Сутність господарського комплексу.

30. Опис основних показників, що характеризують економіку країни.

31. Місце України серед країн світу по рівню економічного розвитку.

32. Стислий опис історії розвитку економіки України.

33. Сучасний економічний стан України – основні тенденції і проблеми.

34. Структура господарського комплексу України.
35. Промисловість як провідна галузь індустріального сектора.
36. Ефективність і тенденції розвитку галузевої структури промисловості України.
37. Роль паливно-енергетичного комплексу у народному господарстві та його структура.
38. Галузь паливно-енергетичного комплексу як чинник районування.
39. Місце металургійного комплексу в економіці України та його структура.
40. Металургія як чинник районування.
41. Роль машинобудування в народному господарстві.
42. Умови та чинники, які впливають на структуру, розвиток і розміщення підприємств машинобудування.
43. Значення галузей хімічного комплексу у народному господарстві.
44. Галузева структура лісової і деревообробної промисловості.
45. Значення агропромислового комплексу (АПК) у народному господарстві.
46. Галузева структура сільського господарства.
47. Місце та спеціалізація економічних районів у системі територіального розподілу праці.
48. Комплексний соціально-економічний розвиток території в умовах ринкових відносин.
49. Соціально-економічні проблеми районів і шляхи їх рішення.
50. Територіально-виробничі комплекси та їх роль у розвитку продуктивних сил.
51. Міжгалузеві комплекси як соціально-економічна система.
52. Територіальні особливості розвитку різних регіонів та областей України.
53. Характеристика господарства регіонів України.
54. Продуктивні сили економічного району України: Донецького.
55. Продуктивні сили економічного району України: Придніпровського.
56. Продуктивні сили економічного району України: Північно-східного.
57. Продуктивні сили економічного району України: Столичного.
58. Продуктивні сили економічного району України: Причорноморського.
59. Продуктивні сили економічного району України: Центрального.
60. Продуктивні сили економічного району України: Подільського.
61. Продуктивні сили економічного району України: Карпатського.
62. Продуктивні сили економічного району України: Північно-західного.
63. Сутність державної регіональної економічної політики та її основні напрями.
64. Стратегічна модель економічного розвитку України.
65. Цілі державної регіональної економічної політики.
66. Основні принципи державної регіональної економічної політики.
67. Завдання регіональної економічної політики.
68. Зовнішня торгівля: структура, тенденції розвитку.
69. Основні проблеми іноземного інвестування і створення вільних економічних зон в Україні.

70. Ситуація щодо інтеграції України в ЄС.

Економіка підприємства

1. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Принципи здійснення, форми і моделі підприємницької діяльності.
2. Поняття підприємства, цілі і завдання його створення.
3. Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств та їх характеристика.
4. Поняття, компоненти та моделі ринкового середовища функціонування підприємств.
5. Організаційна структура управління підприємством. Типи організаційних структур управління.
6. Планування, організація, мотивація, контроль як основні функції управління підприємствами.
7. Принципи та методи управління підприємством.
8. Виробнича і загальна структури підприємства.
9. Поняття маркетингу, його концепції та різновиди. Принципи, задачі та функції маркетингу.
10. Алгоритм формування та управління товарним асортиментом.
11. Види цін. Основні методи встановлення ціни.
12. Сутність та різновиди цінової політики підприємства.
13. Мета, принципи та методи прогнозування.
14. Види, принципи та методи планування.
15. Сутність та основні етапи стратегічного планування.
16. Бізнес-планування: сутність, призначення, стадії формування.
17. Тактичне та оперативне планування.
18. Виробнича програма підприємства та основні її завдання.
19. Поняття, класифікація та структура персоналу.
20. Поняття та функції оплати праці.
21. Форми та системи оплати праці.
22. Поняття продуктивності праці та чинники її зростання.
23. Поняття, класифікація і структура основних фондів.
24. Первісна, відновна й залишкова вартість основних фондів.
25. Спрацювання (зношування) основних фондів. Види зношування.
26. Амортизація основних фондів. Норми амортизаційних відрахувань.
27. Виробнича потужність підприємства.
28. Поняття оборотних фондів та їх елементний склад.
29. Ефективність використання оборотних коштів.
30. Сутність і класифікація інвестицій.
31. Структура капітальних вкладень.
32. Характеристика інноваційної діяльності та інноваційних процесів.

33. Організаційні форми інноваційної діяльності.
34. Стратегія інноваційного розвитку підприємства.
35. Загальна характеристика, види та чинники формування (нарощування) виробничої потужності підприємства.
36. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства.
37. Якість продукції. Показники й методи оцінювання якості продукції.
38. Поняття та визначення рівня конкурентоспроможності продукції підприємств на ринку.
39. Стандартизація та сертифікація продукції: складові елементи та принципи здійснення.
40. Собівартість продукції: поняття, види, характеристики. Управління витратами.
41. Зміст та методика обчислення кошторису виробництва.
42. Об'єкти калькулювання та калькуляційні одиниці. Розрахунок основних статей калькуляції.
43. Дохід та прибуток: їх сутність та різниця.
44. Загальна характеристика рентабельності та її розрахунок.
45. Методика оцінки та показники ефективності діяльності підприємства.
46. Сутнісна характеристика, роль і значення розвитку підприємства.
47. Реструктуризація бізнесу: особливості, основні форми та види.
48. Санація підприємств. Суть механізму санації та її цілі.
49. Антикризова діяльність і банкрутство підприємств. Причини й симптоми банкрутства.
50. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Вступ до спеціальності

1. Бордовский В.П. Экономика. Учебник для вузов. / В.П. Бордовский, О.В. Рудаков, Е.В. Самородова. М.: Форум, Инфра-М, 2014. – 672 с.
2. Гєєць В.М. Інноваційні перспективи України / В.М. Гєєць, В.П. Семиноженко. – Х.: Константа, 2006. – 272 с.
3. Горфинкель В.Я. Экономика фирмы / В.Я. Горфинкель – М.: Юрайт, 2011. – 688 с.
4. Грибов В.В. Экономика. Курс для бакалавров / В.В. Грибов, В.П. Грузинов. М.: Курс, Инфра-М, 2014. – 448 с.
5. Гура О.І. Педагогіка вищої освіти: вступ до спеціальності: Навч. посіб. / О.І. Гура – К.:ЦНЛ, 2005. – 384 с.
6. Колот А.М. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації Європейської вищої школи / Колот А.М. та ін. – К.: КНЕУ. 2005. – 234 с.
7. Кремень В.Г. Вища освіта в Україні і Болонський процес: Навч. посіб./ Ред. В.Г. Кремень. – Тернопіль: Навч. книга-Богдан, 2004. – 384 с.
8. Липсиц И.В. Экономика. / И.В. Липсиц. – М.: Кноруз, 2013. – 312 с.
9. Перерва П.Г. Экономика и управление инновационной деятельностью / ред. П.Г. Перерва, Г.К. Вороновский, С.А. Мехович, Н.И. Погорелов – Х.: НТУ «ХПИ». 2009. – 1023 с.
10. Технологічний імператив стратегії соціально-економічного розвитку України: монографія / Федулова Л.І, Бажал Ю.М., Осецький В.П. / за ред. Федулової Л.І. – НАН України, ін-т екон. та прогноз. – К.: 2011. – 656 с.
11. Тимошенко З.І. Болонський процес: Нормативно-правові документи / Уклад.: З.І. Тимошенко, І.Г. Онищенко, А.М. Грехров, Ю.І. Палеха – К.: Європ. ун-т, 2004. – 73 с.
12. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л. Болонський процес: цикли, ступені, кредити / Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, Є.І. СОКОЛ, Б.В. КЛИМЕНКО. – Х.: НТУ «ХПІ», 2004. – 144 с.
13. Швиданенко Г.О. Економіка підприємства / За ред. Г.О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2009. – 910 с.
14. Федулова Л.І. Інноваційна політика: підручник / Л.І. Федулова, Л.А. Мазаракі, Г.О. Андрощук – К.: КНТЕУ, 2012. – 604 с.
15. Яковлев А.І. Роль фундаментально-гуманітарної спрямованості в підготовці майбутніх фахівців. / Наука та Наукознавство. – К.: НАНУ, ЦД НТТПШН ім. Н.М. Доброва, №1, 2011. – С. 108-112.
16. Яковлев А.І. Організація промислового виробництва / ред. А.І Яковлев, М.І Ларка, С.П. Сударкіна та ін.– Х.: НТУ «ХПІ», 2016. – 368 с.
17. Янковий О.І. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення / О.І. Янковий. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.

Розміщення продуктивних сил

1. Білорус О.Г. Глобальний сталий розвиток / О.Г. Білорус, Ю.М. Мацейко. – К.: КНЕУ, 2006. – 488 с.
2. Буряк П.Ю. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності [Текст]: навч. посіб. / П.Ю.Буряк, О.Г.Гупало, 2007. – 336 с.
3. Голюков, А.П. Економіка України: фактори виробництва, галузева структура, розміщення, тенденції розвитку [Текст]: навч. посіб./ А.П. Голюков, Н.А. Казакова, О.А. Шуба – Х: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2005. – 240 с.
4. Данилишин Б.М. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Б.М. Данилишин, Д. В. Клиновий, Т.В. Пепа [ред. д.е.н. Б. М.Данилишин]. – Ніжин: ТОВ «Видавництво» Аспект-Поліграф», 2007. – 688 с.
5. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія/ за ред. З. С. Варналій. – К.: НІСД, 2007. – 768 с.
6. Димченко О.В. Регіональна економіка: Навч. посібн. [Текст] / О.В. Димченко – Харків: ХНАМГ, 2010 – 221 с.
7. Зінь Е.А. Регіональна економіка [Текст]/ Е.А. Зінь – К.: «ВД «Професіонал», 2007. – 528 с.
8. Лібанова Е.М., Аксьонова С.Ю. та інш. Населення України. Народжуваність в Україні у контексті суспільно-трансформаційних процесів/ – К.: АДЕФ-Україна 2008. – 288 с.
9. Прогнозування соціально-економічного розвитку регіону: питання теорії і методології / НАН України. Інститут регіональних досліджень: [під ред. д.е.н., проф. Є.І. Бойко]. – Львів, 2005. –234 с.
10. Регіональна економіка та природокористування: навч. посіб./ А.П. Голюков, О.Г. Дейнека [та ін.]; за ред. А.П. Голюков. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 352 с.
11. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком: [навч. посібник] / Д.М. Стеченко. – К.: Вища школа, 2000. – 223 с.
12. Хвесик М.А. Размещение производительных сил и региональная экономика: уч. пособ. [Текст]/ Хвесик М.А., Горбач Л.М., Пастушенко П.П. Изд-во: Кондор, 2009. – 344 с.

Економіка підприємства

- 1 Березін О.В., Березіна Л.М., Бутенко Н.В. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Знання, 2009. – 390 с.
- 2 Бондар Н.М. Економіка підприємства. – К: АСН, 2004. – 400 с.
- 3 Економіка підприємства / За заг. ред. д.е.н., проф. Петровича Й.М. – Львів: Новий Світ, 2004. – 680 с.
- 4 Економіка підприємства: Підручник / За ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2006. – 614 с.
- 5 Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. Ф. Покропивного. — К: КНЕУ, 2003. – 608 с.
- 6 Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності:

Навчальний посібник. – К: Видавничий центр «Академія», 2005.– 400 с.

7 Манів З.О., Луцький І.М. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Знання, 2006. – 580 с.

8 Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Вікар, 2003. – 220 с.

9 Сударкіна С.П. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. економ. та техн. ф-тів денної і заочної форм навч./ С.П. Сударкіна. – Харків: НТУ «ХПІ», 2011. – 292 с.

10 Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посібник. 2-ге вид. – К.: Каравела, 2005. – 568 с.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При оцінці знань вступника за основу слід брати повноту і правильність отриманих відповідей і виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня зважена за оцінками відповідей на всі питання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

«УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТА ЕКОНОМІКА ПРАЦІ»

Анотація

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;
- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;
- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;
- володіти методами проведення економічного аналізу і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;
- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію та свої висновки;
- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;
- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;
- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;
- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;
- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;
- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;

- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін, економіки підприємства, економічної теорії, організації виробництва, маркетингу.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, економіки підприємства, організації виробництва.

Модуль І. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Поняття про підприємство і основні напрямки його діяльності

Види підприємств. Виробнича і загальна структура підприємств. Виробнича програма підприємства: суть, показники і методика розробки.

Тема 2. Основні фонди та виробнича потужність підприємства

Поняття про основні фонди підприємства і їх класифікація. Сутність і види оцінки основних фондів. Спрацювання і техніко-економічні старіння основних фондів. Амортизація основних фондів і економічна суть і методи нарахування амортизаційних відрахувань. Ремонт основних фондів і його економічний зміст. Відтворення основних фондів. Показники забезпеченості підприємства і працівників основними фондами. Ефективність використання основних фондів. Виробнича потужність підприємства.

Тема 3. Оборотні кошти підприємства і ефективність їх використання

Економічна суть оборотних фондів, фондів обігу і оборотних коштів (ОБК). Склад і структура оборотних коштів підприємства. Джерела утворення оборотних коштів. Нормування оборотних коштів. Ефективність використання ОБК.

Тема 4. Персонал підприємства і його використання

Склад, чисельність та структура персоналу підприємства. Поняття про продуктивність праці. Економічне і соціальне значення росту продуктивності праці. Методика визначення рівня продуктивності праці. Шляхи і резерви підвищення продуктивності праці.

Тема 5. Інвестиції підприємства і ефективність їх використання

Поняття, склад і структура інвестицій. Поняття про капітальні вкладення. Оцінка ефективності інвестицій. Чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень та фінансових інвестицій

Тема 6. Інноваційні процеси та оцінка їх ефективності

Загальна характеристика інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес: суть, загальні та пріоритетні напрямки. Економічна оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.

Тема 7. Витрати виробництва: шляхи їх зниження

Поняття про витрати виробництва і собівартість продукції. Класифікація витрат.

Групування витрат виробництва за економічними елементами. Групування витрат виробництва за статтями калькуляції. Умовно постійні і умовно змінні витрати в собівартості продукції. Шляхи зниження витрат виробництва.

Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства та ефективність

Зміст і форми фінансової діяльності підприємства. Поняття про прибуток як економічну категорію. Види прибутку, формування та використання прибутку. Поняття про рентабельність як економічну категорію. Система показників рентабельності. Показники оцінки фінансово-економічного стану підприємства. Сутнісна характеристика вимірювання ефективності виробництва. Чинники зростання ефективності виробництва.

Модуль II. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Еволюція економічної науки. Напрями школи і течії економічної теорії. Предмет економічної теорії і його тлумачення різними школами. Розвиток економічної думки в Україні. Предмет, метод та функції економічної теорії. Економічні закони і категорії. Економічна теорія та економічна політика. Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика.

Тема 2. Економічні потреби та економічні інтереси

Економічні потреби, їх суть та структура. Поняття безмежності потреб. Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Взаємодія потреб та інтересів. Сутність та основні структурні елементи економічних систем. Типи економічних систем та їх особливості. Економічна система сучасної України. Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти, форми і види власності. Трансформація форм власності в Україні.

Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства

Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку. Матеріальне та нематеріальне виробництво, їх взаємозв'язок. Ресурси виробництва та їх види. Обмеженість (рідкісність) ресурсів. Межа економічних можливостей. Проблема економічного вибору. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники. Товарне виробництво як основа ринкової економіки.

Тема 4. Теорія товару і грошей

Товар і його властивості. Теорії вартості: трудова, маржиналістська і неокласична. Теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Функції та види грошей. Закон грошового обігу.

Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки

Ринок та його види. Функції ринка. Закон попиту, детермінанти попиту, індивідуальний та ринковий попит. Закон пропозиції, детермінанти пропозиції. Ринкова рівновага та фактори її порушення. Ціна: механізм формування, функції, види. Сутність та форми конкуренції в ринковій економіці. Монополія та антимоніопольна політика.

Тема 6. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці

Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно-правові форми підприємств. Функції підприємства. Суть підприємництва та умови його існування. Види та

суб'єкти підприємницької діяльності. Перспективи розвитку підприємництва в Україні.

Тема 7. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг

Капітал як фактор виробництва. Структура капіталу та його обіг. Кругообіг капіталу. Основний капітал. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Механізм відтворення основного капіталу. Амортизація. Обіговий капітал. Показники ефективності використання основного та обігового капіталу.

Тема 8. Капітал сфери обігу

Сутність, функції та місце сфери обігу у ринковій економіці. Торговельний капітал та його еволюція. Позичковий капітал: сутність та джерела. Позичковий процент. Кредит як форма руху позичкового капіталу. Форми кредиту. Банківська система як інфраструктурний елемент сучасної ринкової економіки. Банки, їх види та функції. Позабанківські кредитні заклади. Акціонерно-корпоративний капітал. Цінні папери акціонерних товариств. Фондова біржа та її функції.

Тема 9. Ринкові відносини в аграрному секторі

Розвиток ринкових відносин в аграрному секторі економіки. Еволюція власності на землю та форм господарювання на землі. АПК: структура, взаємозв'язок галузей, що його обслуговують. Аграрна інфраструктура. Агропромислова інтеграція. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення. Ціна землі.

Тема 10. Доходи населення, їх формування та розподіл

Теоретичні концепції походження та розподілу доходів. Заробітна плата: сутність, форми та системи. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи. Структура сімейних доходів. Номінальні та реальні доходи. Диференціація доходів. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині. Державне регулювання розподілу доходів.

Тема 11. Держава та її економічні функції

Необхідність втручання держави в економічні процеси. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки. Проблеми державного регулювання економіки України.

Тема 12. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Світове господарство як економічна категорія, його еволюція та етапи розвитку. Інтернаціоналізація господарського життя. Міжнародна економічна інтеграція. Головні інтеграційні угруповання світу. Перспективи інтеграції економіки України у світову економічну систему. Форми міжнародних економічних відносин: міжнародна торгівля, міжнародний поділ праці, міжнародний рух капіталів.

Тема 13. Економічні аспекти глобальних проблем

Глобальні проблеми розвитку світового господарства: сутність, класифікація, причини виникнення. Глобальні проблеми і шляхи їх розв'язання людством.

Тема 14. Предмет, метод та функції макроекономіки

Макроекономіка як розділ економічної теорії. Історія розвитку макроекономічної науки. Предмет, метод та функції макроекономіки. Сучасні макроекономічні теорії. Основні макроекономічні проблеми та суперечності економіки України.

Тема 15. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів. Система національного рахівництва

та її основні показники. Методи обчислення ВВП. Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Макроекономічні показники та суспільний добробут. Динаміка ВВП в Україні.

Тема 16. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції

Сукупний попит: сутність, структура. Цінові та нецінові фактори сукупного попиту. Крива сукупного попиту (AD). Сукупна пропозиція. Короткострокова та довгострокова крива сукупної пропозиції (AS). Цінові та нецінові фактори, які впливають на сукупну пропозицію. Кейнсіанська, класична та узагальнена крива сукупної пропозиції. Три варіанти макроекономічної рівноваги. Порушення та механізм відновлення рівноваги. Мультиплікатор у моделі AD-AS.

Тема 17. Споживання, заощадження та інвестиції

Споживання і заощадження. Функції споживання і заощадження. Середня та гранична схильність до споживання та заощадження. Кейнсіанська та неокласична концепції споживання. Інвестиції як компонент сукупних витрат. Графік інвестиційної функції. Автономні інвестиції. Сутність мультиплікатора та акселератора. Модель взаємодії мультиплікатора-акселератора.

Тема 18. Класична модель макроекономічної рівноваги

Рівновага ринкової економіки та механізм її забезпечення. Гіпотези класичної моделі макроекономічної рівноваги. Взаємодія ринків ресурсів, товарів, грошей та інвестицій.

Тема 19. Рівновага національного ринку у моделі IS-LM

Ринок товарів та платних послуг. Кейнсіанська модель товарного ринку – модель «витрати-випуск». Сукупні видатки. Графік «хрест Кейнса». Інфляційний та дефляційний (рецесійний) розриви. Модель «вилучення ін'єкції». Мультиплікатор видатків. Крива IS. Ринок грошей та цінних паперів. Графік Хікса-Хансена для ринку грошей та цінних паперів – крива LM. Ринок робочої сили. Загальна рівновага на ринках товарів і послуг, грошей та цінних паперів. Модель IS-LM як аналітичний засіб макроекономічної політики.

Тема 20. Фіскальна політика держави

Цілі та інструменти фіскальної політики. Доходи та видатки державного бюджету. Податки: сутність, види, принципи оподаткування. Податкова система сучасної України. Бюджетний дефіцит: причини виникнення та економічні наслідки. Державний борг та його структура. Економічні наслідки державного боргу.

Тема 21. Монетарна політика

Грошовий ринок. Попит на гроші та пропозиція грошей. Центральний (національний) банк як суб'єкт монетарної політики. Інструменти монетарної політики. Політика «дорогих» та «дешевих» грошей. Грошовий та депозитний мультиплікатори. Суть монетарної політики. Дискреційна та не дискреційна монетарна політика. НБУ та монетарна політика в Україні.

Тема 22. Циклічні коливання та економічне зростання

Макроекономічна рівновага та фактори її порушення. Економічний (діловий) цикл та його фази. Причини циклічних коливань. Види циклів. Інфляція та безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності. Державне анти циклічне регулювання. Економічне зростання: сутність, джерела, методи обчислення. Моделі економічного зростання.

Тема 23. Інфляція та антиінфляційна політика

Інфляція як макроекономічне явище. Розрахунок, причини, види інфляції. Стагфляція. Теоретичні підходи до пояснення причин інфляції. Антиінфляційна політика. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Тема 24. Безробіття та політика зайнятості

Безробіття як відхилення від рівноваги. Рівень зайнятості та рівень безробіття. Види та розрахунок безробіття. Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Крива Філіпса. Державне регулювання ринку праці.

Тема 25. Макроекономічна політика у відкритій економіці

Механізм та інструменти зовнішньоекономічної політики. Теорія порівняльних переваг. Торговельний та платіжний баланс. Валютні системи та валютні курси. Розрахунок ВВП у відкритій економіці.

Модуль III. ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту

Організація як об'єкт управління. Поняття “організація”. Ознаки та загальні риси організацій як об'єктів управління. Поділ праці в організації та необхідність управління. Організація як відкрита система. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації. Базові моделі організації та відповідні до них концепції управління організацією. Еволюція поглядів на сутність менеджменту. Співвідношення категорій “управління”, “менеджмент”, “адміністрування”, “керування”. Емпіричний підхід до менеджменту. Управління як наука і мистецтво. Функції менеджменту. Цикл менеджменту. Сучасне тлумачення ролі і сутності менеджменту. Менеджери в організації. Ознаки діяльності менеджера. Розподіл управлінської праці. Сфери менеджменту. Рівні менеджменту. Ролі менеджера в організації за Г. Мінцбергом. Якості, необхідні менеджерам. Перспективна модель менеджера.

Тема 2. Розвиток науки управління

Виникнення науки менеджменту та напрямки еволюції управлінської думки. Передумови виникнення науки управління. Підходи до класифікації напрямків розвитку науки управління. Загальна характеристика еволюції наукових підходів до управління організаціями. Ранні теорії менеджменту. Класична теорія менеджменту (школа наукового управління й адміністративна школа управління): напрямки і цілі досліджень; основні здобутки; значення для сучасної практики; обмеженість. Неокласична теорія менеджменту (школа людських стосунків та школа організаційної поведінки): спрямованість досліджень; внесок у розвиток науки управління; основні недоліки. Кількісна теорія менеджменту: основні ідеї; внесок у розвиток теорії управління; напрямки використання досягнень.

Тема 3. Основи теорії прийняття управлінських рішень.

Методи обґрунтування управлінських рішень. Поняття і моделі прийняття рішень. Розширене та вузьке розуміння категорії “прийняття рішень”. Місце прийняття рішень у процесі управління. Моделі теорії прийняття рішень: класична; поведінкова; ірраціональна. Процес прийняття рішень. Інтуїтивна та раціональна технології прийняття рішень. Етапи раціональної технології прийняття рішень: діагноз проблеми; накопичення інформації про проблему; опрацювання альтернативних варіантів; оцінка альтернатив; прийняття рішення.

Людський та організаційний фактори у процесі прийняття рішення. Індивідуальне та групове прийняття рішень (модель Р. Роскіна, модель Врума-Йеттона, модель Врума-Джаго). Методи творчого пошуку альтернативних варіантів. Класифікація методів творчого пошуку альтернативних варіантів.

Тема 4. Ефективність управління

Ефективність діяльності організації. Поняття “організаційна ефективність”. Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна. Особливості оцінки ефективності діяльності організації. Підходи до вивчення організаційної ефективності: цільовий; системний; параметричний, з урахуванням фактора часу. Критерії ефективності організаційної діяльності. Ефективність управління. Поняття “ефективність управління”. Підходи до визначення ефективності управління: цільовий; функціональний; композиційний; множинний; поведінковий. Показники ефективності управлінської діяльності.

Тема 5. Планування в організації

Поняття і сутність планування в системі управління. Поняття “планування”. Місце планування серед функцій управління. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення цілей; розробка стратегії; надання стратегії конкретної форми. Типи планів в організації. Стратегічні та оперативні плани. Короткотермінові та довготермінові плани. Завдання та орієнтири. Ситуаційні фактори планування. Цілі управлінського планування. Поняття “мета” в управлінні та класифікація цілей організації. Вимоги до вірно сформульованих цілей.

Тема 6. Організація як функція управління

Сутність функції організації та її місце в системі управління. Поняття “організація” та “організаційна діяльність”. Основні складові організаційної діяльності. Організаційна структура як результат організаційної діяльності: ступінь складності; ступінь формалізації; ступінь централізації. Поняття “схема організаційної структури управління”. Основи теорії організації. Загальна характеристика класичної теорії організації: універсальні принципи управління А. Файоля; модель “ідеальної бюрократії” М. Вебера. Поведінковий підхід в теорії організації: системи організації за Р. Лайкертом. Ситуаційний підхід в теорії організації: основні результати дослідження впливу технології, розмірів організації, зовнішнього середовища і стратегії на організаційну структуру. Сучасні напрямки розвитку теорії організації. Основи організаційного проектування. Сутнісна характеристика проектування робіт в організації. Методи проектування і перепроєктування робіт в організації.

Тема 7. Мотивація

Поняття і сутність мотивації. Мотивація як фактор забезпечення успіху діяльності організації. Поняття "потреби", "спонукання", "стимули", "мотивація". Внутрішнє і зовнішнє винагородження. Сутність мотивування. Зміст основних етапів і послідовність їх реалізації в моделі процесу мотивації. Теорії змісту мотивації. Сутність змістовного підходу до вивчення мотивації. Основні положення ключових теорій змісту мотивації: теорії ієрархії потреб А. Маслоу, теорії ERG К. Альдерфера, теорії набутих потреб Д. МакКлелланда, теорії “мотиваційної гігієни” Ф. Герцберга.

Тема 8. Управлінський контроль

Поняття та процес контролю. Поняття “контроль” та його місце в системі управління. Етапи процесу контролю: вимірювання процесів; порівняння реального виконання із стандартами; оцінка та реакція. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній; поточний; заключний. Порівняльна характеристика видів управлінського контролю. Класифікація інструментів управлінського контролю. Фінансовий контроль та його основні складові.

Тема 9. Лідерство

Поняття та природа лідерства. Співвідношення категорій “вплив”, “влада”, “залежність”, “лідерство”. Класифікація джерел влади в організації за Дж. Френчем та Б. Рейвенсом. Модель джерел влади К. Хейлса. Лідерство як механізм сполучення різних джерел влади. Порівняльна характеристика менеджера і лідера. Теорія особистих якостей лідера. Основна ідея і завдання підходу до вивчення лідерства з позицій особистих якостей.

Тема 10. Комунікації в управлінні

Поняття і процес комунікації. Поняття “комунікація” та її роль в системі управління організацією. Елементи комунікації (відправник, одержувач, повідомлення, канал комунікації, перешкоди комунікації). Модель процесу комунікації. Зміст основних етапів процесу комунікації (формування концепції комунікації, кодування, передавання повідомлення по каналу комунікації, декодування, інтерпретація та оцінка повідомлення, зворотний зв'язок). Міжособові та організаційні комунікації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Азарян Е. М. Международный маркетинг / Е. М. Азарян. – Харьков: НВФ, Студцентр, 2001.
2. Герасименко В. В. Ценовая политика / В. В. Герасименко – М. : Финстатинформ, 1995.
3. Эванс Дж. Маркетинг / Дж. Эванс, Б. Берман. – М. : Экономика, 1993.
4. Дугіна І. Маркетингова цінова політика / І. Дугіна. – К. : КНЕУ, 2005.
5. Кардаш В. Я. Маркетингова товарна політика / В. Я. Кардаш. – К. : КНЕУ, 1997.
6. Николайчук В. Е. Промышленный маркетинг / В. Е. Николайчук, М. И. Белявцев. – Донецк : ООО ПФК НЗЗ «БАО», 2004.
7. Основы финансового менеджмента : учеб. пособие под ред. Балабанова И. Т. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 480 с.
8. Перерва П. Г. Маркетинг машиностроительной продукции / П. Г. Перерва, Н. И. Погорелов. – К. : 1997.
9. Управление проектами; под ред. В. Д. Шапиро. – СПб. : ДваТри, 1996.
10. Ламбен Ж. Стратегический маркетинг / Ж. Ламбен. – М. : Наука, 1996.
11. Финансы предприятия: учеб. пособие под ред. Е. И. Бородиновой. – М. : Банки и биржи; Юнити, 1996.
12. Финансовый лизинг: учеб. пособие; под ред. Л. Прилуцкого. – М. : Ось-89, 1997. – 159 с.

13. Шевчук В. Я. Инвестиционный менеджмент / В. Я. Шевчук, И. А. Бланк, П. С. Рогожин. – М. : ИНФРА-М, 1997.
14. Бойчик І. М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І. М. Бойчик, П. С. Харів, М. І. Хопчан. – Львів : Сполом, 2001. – 212 с.
15. Экономика предприятия: учебник; под ред. С. Ф. Покропивного. – К. : КНЕУ, 2002.
16. Экономика предприятия: учеб. пособие; под ред. В. П. Грузинова, В. Д. Грибова. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 208 с.
17. Экономика предприятия; под ред. В. Н. Горфинкеля. – М. : Банкии биржи; Юнити, 2000. – 702 с.

II. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1. Архієреєв С. І. Основи економічної теорії : навчально-методичний посібник для студентів технічних спеціальностей заочної форми навчання / за ред. проф. С. І. Архієреєва, доц. Н. Б. Решетняк. – Харків : НТУ «ХПІ», 2010. – 76 с.
2. Білецька Л. В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посібник / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – Київ : Центр навч. літ-ри, 2005.
3. Гуревичов М. М. Основы экономической теории : учеб. пособие / М. М. Гуревичов, Н. Б. Решетняк, С. И. Архиреев. – Харьков : НТУ «ХПИ», 2003. – 288 с.
4. Економічна теорія : підручник / за ред. В. Д. Базилевич. – 2007.
5. Економічна теорія: Макро- і мікроекономіка : навч. посібник / за ред. З. Ватаманюк, С. Панчишин. – Київ : Альтернатива, 2001.
6. Курс економічної теорії : навч. посібник / С. І. Архієреєв, С. Г. Вініцька та ін.; за ред. С. І. Архієреєва, Н. Б. Решетняк. – Харків : НТУ «ХПІ», 2008. – 332 с.
7. 9. Основы экономических знаний : навч. посібник / за ред. А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко, Ю. І. Палкін. – Київ : Вища школа, 2002.
8. 14. Основы экономической теории : учебник / С. В. Мочерный, В. К. Симоненко, В. В. Секретарюк, А. А. Устинко. – Киев : Знання, 2000.
9. 15. Перехідна економіка: Сучасна Україна / за ред. С. М. Злупко. – Київ : Знання, 2006.
10. 16. Петруня Ю. Е. Основы экономической теории : учеб. пособие / Ю. Е. Петруня, А. А. Задоя. – 4-е изд-е. – Киев : Знання, 2008.

III. ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ

1. Гаєва О. В., Ковальська Н. І., Лозинська Л. О. Основи менеджменту: Навч. Посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 524 с.
2. Герчикова И. Н. Менеджмент: учебник для вузов / И. Н. Герчиков. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2010. – 511 с.
3. Гірняк О. М. Менеджмент. Теоретичні основи і практикум: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / О. М. Гірняк, П. П. Лазановський. – К. : Магнолія плюс, Львів: «Новий світ – 2000», 2003. – 336 с.

- 4.Гудзинський О.Д. Менеджмент у системі агробізнесу. – К.: Урожай, 1994. –240 с.
- 5.Дафт Р.Л. Менеджмент: учебник / Р.Л. Дафт. – 10-е изд. – СПб.: Питер, 2015.– 864 с.
- 6.Друкер П. Эффективное управление [текст]/ П. Друкер. - М.: ФАИР-пресс,2008. – 213 с.
- 7.Дяченко Т.О. Основи менеджменту: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2010. –176 с.
- 8.Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: підручник/ О.Є.Кузьмін, О.Г.Мельник –2-е вид., випр. та допов. – К.: Академвидав, 2007. – 464 с.
- 9.Мазаракі А.А. Менеджмент: теорія і практика: навч. посібник/ А.А. Мазаракі, Г.Є. Мошек, Л.А. Гомба та ін. – К.: Атіка, 2007. – 564 с.
10. Мескон М. Основы менеджмента: учебник / М. Мескон, М. Альберт,Ф. Хедоури. – 3-е изд. – М: Вильямс, 2008. – 672 с.
11. Мостенська Т.Л. Менеджмент: підручник / Т.Л. Мостенська, В.О. Новак, М.Г. Луцький, О.В. Ільєнко. - 2-ге видання. - К.: Кондор, 2012. - 758 с.
12. Осовська Г.В. Основи менеджменту: Підручник. Видання 4-е, перероблене і доповнене/ Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – К.: «Кондор», 2012. – 664 с.
13. Рудінська О.В. Менеджмент: навч. посіб./ О.В. Рудінська, С.Л. Яроміч,І.О. Молоткова. – Ніка-Центр, 2002. – 320 с.
14. Рульєв В.А. Менеджмент: навчальний посібник /В.А. Рульєв, С.О. Гуткевич. -К.: ЦУЛ, 2011. - 312 с.
15. Хміль Ф.І. Основи менеджменту [Текст]: підручник / Ф.І. Хміль. - 2-е вид., випр., доп. - К. : Академвидав, 2007. - 576 с.
16. Шегда А.В. Основы менеджмента [текст]: учеб. пособие/ А.В. Шегда. - К.: Ово"Знання", КОО, 2013. – 514 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію НТУ «ХП». До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХП».

Для проведення тестування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробовування ухвалюється рішенням приймальної комісії. Для проведення вступного випробовування приймальною комісією попередньо готуються білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється засобами наочної інформації на інформаційних стендах приймальної комісії.

Вступне випробування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до НТУ «ХП».

На вступне випробовування вступник з'являється з паспортом.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь, яка відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 2 академічні години (90 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за

наступними критеріями.

Критерії оцінки вступного випробовування знань абітурієнта при тестуванні здійснюється за 100-бальною шкалою (табл. 1) з подальшим переведенням у критерії ECTS (табл. 2).

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

90-100 (відмінно)	абітурієнт дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене питання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей, явищ.
82-89 (дуже добре)	абітурієнт загалом відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку і відповіді.
74-81 (добре)	абітурієнт отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
64-73 (задовільно - непогано)	абітурієнт дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел.
60-63 (задовільно достатньо)	абітурієнт має неповне знання програмного матеріалу, але отримані знання відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
0-59 (незадовільно)	абітурієнт дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, ухилився від аргументації або взагалі не відповів.

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Заяву про апеляцію щодо кількості балів, отриманих на вступному випробуванні, вступник може подати особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення кількості балів, отриманих з даного вступного випробування. Заява про апеляцію подається відповідальному секретарю Приймальної комісії та візується головою Приймальної комісії.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

«ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА»

Анотація

Метою фахового випробування вступників для участі в конкурсі щодо зарахування на 2 курс навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» є:

- визначення рівня підготовки вступників з дисциплін фундаментального циклу;
- з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навичок самостійної роботи.

Програма вступного фахового випробування складена на основі тем з наступних дисциплін: «Політична економія», «Мікроекономіка», «Інформатика».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Політична економія

Тема 1. Предмет та метод політичної економії.

Суспільство та економіка. Економічні ресурси та економічний механізм. Проблема ефективності функціонування економіки. Метод політичної економії.

Тема 2. Економічні системи та власність.

Сутність та основні типи економічних систем. Власність: економічний зміст та форми. Трансформація власності в Україні.

Тема 3. Товарне виробництво та ринок.

Загальні основи товарного виробництва. Ринок та його функції. Види та моделі ринку. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту. Еластичність попиту. Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Детермінанти пропозиції. Еластичність пропозиції. Ринкова рівновага та фактори її порушення. Визначення ціни товару. Гроші: сутність, функції, роль у ринковому господарстві. Ринкова інфраструктура та її становлення в Україні.

Тема 4. Теорія виробництва. Підприємство та фірма в економічній системі.

Підприємство та підприємницьке середовище. Роль виробничого підприємства в економічній системі. Виробнича функція та проблема ефективності використання ресурсів. Виробничі витрати: сутність, види, розрахунок. Прибуток та рентабельність.

Тема 5. Конкуренція та монополія.

Ринок досконалої конкуренції: характеристика ринку та виробника, який намагається максимізувати прибуток. Монопольний ринок: характеристика ринку та виробника, який намагається максимізувати прибуток. Соціально-економічні наслідки монополізації ринку. Монополістична конкуренція: характеристика ринку. Реклама як засіб стимулювання збуту. Олігополія: характеристика ринку; моделі ціноутворення.

Тема 6. Прибутки та їх розподіл

Теоретичні концепції джерел прибутків та принципів їх розподілення (концепція трудової вартості та доданої вартості; концепція граничної продуктивності ресурсів). Особливості формування прибутків на ринках різних економічних ресурсів. Джерела та принципи розподілення заробітної плати у відповідності до концепції трудової вартості та

доданої вартості, а також концепції граничної продуктивності ресурсів. Джерела підприємницького доходу та прибутку, відсотка, ренти на базі концепції трудової вартості та доданої вартості, а також концепції граничної продуктивності ресурсів. Роль нерівності розподілу доходів у функціонуванні економіки. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині.

Тема 7. Гроші. Банки. Фінанси.

Гроші та грошовий обіг. Кредитна система і її функціонування. Фінанси та Державний бюджет. Податки та оподаткування. Інфляція.

Тема 8. Суспільне відтворення та економічне зростання.

Економічна сутність процесу відтворення у суспільному масштабі. Оцінка результатів відтворення. Макроекономічна рівновага та її забезпечення. Порушення макроекономічної рівноваги. Економічний цикл та його фази. Економічне зростання: закономірності та національні проблеми.

Тема 9. Держава в економічній системі.

Необхідність, межі та методи державного втручання в економічні процеси. Основні напрямки державного регулювання економіки. Особливості державного впливу на економіку України у трансформаційний період.

Тема 10. Світове господарство та закономірності його розвитку.

Світове господарство: поняття, еволюція, організаційні форми, принципи економічного обміну. Форми зв'язків між учасникам світового господарства.

Розділ 2. Мікроекономіка

Тема 1. Предмет та метод мікроекономіки

Предмет мікроекономіки. Суб'єкти мікроекономічних процесів. Цілі, обмеження та раціональний вибір. Метод мікроекономіки.

Тема 2. Теорія граничної корисності та поведінка споживача

Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Кардиналістська теорія поведінки споживача. Кардиналістська функція попиту на благо.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Система переваг споживача та її основні гіпотези. Криві байдужості та їх властивості. Бюджетні обмеження та можливості споживача. Оптимальний споживчий вибір.

Тема 4. Моделювання поведінки споживача на ринку товарів

Індивідуальний попит та споживчий надлишок. Зміна стану споживача зі зміною його бюджету. Формування кривої “дохід — споживання”. Зміна стану споживача зі зміною цін товарів. Формування кривої “ціна — споживання”.

Тема 5. Підприємство як виробнича система

Підприємство у ринковій системі. Фактори виробництва. Виробнича функція.

Тема 6. Виробничі витрати та оптимальний обсяг виробництва

Виробничі витрати: сутність, види, розрахунок. Оптимум товаровиробника та його різновиди. Функція індивідуальної пропозиції. Розширення виробничої діяльності підприємства у короткому та довгому часових інтервалах.

Тема 7. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Рівновага локальних ринків

Ринковий попит, його детермінанти та еластичність. Ринкова пропозиція, її детермінанти та еластичність. Рівновага ринку: можливість, види, фактори порушення.

Тема 8. Оцінка та прогнозування наслідків зміни ринкових умов

Оцінка та прогнозування зміни ринкових змінних. Оцінка та прогнозування наслідків державного регулювання ринку.

Тема 9. Поведінка економічних суб'єктів на ринку досконалої конкуренції

Характеристика ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Структура ринку у короткому часовому інтервалі. Рівновага фірми та ринку у довгому часовому інтервалі.

Тема 10. Поведінка економічних суб'єктів на монопольному ринку

Характеристика монопольного ринку. Поняття та вимірювання ступеня ринкової влади. Максимізація прибутку монополією. Диверсифікація цін: поняття та методи.

Тема 11. Поведінка економічних суб'єктів на ринку монополістичної конкуренції

Характеристика ринку монополістичної конкуренції. Ціноутворення за умов монополістичної конкуренції. Методи стимулювання попиту.

Тема 12. Поведінка економічних суб'єктів на ринку олігополії

Характеристика ринку – олігополії. Олігопольний ринок гомогенного блага. Олігопольний ринок гетерогенного блага.

Тема 13. Поведінка економічних суб'єктів на ринку економічних ресурсів.

Основні характеристики та особливості ринків економічних ресурсів. Ринок праці та його моделі. Ринок природних ресурсів. Ринок капіталу. Капітал: поняття та види. Інновації, їх технічний та економічний потенціал. Ризики інноваційних проектів.

Розділ 3. Інформатика

Тема 1. Призначення ПК та його основних частин. Призначення операційної системи. Файлова система. Призначення елементів робочого столу ОС MS Windows. Використання програм "Мой компьютер" та "Проводник"

Тема 2. Текстовий редактор MS Word 7. Елементи інтерфейсу програм пакету MS Office. Принципи формування та редагування текстової документації, таблиць, колонок і списків. Створення та редагування графічних об'єктів, формул. Обмін інформацією з іншими програмами.

Тема 3. Табличний процесор MS Excel 7. Принципи побудови та обробки документації в формі таблиць. Форматування таблиць. Виконання розрахунків у таблицях: використання формул та функцій для обробки табличних даних. Побудова графіків та діаграм. Використання можливостей табличного процесора для розв'язку прикладних задач.

Тема 4. MS Access 7. Поняття база даних. Створення баз даних та таблиць даних. Прийоми роботи з записами даних. Автоматизація роботи з таблицями даних – створення запитів, форм та звітів.

Тема 5. MS Power Point 7. Створення баз даних та таблиць даних. Обробка записів

даних. Робота з вікном команд. Виконання розрахунків.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

Розділ 1. Політична економія

1. Економічна система: поняття та складові елементи. Економічні ресурси та економічний механізм. Види ресурсів.
2. Обмеженість економічних ресурсів і проблема вибору.
3. Крива виробничих можливостей: сутність, умови побудови, характеристики, сфера застосування.
4. Принципи диференціації економічних систем. Типи економічних систем та їх характеристики.
5. Поняття власності та його елементи. Форми власності. Роль пануючої форми власності у формуванні характерних рис економічної системи.
6. Товарне виробництво - основа економічних систем ринкового типу. Поняття товарного виробництва, його еволюція.
7. Сутність і функції ринку.
8. Структура ринку. Поняття інфраструктури та її особливості в умовах різних ринків.
9. Товарна біржа. Види угод, що укладаються на товарній біржі.
10. Цінні папери: поняття, основні види, характеристики. Функціонування фондової біржі. Біржові індекси.
11. Моделі товарного ринку та їх характеристики. Диференціація моделей ринку за ступенем конкурентності (ступеня ринкової влади).
12. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту.
13. Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Детермінанти пропозиції.
14. Поняття еластичності попиту. Коефіцієнт еластичності попиту за ціною: економічна сутність і розрахунок.
15. Поняття еластичності пропозиції. Коефіцієнт еластичності пропозиції за ціною : економічна сутність і розрахунок.
16. Ринкова рівновага: поняття і чинники порушення.
17. Формування ціни товару споживачем: корисність і запас. Закон убуття граничної корисності.
18. Формування ціни товару з позицій виробника. Теорія трудової вартості і додаткової вартості. Теорія граничної продуктивності економічних ресурсів.
19. Гроші: поняття, функції, еволюція.
20. Підприємство і фірма в економічній системі.
21. Виробнича функція: поняття, формальне подання.
22. Закон убуття граничної продуктивності економічних ресурсів і межі його дії.
23. Економічні витрати : поняття, види , розрахунок.
24. Середні витрати і ефект масштабу.
25. Граничні витрати і граничний дохід. Принцип визначення обсягу виробництва, що максимізує прибуток .

26. Прибуток і його роль у функціонуванні підприємства. Прибуток бухгалтерський, нормальний та економічний.
27. Показники ефективності функціонування підприємства.
28. Ринок досконалої конкуренції: поняття, характеристики. Принцип визначення ринкової ціни.
29. Способи визначення обсягу виробництва, що дозволяє максимізувати прибуток або мінімізувати збитки. Алгоритм застосування кожного способу.
30. Ринок монополії: поняття, характеристики, принцип визначення ринкової ціни. Наслідки монополізації ринку. Державна антимонопольна політика.
31. Ринок монополістичної конкуренції: характеристика, відмінні риси, принцип визначення ринкової ціни. Реклама у функціонуванні даного ринку.
32. Ринок олігополії: характеристика, особливості поведінки виробників, що вступили і не вступили в таємну змову.
33. Основні теоретичні концепції джерел доходів та принципів їх розподілу.
34. Види доходів та їх характеристика.
35. Нерівність в розподілі доходів, його економічні та соціальні наслідки. Крива Лоренца і її характеристика.
36. Гроші: сутність, еволюція, роль у функціонуванні ринкового господарства.
37. Попит на гроші: поняття і структура.
38. Пропозиція грошей: джерела та механізм. Види грошово -кредитної політики.
39. Умови рівноваги ринку грошей. Роль банківського відсотка у функціонуванні економіки.
40. Кредитна система: поняття, структура, функціонування. Функції Нацбанку. Основні операції комерційних банків. Інструменти регулювання Нацбанком діяльності комерційних.
41. Фінанси: поняття, фінансова система, державний бюджет, його доходи та витрати. Дефіцит і профіцит Державного бюджету. Методи фінансування дефіциту.
42. Податки : поняття, види , функції. Крива Лаффера та її характеристика.
43. Інфляція: поняття, причини, види, вимірювання, наслідки.
44. Антиінфляційна політика держави: стратегія і тактика.
45. Відтворення в масштабах суспільства і оцінка його результатів. ВВП, ЧНП, НД та ін.
46. Розрахунок ВВП по потоках доходів і витрат.
47. Зайнятість і безробіття. Причини безробіття, вимір, види, наслідки, політика зайнятості. Вплив величини безробіття на величину ВВП (закон Оукена).
48. Сукупний попит і сукупна пропозиція: поняття, детермінанти, співвідношення. Умови макроекономічної рівноваги.
49. Фактори порушення макrorівноваги. Циклічність економічних процесів.
50. Економічний цикл і його фази. Характеристика фаз циклу.
51. Економічне зростання: поняття, види , фактори.
52. Необхідність і методи державного втручання в економічні процеси.

53. Світове господарство: поняття, форми світогосподарських зв'язків, їх характеристика і роль у функціонуванні національних економічних систем.

Розділ 2. Мікроекономіка

54. Кардиналістська теорія поведінки споживача. Визначення оптимальної структури споживання та функції індивідуального попиту.

55. Ординалістська теорія поведінки споживача. Основні гіпотези. Функція корисності. Крива байдужості: визначення, основні властивості, гранична норма заміщення товарів. Різновиди функцій корисності та відповідних кривих байдужості. Бюджетне рівняння та його графічна інтерпретація. Економічний зміст характеристик бюджетної лінії. Оптимальний вибір споживача: економічна, графічна та аналітична інтерпретація.

56. Зміна стану споживача за умов зміни його бюджету. Формування кривої “дохід – споживання” для різних видів товарів.

57. Зміна стану споживача за умов зміни цін товарів. Формування кривої індивідуального попиту (“ціна – споживання”). Ефект Слуцького-Хікса та його складові. Парадокс Гіффена.

58. Визначення ступеня ризику рішень споживача. Методи зменшення ризикованості його дій.

59. Підприємство як суб’єкт ринкових відносин. Фактори виробництва.

60. Виробнича функція. Виробнича функція у короткому часовому інтервалі. Валовий продукт, середній та граничний продукт змінного ресурсу: економічний зміст, графічна та аналітична інтерпретація. Еластичність обсягу виробництва за змінним економічним ресурсом. Закон “спадної” віддачі змінного ресурсу.

61. Виробнича функція у довгому часовому інтервалі. Ізокванта: визначення, основні властивості, гранична норма технічного заміщення економічних ресурсів. Різновиди виробничих функцій та відповідні форми ізоквант. Ступенева виробнича функція.

62. Виробничі витрати: сутність, різновиди, розрахунок. Функція витрат та її графічна інтерпретація. Валові, середні та граничні витрати: економічний зміст та графічне представлення. Еластичність обсягу витрат за обсягом виробництва.

63. Оптимальна структура економічних ресурсів: економічний зміст, правила оптимізації для випадку мінімізації витрат та випадку максимізації прибутку.

64. Розвиток виробництва: сутність, види, особливості розширення виробництва у короткому та довгому часових інтервалах. Висновок із теореми Вікслея-Джонсона. Побудова кривої індивідуальної пропозиції виробника.

65. Ринковий попит: сутність, детермінанти, побудова функції. Пряма та перехресна цінова еластичність ринкового попиту. Еластичність за доходом. Графіки функцій Торнквіста.

66. Ринкова пропозиція: сутність, детермінанти, побудова функції. Пряма та перехресна цінова еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції у різних часових інтервалах.

67. Ринкова рівновага: визначення, сталість за Вальрасом та Маршаллом. Фактори порушення ринкової рівноваги та аналіз їх дії. Аналіз наслідків введення по товарного податку у випадках різної еластичності попиту. Правило визначення зміни ринкової ціни при введенні по товарного податку.

68. Ринок досконалої конкуренції: загальна характеристика, структура ринку у короткому та довгому часових інтервалах.

69. Монопольний ринок: загальна характеристика, ринкова влада та її показники. Методи максимізації прибутку (встановлення монопольної ціни за правилом “великого пальця” та цінова дискримінація.

70. Ринок монополістичної конкуренції: загальна характеристика, визначення функцій мінімального та максимального попиту на продукцію виробника, характеристика стану ринку та фірми у короткому та довгому часових інтервалах. Методи стимулювання збуту.

71. Ринок – олігополія: загальна характеристика, особливості поведінки виробника у ринках гомогенного та гетерогенного благ. Модель Курно. Модель Штакельберга. Картель. Модель “ламаної кривої попиту”. Ціноутворення за лідером.

72. Особливості ринків економічних ресурсів. Умови максимізації ефективності використання економічного ресурсу.

Розділ 3. Інформатика

73. Призначення ПК та його основних частин. Призначення операційної системи. Файлова система. Призначення елементів робочого столу ОС MS Windows. Використання програм "Мой компьютер" та "Проводник".

74. Текстовий редактор MS Word 97. Елементи інтерфейсу програм пакету MS Office. Принципи формування та редагування текстової документації, таблиць, колонок і списків.

75. Створення та редагування графічних об'єктів, формул. Обмін інформацією з іншими програмами.

76. Табличний процесор MS Excel 97. Принципи побудови та обробки документації в формі таблиць. Форматування таблиць. Виконання розрахунків у таблицях: використання формул та функцій для обробки табличних даних. Побудова графіків та діаграм.

77. Табличний процесор MS Excel 97. Використання можливостей табличного процесора для розв'язку прикладних задач.

78. MS Access 97. Поняття база даних. Створення баз даних та таблиць даних. Прийоми роботи з записами даних.

79. MS Access 97. Автоматизація роботи з таблицями даних – створення запитів, форм та звітів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Экономическая теория: Учебник/С.В.Мочерный, В.К.Симоненко, В.В. Секретарюк, А.А.Устенко; Под ред. С.В.Мочерного. -2-е изд., испр. и доп. – К.: О-во «Знання», КОО, 2003.-662 с.

2. Экономика: Учебник/Под ред. доц. А.С. Булатова. - М.: Издательство БЕК, 1995. - 632 с.
3. А. Лившиц. Введение в рыночную экономику. - М.: Изд-во «Станкин», 1992.
4. К.Макконнелл, С.Брю. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2 т.: Пер. с англ 11-го изд.- М.: Республика, 1992.
5. Перехідна економіка: Підручник / В.М.Геєць, Є.Г.Панченко, Е.М.Лібанова та ін.; За ред. В.М.Гейця.-К.: Вища школа, 2003.-591 с.:іл.
6. Основы экономической теории. Обучающий курс.-Электронное учебное пособие.
7. Ястремський О.І., Гриценко О.Г. Основи мікроекономіки.-К.:КОО.1998.
8. Гребенников П.И., Леусский А.И., Тарасевич Л.С. Микроэкономика.-СПб.:Изд-во СПбУЭФ.1996.
9. Долан Э.,Линдсей Д. Мирозэкономика.-СПб.1994.
10. Пиндайк Р.С., Рубинфельд Д.Л. Микроэкономика.-М.: Экономика. 1992.
11. Пиндайк Р.С., Рубинфельд Д.Л. Мікроекономіка.-К.:Основи. 1996.
12. Гамільтон Д. Методичний посібник до «Мікроекономіки» Р.Піндайка та Д.Рубінфелда.-К.:Основи.1996.
13. Замков О.О., Толстопятенко А.В., Черемных Ю.Н. Математические методы в экономике.-М.:МГУ. Изд-во «ДИС».1998.
14. Максимова В.Ф. Микроэкономика.-М.:Соминтэк. 1996.
15. Тигова Т.Н. Микроэкономика: Краткий курс лекций.- К.:МАУП.2003.68с.
16. Конохова З.П. Микроэкономика. Учебно-методическое пособие.-Х.: ХПИ. 1999.
17. В.П.Бусыгин, Е.В Желободько, А.А.Цыплаков. Микроэкономика - третий уровень.- Новосибирск: Изд-во НГУ, 2003.-704с.
18. Руденко В.Д., Макачук О.М., Патланжоглу М.О. Практичний курс інформатики. – К.: Фенікс, 1997. – 304 с.
19. Фигурнов В.Э. IBM PC для пользователя. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 640 с.
20. Леонтьев В. Новейшая энциклопедия персонального компьютера. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 1999. – 640 с.
21. Вычислительная техника и программирование / А.В. Петров, В.Е. Алексеев и др. – М.: Высш. шк., 1990. – 478 с.
22. Карпова Т.С. Базы данных: модели, разработка, реализация. – СПб: Питер, 2001. – 304 с.
23. Харрингтон Д.Л. Проектирование баз данных. Просто и доступно. – М.: Лори, 2000. – 230 с.
24. Дьяконов В.П., Авраменкова И.В. MathCAD 7.0 в математике, физике и в Internet. – М.: Нолидж, 1998. – 345 с.
25. Очков В.Ф. MathCAD 7 Pro для студентов и инженеров. – М.: КомпьютерПресс, 1998. – 384 с.
26. Сердюченко В.Я. Розробка алгоритмів та програмування на мові Turbo Pascal. – Харків: ВПК «Парітет» ЛТД, 1995. – 352 с.

27. Фаронов В.В. Программирование на персональных ЭВМ в среде Турбо-Паскаль. – М.: Изд-во МГТУ, 1991. – 580 с.
28. Стоцкий Ю. Самоучитель по Office 2000. - СПб: Питер, 1997. – 576 с.
29. Дженнингс Р. Использование Access 97. – К.: Вильямс, 1998. – 994 с.
30. Інформтика та комп'ютерна техніка. Методичні вказівки до лабораторних робіт з розділу "Системи управління базами даних"/ Марченко К.М. – Кіровоград: КДТУ, 2003. – 43 с.
31. С. Коупстейк. MS Office 97. – М.: Бином, 1997. – 224 с.
32. Федунець А.Д. Пакети програм офісного призначення. – Кіровоград: Народне слово, 2000. – 272 с.
33. Камарда Б. Использование Microsoft Word 97. – К., М., СПб.: Вильямс, 1998. – 800 с.
34. Холберг Б., Кинкаф Ш., Рей Б. Использование Microsoft Excel 97. – К., М., СПб.: Вильямс, 1998. – 736 с.
35. Обчислювальна техніка та програмування. Методичні вказівки і завдання до лабораторних робіт / Федунець А.Д., Лисенко В.М. – Кіровоград: КІСМ, 1996. – 84 с.
36. MathCAD 7.0 для студентів технічних спеціальностей / Федунець А.Д., Сторожевський І.М., Лисенко В.М. – Кіровоград: КДТУ, 1999. – 113 с.
37. MathCAD. Практичний poradnik для розв'язування прикладних задач / Федунець А.Д., Сторожевський І.М., Лисенко В.М., Берневек Т.П. – Кіровоград: КДТУ, 1999. – 304 с.
38. Лабораторний практикум з інформатики, комп'ютерної техніки і програмного забезпечення для студентів технічних спеціальностей / Федунець А.Д., Лисенко В.М. – Кіровоград: КДТУ, 2000. – 110 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв'язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Навчально-науковий інститут економіки менеджменту та міжнародного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор

_____ Р.П. Мигущенко

« » _____ 2019 р.

ПРОГРАМИ

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» на 2-3

курс за конкурсними пропозиціями

071 Облік і оподаткування:

«Облік, аудит і оподаткування»

«Бізнес-аналітика»

«Облік і аудит в міжнародному бізнесі»

Директор інституту

_____ О.В. Манойленко

Харків 2019

ЗМІСТ

«Облік, аудит і оподаткування».....	3
«Бізнес-аналітика»	10
«Облік і аудит в міжнародному бізнесі».....	17

«ОБЛІК, АУДИТ І ОПОДАТКУВАННЯ»

Анотація

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту.

Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Підготовка фахівця в галузі бухгалтерського обліку в сучасних умовах – надзвичайно складний та динамічний процес, який вимагає оперативного врахування появи специфічних багаторівневих систем освіти та частих змін діючого законодавства, розробки нових підходів до методики і техніки викладання спеціальних дисциплін тощо.

Мета фахового вступного випробування полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: основиекономічної теорії та економічної інформатики;

вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи;
- працювати з сучасними комп'ютерними технологіями.

Програма вступного фахового випробування на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» НТУ «ХПІ» складена на основі тем з наступних дисциплін:

1. Економічна теорія.
2. Економічна інформатика.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Альтернативні теорії формування вартості товарів і послуг. Амортизація та відтворення основного капіталу. Аналіз різними школами предмету економічної теорії. Банки, їх види та функції. Валютні ринки. Вартість, споживна вартість та цінність товару. Кейнсіанська концепція економічної політики. Неоліберальна та монетаристська концепції економічної політики.

Види і форми власності та форми господарювання. Визначення відносин власності. Види конкуренції. Всесвітній ринок товарів і послуг.

Концепції виникнення та суті грошей. Генезис, природа і джерела позичкового капіталу. Грошова маса, її структура та агреговані показники. Грошовий ринок.

Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.

Державний бюджет і позабюджетні фонди. Державні витрати та дефіцит бюджету, джерела покриття бюджетного дефіциту. Державний борг. Місцеві бюджети. Консолідований бюджет.

Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.

Джерела доходів населення. Економічна система, її сутність та структурні елементи. Економічні категорії, закони та принципи. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники. Загальні форми організації суспільного виробництва.

Закон вартості, його сутність та функції. Закон попиту і пропозиції. Заробітна плата як ціна товару «робоча сила» та форма розподілу за результатами праці.

Земельний податок. Ринок землі. Капітал і витрати виробництва. Час обороту капіталу та його складові частини.

Концепції витрат виробництва. Колективна форма власності. Кооперативні господарства.

Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми. Міграція населення і світовий ринок праці. Світова торгівля: сутність та структура.

Об'єктивна зумовленість та сутність економічної інфраструктури.

Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Зайнятість, її суть і форми. Причини та форми безробіття.

Номинальні та реальні доходи. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.

Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

Рекомендована література:

1. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 9-те вид., доповн. — К.: Знання, 2014. — 710 с.

2. Економічна теорія. Основи економічної теорії / навч. посіб. / М. А. Слатвінський. – Умань : ФОП Жовтий О. О. , 2014. – 202 с.
3. Костюк В. С. Економічна теорія: : навч. посіб. / Костюк В. С., Андрющенко А. М., Борецько І. П. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 282 с
4. Мочерний С. В. Політична економія: навч. посіб. / Мочерний С. В., Мочерна Я. С.. - 2-ге вид., виправ. і доп. - К. : Знання, 2007. - 684с.
5. Основи економічної теорії: підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Х.: Право, 2008. – 448 с.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

Основні компоненти персонального комп'ютера (ПК). Периферійні пристрої персонального комп'ютера. Програмне забезпечення ПЕОМ. Короткий огляд сучасних операційних систем. Кількісна оцінка інформації і даних.

Предмет і зміст дисципліни. Дані, інформація і знання. Економічна інформація.

Класифікація інформаційних систем. Галузі застосування інформаційних систем в економіці. Інтегроване автоматизоване виробництво, планування і управління. Інтегровані економічні інформаційні системи. Основні поняття, компоненти та архітектура експертних систем. Функціональні можливості й характеристика експертних систем (ЕС). Причини виникнення необхідності в захисті інформації. Захист від комп'ютерних вірусів. Особливості захисту інформації у відкритих системах.

Класифікація мереж. Топологія мереж. Організація, структура, принципи роботи та сервіси Internet. Протоколи IP і TCP. Доменна система імен. World Wide Web. Електронна пошта. Платіжні системи в Інтернет. Основи електронної комерції.

Системи обробки тексту. Основи роботи з текстовим процесором MS Word. Електронні табличні процесори. Робота з даними у Microsoft Excel.

Редактор VBA. Програмування в Microsoft Excel. Об'єкти VBA Excel. Управління файлами за допомогою VBA. Виконання макросу.

Основні поняття баз даних (база даних, види моделей даних). Функціональні можливості СУБД. Основи технології роботи в СУБД. Інтерфейс програми Microsoft Access. Створення, заповнення, редагування, форматування бази даних. Створення форм, запитів на вибірку та звітів. Створення макросів. Обмін даними. Друк таблиць, запитів, форм та звітів.

Заголовки документів. Заголовки розділів документів. Абзаци. Поєднання з іншими документами. URL - Uniform Resource Locator. Звернення до певних розділів інших документів. Додаткові можливості форматування. Авторський стиль редагування. Цитати. Адреси. Стили. Переривання рядка. Горизонтальна лінія. Внутрішні рисунки. Зовнішні рисунки, звуки і мультиплікація.

Рекомендована література:

1. Економічна інформатика : підручник / [Макарова М. В., Гаркуша С. В., Білоусько Т. М., Гаркуша О. В.] ; за заг. ред.. д.е.н., проф. М. В. Макарової. – Суми : Університетська

книга, 2011. – 480 с.

2. Економічна інформатика : навч. посібник / [П. М. Грицюк, В. І. Бредюк, В. Б. Василів та ін.]. - Рівне : НУВГП, 2017. - 311 с.

3. Карпенко С. Г. Основи інформаційних систем і технологій: навч. посіб. / Карпенко С. Г., Іванов Є. О. — К.: МАУП, 2002. — 264 с.

4. Маслов В. П. Інформаційні системи і технології в економіці: навч. посіб. / В. П. Маслов. — К.: Слово, 2006. — 264 с.

5. Бахонський О. В. Табличний процесор Microsoft MS Excel: метод. вказівки до викон. лаб. робіт з дисципліни “Інформатика та комп’ютерна техніка” / Бахонський О. В., Бондарчук Ю. В., Іванов Є. О. - К.: МАУП, 2004. — 173 с.

6. Тарнавський Ю. А. Internet-технології: конспект лекцій / Ю. А. Тарнавський. — К.: МАУП, 2004. — 136 с.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

I. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1. Альтернативні теорії формування вартості товарів і послуг.
2. Амортизація та відтворення основного капіталу. Фізичний та моральний знос основного капіталу.
3. Банк як економічна категорія. Банки їх види та функції.
4. Валютні курси. Конвертованість валют. Валютні ринки.
5. Вартість, споживна вартість та цінність товару.
6. Взаємодія попиту і пропозиції з ціною. Еластичність попиту і пропозиції.
7. Взаємозв’язок інтересів і потреб. Економічні потреби та інтереси – рушійна сила соціально-економічного розвитку.
8. Види і форми власності та форми господарювання. Визначення відносин власності. Право власності. Власність як економічна категорія.
9. Види конкуренції.
10. Грошовий обіг і його закони. Грошовий ринок.
11. Демографічні проблеми світу і шляхи її вирішення.
12. Держава як суб’єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.
13. Державний бюджет і позабюджетні фонди.
14. Державні витрати та дефіцит бюджету, джерела покриття бюджетного дефіциту. Державний борг.
15. Джерела доходів населення. Доходи від власності та рентні доходи. Підприємницький дохід.
16. Економічна система, її сутність та структурні елементи.
17. Економічні категорії, закони та принципи. Система економічних законів.
18. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Економічний закон зростання

потреб. Формування потреб.

- 19.Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники.
- 20.Зайнятість, її суть і форми. Неповна зайнятість та рівень безробіття.
- 21.Закон попиту і пропозиції. Попит і пропозиція як елементи ринку.
- 22.Заробітна плата як ціна товару «робоча сила» та форма розподілу за результатами праці.
- 23.Земельний податок. Ринок землі.
- 24.Капітал і витрати виробництва. Час обороту капіталу та його складові частини.
- 25.Концепції витрат виробництва. Види витрат виробництва та особливості їх динаміки.
- 26.Кредитна система. Суть та функції кредиту.
- 27.Матеріальне і нематеріальне виробництво.
- 28.Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.
- 29.Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства.
- 30.Оборот капіталу, його сутність. Швидкість обороту капіталу. Співвідношення категорій кругообіг і оборот капіталу.
- 31.Причини та форми безробіття.
- 32.Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи.
- 33.Прожитковий мінімум. Споживча корзина.
- 34.Світова торгівля: сутність та структура.
- 35.Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.
- 36.Суспільне виробництво і відтворення. Зміст і структура виробництва.
- 37.Сутність доходу як економічної категорії. Доходи населення, їх види та джерела формування.
- 38.Сутність і структура державного бюджету.
- 39.Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.
- 40.Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст і соціально-економічна форма.
- 41.Суть, причини та види інфляції. Стагфляція.
- 42.Тіньова економіка та її вплив на соціально-економічний розвиток.
- 43.Товар як фундаментальна категорія товарного виробництва.
- 44.Торговельний і платіжний баланс.
- 45.Форми та системи заробітної плати.
- 46.Функції грошей та їх еволюція.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

1. Елементи вікна Windows. Панель інструментів Windows.
2. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
3. Провідник Windows Explorer, його основні функції.
4. Копіювання й переміщення об'єктів у Windows Explorer.

5. Робочий стіл Windows. Панель завдань Windows. Многовіконний інтерфейс Windows.
6. Файли й файлова структура Windows.
7. Установка й видалення додатків Windows.
8. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
9. Провідники Opera, Chrome, їх основні функції.
10. Копіювання й переміщення об'єктів у Opera, Chrome.
11. Створення таблиць та редагування таблиць редактора MS Word.
12. Робоче вікно редактора MS Word.
13. Перевірка правопису у редакторі MS Word.
14. Введення в текст спеціальних знаків у редакторі MS Word.
15. Створення документа у редакторі MS Word.
16. Робота зі стилями у редакторі MS Word.
17. Формування рисунків засобами MS Word.
18. Параметри сторінок у редакторі MS Word.
19. Номерація сторінок, зміст і покажчики у редакторі MS Word.
20. Перевірка правопису у редакторі MS Excel.
21. Основні поняття електронних таблиць.
22. Форматування даних у редакторі MS Excel.
23. Абсолютні й відносні адреси ячеек у редакторі MS Excel. Діапазони MS Excel.
24. Стандартні функції у редакторі MS Excel.
25. Типи даних у редакторі MS Excel.
26. Майстер діаграм у редакторі MS Excel.
27. Масштабування документу на екрані й при друці у редакторі MS Excel.
28. Пункт меню «Дані» у редакторі MS Excel.
29. Захист даних і робочого аркуша у редакторі MS Excel.
30. Попередній перегляд інформації у редакторі MS Excel.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

90-100 (відмінно)	абітурієнт дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене питання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей, явищ.
82-89 (дуже добре)	абітурієнт загалом відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку і відповіді.

74-81 (добре)	абітурієнт отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
64-73 (задовільно - непогано)	абітурієнт дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел.
60-63 (задовільно достатньо)	абітурієнт має неповне знання програмного матеріалу, але отримані знання відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
0-59 (незадовільно)	абітурієнт дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, ухилився від аргументації або взагалі не відповів.

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

«БІЗНЕС-АНАЛІТИКА»

Анотація

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту.

Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Підготовка фахівця в галузі бухгалтерського обліку в сучасних умовах – надзвичайно складний та динамічний процес, який вимагає оперативного врахування появи специфічних багаторівневих систем освіти та частих змін діючого законодавства, розробки нових підходів до методики і техніки викладання спеціальних дисциплін тощо.

Мета фахового вступного випробування полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: основиекономічної теорії та економічної інформатики;

вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи;
- працювати з сучасними комп'ютерними технологіями.

Програма вступного фахового випробування на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» НТУ «ХПІ» складена на основі тем з наступних дисциплін:

3. Економічна теорія.
4. Економічна інформатика.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Альтернативні теорії формування вартості товарів і послуг. Амортизація та відтворення основного капіталу. Аналіз різними школами предмету економічної теорії. Банки, їх види та функції. Валютні ринки. Вартість, споживна вартість та цінність товару. Кейнсіанська концепція економічної політики. Неоліберальна та монетаристська концепції економічної політики.

Види і форми власності та форми господарювання. Визначення відносин власності. Види конкуренції. Всесвітній ринок товарів і послуг.

Концепції виникнення та суті грошей. Генезис, природа і джерела позичкового капіталу. Грошова маса, її структура та агреговані показники. Грошовий ринок.

Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.

Державний бюджет і позабюджетні фонди. Державні витрати та дефіцит бюджету, джерела покриття бюджетного дефіциту. Державний борг. Місцеві бюджети. Консолідований бюджет.

Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.

Джерела доходів населення. Економічна система, її сутність та структурні елементи. Економічні категорії, закони та принципи. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники. Загальні форми організації суспільного виробництва.

Закон вартості, його сутність та функції. Закон попиту і пропозиції. Заробітна плата як ціна товару «робоча сила» та форма розподілу за результатами праці.

Земельний податок. Ринок землі. Капітал і витрати виробництва. Час обороту капіталу та його складові частини.

Концепції витрат виробництва. Колективна форма власності. Кооперативні господарства.

Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми. Міграція населення і світовий ринок праці. Світова торгівля: сутність та структура.

Об'єктивна зумовленість та сутність економічної інфраструктури.

Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Зайнятість, її суть і форми. Причини та форми безробіття.

Номінальні та реальні доходи. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.

Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

Рекомендована література:

6. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 9-те вид., доповн. — К.: Знання, 2014. — 710 с.

7. Економічна теорія. Основи економічної теорії / навч. посіб. / М. А. Слатвінський. – Умань : ФОП Жовтий О. О. , 2014. – 202 с.
8. Костюк В. С. Економічна теорія: : навч. посіб. / Костюк В. С., Андрющенко А. М., Борецько І. П. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 282 с
9. Мочерний С. В. Політична економія: навч. посіб. / Мочерний С. В., Мочерна Я. С. - 2-ге вид., виправ. і доп. - К. : Знання, 2007. - 684с.
10. Основи економічної теорії: підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Х.: Право, 2008. – 448 с.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

Основні компоненти персонального комп'ютера (ПК). Периферійні пристрої персонального комп'ютера. Програмне забезпечення ПЕОМ. Короткий огляд сучасних операційних систем. Кількісна оцінка інформації і даних.

Предмет і зміст дисципліни. Дані, інформація і знання. Економічна інформація.

Класифікація інформаційних систем. Галузі застосування інформаційних систем в економіці. Інтегроване автоматизоване виробництво, планування і управління. Інтегровані економічні інформаційні системи. Основні поняття, компоненти та архітектура експертних систем. Функціональні можливості й характеристика експертних систем (ЕС). Причини виникнення необхідності в захисті інформації. Захист від комп'ютерних вірусів. Особливості захисту інформації у відкритих системах.

Класифікація мереж. Топологія мереж. Організація, структура, принципи роботи та сервіси Internet. Протоколи IP і TCP. Доменна система імен. World Wide Web. Електронна пошта. Платіжні системи в Інтернет. Основи електронної комерції.

Системи обробки тексту. Основи роботи з текстовим процесором MS Word. Електронні табличні процесори. Робота з даними у Microsoft Excel.

Редактор VBA. Програмування в Microsoft Excel. Об'єкти VBA Excel. Управління файлами за допомогою VBA. Виконання макросу.

Основні поняття баз даних (база даних, види моделей даних). Функціональні можливості СУБД. Основи технології роботи в СУБД. Інтерфейс програми Microsoft Access. Створення, заповнення, редагування, форматування бази даних. Створення форм, запитів на вибірку та звітів. Створення макросів. Обмін даними. Друк таблиць, запитів, форм та звітів.

Заголовки документів. Заголовки розділів документів. Абзаци. Поєднання з іншими документами. URL - Uniform Resource Locator. Звернення до певних розділів інших документів. Додаткові можливості форматування. Авторський стиль редагування. Цитати. Адреси. Стили. Переривання рядка. Горизонтальна лінія. Внутрішні рисунки. Зовнішні рисунки, звуки і мультиплікація.

Рекомендована література:

7. Економічна інформатика : підручник / [Макарова М. В., Гаркуша С. В., Білоусько Т. М., Гаркуша О. В.] ; за заг. ред.. д.е.н., проф. М. В. Макарової. – Суми : Університетська

книга, 2011. – 480 с.

8. Економічна інформатика : навч. посібник / [П. М. Грицюк, В. І. Бредюк, В. Б. Василів та ін.]. - Рівне : НУВГП, 2017. - 311 с.

9. Карпенко С. Г. Основи інформаційних систем і технологій: навч. посіб. / Карпенко С. Г., Іванов Є. О. — К.: МАУП, 2002. — 264 с.

10. Маслов В. П. Інформаційні системи і технології в економіці: навч. посіб. / В. П. Маслов. — К.: Слово, 2006. — 264 с.

11. Бахонський О. В. Табличний процесор Microsoft MS Excel: метод. вказівки до викон. лаб. робіт з дисципліни “Інформатика та комп’ютерна техніка” / Бахонський О. В., Бондарчук Ю. В., Іванов Є. О. - К.: МАУП, 2004. — 173 с.

12. Тарнавський Ю. А. Internet-технології: конспект лекцій / Ю. А. Тарнавський. — К.: МАУП, 2004. — 136 с.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

I. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

47. Альтернативні теорії формування вартості товарів і послуг.
48. Амортизація та відтворення основного капіталу. Фізичний та моральний знос основного капіталу.
49. Банк як економічна категорія. Банки їх види та функції.
50. Валютні курси. Конвертованість валют. Валютні ринки.
51. Вартість, споживна вартість та цінність товару.
52. Взаємодія попиту і пропозиції з ціною. Еластичність попиту і пропозиції.
53. Взаємозв’язок інтересів і потреб. Економічні потреби та інтереси – рушійна сила соціально-економічного розвитку.
54. Види і форми власності та форми господарювання. Визначення відносин власності. Право власності. Власність як економічна категорія.
55. Види конкуренції.
56. Грошовий обіг і його закони. Грошовий ринок.
57. Демографічні проблеми світу і шляхи її вирішення.
58. Держава як суб’єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.
59. Державний бюджет і позабюджетні фонди.
60. Державні витрати та дефіцит бюджету, джерела покриття бюджетного дефіциту. Державний борг.
61. Джерела доходів населення. Доходи від власності та рентні доходи. Підприємницький дохід.
62. Економічна система, її сутність та структурні елементи.
63. Економічні категорії, закони та принципи. Система економічних законів.
64. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Економічний закон зростання

потреб. Формування потреб.

65.Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники.

66.Зайнятість, її суть і форми. Неповна зайнятість та рівень безробіття.

67.Закон попиту і пропозиції. Попит і пропозиція як елементи ринку.

68.Заробітна плата як ціна товару «робоча сила» та форма розподілу за результатами праці.

69.Земельний податок. Ринок землі.

70.Капітал і витрати виробництва. Час обороту капіталу та його складові частини.

71.Концепції витрат виробництва. Види витрат виробництва та особливості їх динаміки.

72.Кредитна система. Суть та функції кредиту.

73.Матеріальне і нематеріальне виробництво.

74.Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.

75.Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства.

76.Оборот капіталу, його сутність. Швидкість обороту капіталу. Співвідношення категорій кругообіг і оборот капіталу.

77.Причини та форми безробіття.

78.Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи.

79.Прожитковий мінімум. Споживча корзина.

80.Світова торгівля: сутність та структура.

81.Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

82.Суспільне виробництво і відтворення. Зміст і структура виробництва.

83.Сутність доходу як економічної категорії. Доходи населення, їх види та джерела формування.

84.Сутність і структура державного бюджету.

85.Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.

86.Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст і соціально-економічна форма.

87.Суть, причини та види інфляції. Стагфляція.

88.Тіньова економіка та її вплив на соціально-економічний розвиток.

89.Товар як фундаментальна категорія товарного виробництва.

90.Торговельний і платіжний баланс.

91.Форми та системи заробітної плати.

92.Функції грошей та їх еволюція.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

31. Елементи вікна Windows. Панель інструментів Windows.

32. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.

33. Провідник Windows Explorer, його основні функції.

34. Копіювання й переміщення об'єктів у Windows Explorer.

35. Робочий стіл Windows. Панель завдань Windows. Многовіконний інтерфейс Windows.
36. Файли й файлова структура Windows.
37. Установка й видалення додатків Windows.
38. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
39. Провідники Opera, Chrome, їх основні функції.
40. Копіювання й переміщення об'єктів у Opera, Chrome.
41. Створення таблиць та редагування таблиць редактора MS Word.
42. Робоче вікно редактора MS Word.
43. Перевірка правопису у редакторі MS Word.
44. Введення в текст спеціальних знаків у редакторі MS Word.
45. Створення документа у редакторі MS Word.
46. Робота зі стилями у редакторі MS Word.
47. Формування рисунків засобами MS Word.
48. Параметри сторінок у редакторі MS Word.
49. Номерація сторінок, зміст і покажчики у редакторі MS Word.
50. Перевірка правопису у редакторі MS Excel.
51. Основні поняття електронних таблиць.
52. Форматування даних у редакторі MS Excel.
53. Абсолютні й відносні адреси ячеек у редакторі MS Excel. Діапазони MS Excel.
54. Стандартні функції у редакторі MS Excel.
55. Типи даних у редакторі MS Excel.
56. Майстер діаграм у редакторі MS Excel.
57. Масштабування документу на екрані й при друці у редакторі MS Excel.
58. Пункт меню «Дані» у редакторі MS Excel.
59. Захист даних і робочого аркуша у редакторі MS Excel.
60. Попередній перегляд інформації у редакторі MS Excel.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

90-100 (відмінно)	абітурієнт дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене питання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей, явищ.
82-89 (дуже добре)	абітурієнт загалом відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку і відповіді.

74-81 (добре)	абітурієнт отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
64-73 (задовільно - непогано)	абітурієнт дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел.
60-63 (задовільно достатньо)	абітурієнт має неповне знання програмного матеріалу, але отримані знання відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
0-59 (незадовільно)	абітурієнт дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, ухилився від аргументації або взагалі не відповів.

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

«ОБЛІК І АУДИТ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ»

Анотація

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту.

Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Підготовка фахівця в галузі бухгалтерського обліку в сучасних умовах – надзвичайно складний та динамічний процес, який вимагає оперативного врахування появи специфічних багаторівневих систем освіти та частих змін діючого законодавства, розробки нових підходів до методики і техніки викладання спеціальних дисциплін тощо.

Мета фахового вступного випробування полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: основиекономічної теорії та економічної інформатики;

вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи;
- працювати з сучасними комп'ютерними технологіями.

Програма вступного фахового випробування на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» НТУ «ХПІ» складена на основі тем з наступних дисциплін:

5. Економічна теорія.
6. Економічна інформатика.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Альтернативні теорії формування вартості товарів і послуг. Амортизація та відтворення основного капіталу. Аналіз різними школами предмету економічної теорії. Банки, їх види та функції. Валютні ринки. Вартість, споживна вартість та цінність товару. Кейнсіанська концепція економічної політики. Неоліберальна та монетаристська концепції економічної політики.

Види і форми власності та форми господарювання. Визначення відносин власності. Види конкуренції. Всесвітній ринок товарів і послуг.

Концепції виникнення та суті грошей. Генезис, природа і джерела позичкового капіталу. Грошова маса, її структура та агреговані показники. Грошовий ринок.

Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.

Державний бюджет і позабюджетні фонди. Державні витрати та дефіцит бюджету, джерела покриття бюджетного дефіциту. Державний борг. Місцеві бюджети. Консолідований бюджет.

Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.

Джерела доходів населення. Економічна система, її сутність та структурні елементи. Економічні категорії, закони та принципи. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники. Загальні форми організації суспільного виробництва.

Закон вартості, його сутність та функції. Закон попиту і пропозиції. Заробітна плата як ціна товару «робоча сила» та форма розподілу за результатами праці.

Земельний податок. Ринок землі. Капітал і витрати виробництва. Час обороту капіталу та його складові частини.

Концепції витрат виробництва. Колективна форма власності. Кооперативні господарства.

Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми. Міграція населення і світовий ринок праці. Світова торгівля: сутність та структура.

Об'єктивна зумовленість та сутність економічної інфраструктури.

Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Зайнятість, її суть і форми. Причини та форми безробіття.

Номінальні та реальні доходи. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.

Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

Рекомендована література:

11. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 9-те вид., доповн. — К.: Знання, 2014. — 710 с.

12. Економічна теорія. Основи економічної теорії / навч. посіб. / М. А. Слатвінський. – Умань : ФОП Жовтий О. О. , 2014. – 202 с.
13. Костюк В. С. Економічна теорія: : навч. посіб. / Костюк В. С., Андрущенко А. М., Борецько І. П. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 282 с
14. Мочерний С. В. Політична економія: навч. посіб. / Мочерний С. В., Мочерна Я. С. - 2-ге вид., виправ. і доп. - К. : Знання, 2007. - 684с.
15. Основи економічної теорії: підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Х.: Право, 2008. – 448 с.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

Основні компоненти персонального комп'ютера (ПК). Периферійні пристрої персонального комп'ютера. Програмне забезпечення ПЕОМ. Короткий огляд сучасних операційних систем. Кількісна оцінка інформації і даних.

Предмет і зміст дисципліни. Дані, інформація і знання. Економічна інформація.

Класифікація інформаційних систем. Галузі застосування інформаційних систем в економіці. Інтегроване автоматизоване виробництво, планування і управління. Інтегровані економічні інформаційні системи. Основні поняття, компоненти та архітектура експертних систем. Функціональні можливості й характеристика експертних систем (ЕС). Причини виникнення необхідності в захисті інформації. Захист від комп'ютерних вірусів. Особливості захисту інформації у відкритих системах.

Класифікація мереж. Топологія мереж. Організація, структура, принципи роботи та сервіси Internet. Протоколи IP і TCP. Доменна система імен. World Wide Web. Електронна пошта. Платіжні системи в Інтернет. Основи електронної комерції.

Системи обробки тексту. Основи роботи з текстовим процесором MS Word. Електронні табличні процесори. Робота з даними у Microsoft Excel.

Редактор VBA. Програмування в Microsoft Excel. Об'єкти VBA Excel. Управління файлами за допомогою VBA. Виконання макросу.

Основні поняття баз даних (база даних, види моделей даних). Функціональні можливості СУБД. Основи технології роботи в СУБД. Інтерфейс програми Microsoft Access. Створення, заповнення, редагування, форматування бази даних. Створення форм, запитів на вибірку та звітів. Створення макросів. Обмін даними. Друк таблиць, запитів, форм та звітів.

Заголовки документів. Заголовки розділів документів. Абзаци. Поєднання з іншими документами. URL - Uniform Resource Locator. Звернення до певних розділів інших документів. Додаткові можливості форматування. Авторський стиль редагування. Цитати. Адреси. Стили. Переривання рядка. Горизонтальна лінія. Внутрішні рисунки. Зовнішні рисунки, звуки і мультиплікація.

Рекомендована література:

13. Економічна інформатика : підручник / [Макарова М. В., Гаркуша С. В., Білоусько Т. М., Гаркуша О. В.] ; за заг. ред.. д.е.н., проф. М. В. Макарової. – Суми : Університетська

книга, 2011. – 480 с.

14. Економічна інформатика : навч. посібник / [П. М. Грицюк, В. І. Бредюк, В. Б. Василів та ін.]. - Рівне : НУВГП, 2017. - 311 с.

15. Карпенко С. Г. Основи інформаційних систем і технологій: навч. посіб. / Карпенко С. Г., Іванов Є. О. — К.: МАУП, 2002. — 264 с.

16. Маслов В. П. Інформаційні системи і технології в економіці: навч. посіб. / В. П. Маслов. — К.: Слово, 2006. — 264 с.

17. Бахонський О. В. Табличний процесор Microsoft MS Excel: метод. вказівки до викон. лаб. робіт з дисципліни “Інформатика та комп’ютерна техніка” / Бахонський О. В., Бондарчук Ю. В., Іванов Є. О. - К.: МАУП, 2004. — 173 с.

18. Тарнавський Ю. А. Internet-технології: конспект лекцій / Ю. А. Тарнавський. — К.: МАУП, 2004. — 136 с.27

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

I. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

93.Альтернативні теорії формування вартості товарів і послуг.

94.Амортизація та відтворення основного капіталу. Фізичний та моральний знос основного капіталу.

95.Банк як економічна категорія. Банки їх види та функції.

96.Валютні курси. Конвертованість валют. Валютні ринки.

97.Вартість, споживна вартість та цінність товару.

98.Взаємодія попиту і пропозиції з ціною. Еластичність попиту і пропозиції.

99.Взаємозв’язок інтересів і потреб. Економічні потреби та інтереси – рушійна сила соціально-економічного розвитку.

100.Види і форми власності та форми господарювання. Визначення відносин власності. Право власності. Власність як економічна категорія.

101.Види конкуренції.

102.Грошовий обіг і його закони. Грошовий ринок.

103.Демографічні проблеми світу і шляхи її вирішення.

104.Держава як суб’єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.

105.Державний бюджет і позабюджетні фонди.

106.Державні витрати та дефіцит бюджету, джерела покриття бюджетного дефіциту. Державний борг.

107.Джерела доходів населення. Доходи від власності та рентні доходи. Підприємницький дохід.

108.Економічна система, її сутність та структурні елементи.

109.Економічні категорії, закони та принципи. Система економічних законів.

110.Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Економічний закон зростання

потреб. Формування потреб.

111.Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники.

112.Зайнятість, її суть і форми. Неповна зайнятість та рівень безробіття.

113.Закон попиту і пропозиції. Попит і пропозиція як елементи ринку.

114.Заробітна плата як ціна товару «робоча сила» та форма розподілу за результатами праці.

115.Земельний податок. Ринок землі.

116.Капітал і витрати виробництва. Час обороту капіталу та його складові частини.

117.Концепції витрат виробництва. Види витрат виробництва та особливості їх динаміки.

118.Кредитна система. Суть та функції кредиту.

119.Матеріальне і нематеріальне виробництво.

120.Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.

121.Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства.

122.Оборот капіталу, його сутність. Швидкість обороту капіталу. Співвідношення категорій кругообіг і оборот капіталу.

123.Причини та форми безробіття.

124.Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи.

125.Прожитковий мінімум. Споживча корзина.

126.Світова торгівля: сутність та структура.

127.Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

128.Суспільне виробництво і відтворення. Зміст і структура виробництва.

129.Сутність доходу як економічної категорії. Доходи населення, їх види та джерела формування.

130.Сутність і структура державного бюджету.

131.Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.

132.Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст і соціально-економічна форма.

133.Суть, причини та види інфляції. Стагфляція.

134.Тіньова економіка та її вплив на соціально-економічний розвиток.

135.Товар як фундаментальна категорія товарного виробництва.

136.Торговельний і платіжний баланс.

137.Форми та системи заробітної плати.

138.Функції грошей та їх еволюція.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

61. Елементи вікна Windows. Панель інструментів Windows.

62. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.

63. Провідник Windows Explorer, його основні функції.

64. Копіювання й переміщення об'єктів у Windows Explorer.

65. Робочий стіл Windows. Панель завдань Windows. Многовіконний інтерфейс Windows.
66. Файли й файлова структура Windows.
67. Установка й видалення додатків Windows.
68. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
69. Провідники Opera, Chrome, їх основні функції.
70. Копіювання й переміщення об'єктів у Opera, Chrome.
71. Створення таблиць та редагування таблиць редактора MS Word.
72. Робоче вікно редактора MS Word.
73. Перевірка правопису у редакторі MS Word.
74. Введення в текст спеціальних знаків у редакторі MS Word.
75. Створення документа у редакторі MS Word.
76. Робота зі стилями у редакторі MS Word.
77. Формування рисунків засобами MS Word.
78. Параметри сторінок у редакторі MS Word.
79. Номерація сторінок, зміст і покажчики у редакторі MS Word.
80. Перевірка правопису у редакторі MS Excel.
81. Основні поняття електронних таблиць.
82. Форматування даних у редакторі MS Excel.
83. Абсолютні й відносні адреси ячеек у редакторі MS Excel. Діапазони MS Excel.
84. Стандартні функції у редакторі MS Excel.
85. Типи даних у редакторі MS Excel.
86. Майстер діаграм у редакторі MS Excel.
87. Масштабування документу на екрані й при друці у редакторі MS Excel.
88. Пункт меню «Дані» у редакторі MS Excel.
89. Захист даних і робочого аркуша у редакторі MS Excel.
90. Попередній перегляд інформації у редакторі MS Excel.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

90-100 (відмінно)	абітурієнт дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене питання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей, явищ.
82-89 (дуже добре)	абітурієнт загалом відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку і відповіді.

74-81 (добре)	абітурієнт отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
64-73 (задовільно - непогано)	абітурієнт дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел.
60-63 (задовільно достатньо)	абітурієнт має неповне знання програмного матеріалу, але отримані знання відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
0-59 (незадовільно)	абітурієнт дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, ухилився від аргументації або взагалі не відповів.

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Навчально-науковий інститут економіки менеджменту та міжнародного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор

_____ Р.П. Мигущенко

« » _____ 2019 р.

ПРОГРАМИ

для проведення вступних випробувань за фахом

при зарахуванні на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» на 2-3

курс за конкурсними пропозиціями

072 Фінанси, банківська справа та страхування;

«Фінанси і банківська справа»

«Податкова справа»

Директор інституту

_____ О.В. Манойленко

Харків 2019

ЗМІСТ

«Фінанси і банківська справа»	3
«Податкова справа».....	9

«ФІНАНСИ І БАНКІВСЬКА СПРАВА»

Анотація

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньою програмою «Міжнародні фінанси».

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми бакалавра абітурієнти повинні мати здібності до володіння знаннями, уміннями і навичками щодо циклів дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної, природничо-наукової, загальноекономічної, професійної та практичної підготовки.

Програма фахових вступних випробувань спирається на освітньо-кваліфікаційну програму підготовки молодших спеціалістів з неекономічного профілю та одночасно відображає вимоги до майбутніх студентів, визначених у стандартах вищої освіти бакалаврського рівня.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: основи економічної теорії та теорії фінансів;

вміти: приймати оптимальні обґрунтовані рішення щодо використання фінансів у реалізації економічної політики різноманітних суб'єктів господарювання як в межах національної економіки так і на міжнародному рівні та ін.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Економічна теорія

Амортизація та відтворення основного капіталу.

Банки, їх види та функції. Валютні ринки.

Вартість, споживна вартість та цінність товару.

Види і форми власності та форми господарювання. Види конкуренції.

Всесвітній ринок товарів і послуг.

Концепції виникнення та суті грошей.

Грошова маса, її структура. Грошовий ринок.

Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.

Державний бюджет і позабюджетні фонди.

Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.

Джерела доходів населення.

Економічні потреби суспільства, їх суть і структура.
Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники.
Загальні форми організації суспільного виробництва.
Земельний податок. Ринок землі. Капітал і витрати виробництва.
Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.
Міграція населення і світовий ринок праці. Світова торгівля: сутність та структура.
Об'єктивна зумовленість та сутність економічної інфраструктури.
Зайнятість, її суть і форми. Причини та форми безробіття.
Номинальні та реальні доходи. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.
Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

Рекомендована література:

1. Башнянін Г.І. Політична економія: підручник / Г.І. Башнянін, П.Ю. Лазур, В.С. Медведєв. – К.: Ніка-Центр, Ельга, 2000. – 527 с.
2. Гальчинський А.С. Основи економічних знань: навч. посіб. / А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін. – К.: Вища школа, 2002. – 544 с.
3. Дзюбик С. Основи економічної теорії / С. Дзюбик, О. Ривак. – К.: Основи, 2014. – 423 с.
4. Економічна теорія: політекономія: підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2004. – 615 с.
5. Основи економічної теорії: підручник / За ред. С.В. Мочерного. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 304 с.
6. Основи економічної теорії: підруч. у 2-х кн. / За ред. Ю.В. Ніколенко. – К.: Либідь, 2003. – 380 с.

2. Фінанси

Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна категорія.
Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення.
Необхідність фінансів в умовах товарного господарства.
Функції фінансів. Розподільна функція, її зміст.
Об'єкти і суб'єкти розподілу і перерозподілу вартості суспільного продукту.
Фінансова інформація та її роль у реалізації контрольної функції.
Сфери фінансів: фінанси державні, міжнародні, фінанси підприємств та організацій.
Поняття фінансової системи. Фінансова система України.
Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва.
Фінансове забезпечення відтворювального процесу.
Форми фінансового забезпечення: державне фінансування, кредитування, самофінансування.
Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин.
Складові елементи фінансового механізму.

Фінансове планування: сутність, методи, завдання. Зведений фінансовий баланс держави.

Фінансовий контроль. Сутність фінансового контролю, його значення. Види, форми і методи фінансового контролю.

Сутність і функції податків. Класифікація податків, їх ознаки.

Види податків. Прямі податки. Непрямі податки.

Податкова система України. Податок на додану вартість. Акцизний збір.

Мито як джерело доходів бюджету.

Оподаткування прибутку підприємств та організацій, його роль і місце в податковій системі.

Бюджет як економічна та юридична категорія. Місце й значення бюджету в загальній системі фінансових відносин.

Сутність дефіциту бюджету та причини його виникнення. Основні концепції збалансованості бюджету.

Методи фінансування бюджетного дефіциту.

Державний борг. Поточний та капітальний борг

Управління внутрішнім та зовнішнім боргом.

Сутність фінансів підприємств, їх функції та основи організації.

Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика і класифікація.

Власні та залучені кошти підприємств. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її розподіл. Валовий дохід.

Фонд оплати праці. Балансовий і чистий прибуток.

Економічний зміст прибутку. Розподіл прибутку.

Фонди грошових коштів, що формуються за рахунок прибутку. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності й господарювання.

Сутність та склад фінансів домогосподарств.

Класифікація доходів та видатків домогосподарств.

Класифікація фінансових ринків.

Грошовий ринок. Ринок капіталів. Первинний і вторинний фінансові ринки.

Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні.

Види цінних паперів, які можуть випускатися та обертатися в Україні. Основні характеристики цінних паперів.

Суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності. Валютний курс, конвертованість валюти.

Основні аспекти фінансової системи закордонних країн (на вибір: Сполучених Штатів Америки, Японії, Великої Британії, Німеччини, Франції, Скандинавських країн)

Структура бюджету та принципи організації оподаткування в державах Європейського Союзу.

Рекомендована література:

1. Фінанси (загальна теорія) : навч. посібник / В. М. Опарін ; КНЕУ. - 2-е вид., доп. і перероб. - Київ : КНЕУ, 2001. - 240 с.
2. Фінанси [Текст] : навч. посібник / В. П. Кудряшов. - Херсон : Олді-плюс, 2002. - 351 с.
3. Стеців Л. П. Фінанси: навч. посібник / Л. П. Стеців, О. І. Копилук. - К.: Знання, 2007. - 236 с.
4. Фінанси : навч. посібник / за ред. В. І. Оспіщева. - Київ : Знання, 2006. - 415 с.
5. Фінанси: Підручник / За ред.Юрій С.І.,Федосова В.М. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2012.- 687 с.
6. http://library.kpi.kharkov.ua/scripts/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=BOOK&P21DBN=BOOK&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=1&S21P03=A=&S21STR=http://library.kpi.kharkov.ua/scripts/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=BOOK&P21DBN=BOOK&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Фінанси [Текст] : навч. посібник / А. В. Базилук [та ін.]; наук. ред. А. В. Базилук; Нац. транспортний ун-т. - Київ : Кондор, 2014.
7. Фінанси підприємств : підручник / За ред.. Н. О. Власова ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. - Харків : Світ книг, 2018. - 437 с.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Економічна теорія

1. Амортизація та відтворення основного капіталу.
2. Банки, їх види та функції. Валютні ринки.
3. Вартість, споживна вартість та цінність товару.
4. Види і форми власності та форми господарювання. Види конкуренції.
5. Всесвітній ринок товарів і послуг.
6. Концепції виникнення та суті грошей.
7. Грошова маса, її структура. Грошовий ринок.
8. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.
9. Державний бюджет і позабюджетні фонди.
10. Сутність і структура податків. Податкова система в Україні.
11. Джерела доходів населення.
12. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура.
13. Ефективність виробництва, її економічні та соціальні показники.
14. Загальні форми організації суспільного виробництва.
15. Земельний податок. Ринок землі. Капітал і витрати виробництва.
16. Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.

17. Міграція населення і світовий ринок праці. Світова торгівля: сутність та структура.
18. Об'єктивна зумовленість та сутність економічної інфраструктури.
19. Зайнятість, її суть і форми. Причини та форми безробіття.
20. Номінальні та реальні доходи. Прожитковий мінімум. Споживча корзина.
21. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

2. Фінанси

1. Функції фінансів.
2. Сфери фінансів: фінанси державні, міжнародні, фінанси підприємств та організацій.
3. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин.
4. Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва.
5. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин.
6. Фінансове планування: сутність, методи, завдання.
7. Фінансовий контроль. Сутність фінансового контролю, його значення.
8. Сутність і функції податків.
9. Класифікація податків, їх ознаки.
10. Податкова система України.
11. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів.
12. Характеристика фондів цільового призначення.
13. Сутність фінансів підприємств, їх функції та основи організації.
14. Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика і класифікація.
15. Власні та залучені кошти підприємств.
16. Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин.
17. Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів.
18. Класифікація фінансових ринків.
19. Види цінних паперів, які можуть випускатися та обертатися в Україні. Основні характеристики цінних паперів.
20. Поняття міжнародних фінансів. Суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності.
21. Валютний курс, конвертованість валюти. Валютні ринки: поняття і види.
22. Фінанси країн із розвинутою ринковою економікою.
23. Фінанси Європейського Союзу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

90-100 (відмінно)	абітурієнт дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене питання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей, явищ.
82-89 (дуже добре)	абітурієнт загальною відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку і відповіді.
74-81 (добре)	абітурієнт отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
64-73 (задовільно - непогано)	абітурієнт дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел.
60-63 (задовільно достатньо)	абітурієнт має неповне знання програмного матеріалу, але отримані знання відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
0-59 (незадовільно)	абітурієнт дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, ухилився від аргументації або взагалі не відповів.

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

«ПОДАТКОВА СПРАВА»

Анотація

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання для отримання ступеня вищої освіти «**Бакалавр**» за освітньою програмою «Податкова справа», на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст» є з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навиків самостійної роботи для розв'язання конкретних завдань у сфері обліку та оподаткування.

Фахівці з обліку та оподаткування повинні бути підготовлені для обліково-аналітичної роботи на підприємствах та організаціях, виконувати зазначену професійну роботу згідно з Класифікатором професій ДК 003 : 2010 (прийнято та надано чинності: наказ Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року за № 327) і займати первинні посади згідно з довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників: бухгалтер, економіст та інші.

Область професійної діяльності бакалавр з оподаткування – організація податкового обліку на підприємстві та забезпечення надійної системи нарахування та сплати податків, зокрема: техніко-економічне обґрунтування реальних податків на основі аналізу діяльності підприємства та законодавчо-нормативної бази, формування джерел сплати податків.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: теоретичні основи обліку і оподаткування;

вміти: виконувати податкові розрахунки; вести облік господарської діяльності та ін.

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки: 1. Податкова система. 2. Фінанси.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Податкова система

Загальнодержавні та місцеві податки і збори. Принципи оподаткування. Класифікація податків і зборів. Організація роботи фіскальної служби. Порядок нарахування ПДВ. Механізм нарахування акцизного податку. Механізм нарахування податку на прибуток. Механізм справляння ПДФО. Механізм справляння місцевих податків і зборів. Спрощена система оподаткування. Вимоги до податкової звітності.

Рекомендована література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI (зі змін і доп., останні з яких внесені Законом України від 06.12.2012р. № 5519-VI) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://zakon4.rada.gov.ua>>.

2. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]. : [Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV, зі змін.] – Режим доступу : <<http://zakon4.rada.gov.ua>>.

3. Калінеску Т.В. Адміністрування податків: навч. посіб./ Т.В. Калінеску, В. О. Корецька-Гармаш, В. В. Демидович. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 290 с

4. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посіб. / Л. М. Котенко, Г. М. Фадєєва. – Х.: Підручник НТУ «ХП», 2014. – 484 с.

2. Фінанси

Функція та структура фінансової системи. Фінансова політика і фінансовий механізм. Фінансові ресурси підприємств. Державні фінанси. Доходи і видатки Державного бюджету. Державний кредит і державний борг. Місцеві фінанси. Фінанси підприємств. Фінансовий ринок. Страхування та страховий ринок. Діяльність фінансових посередників. Міжнародні фінанси.

Рекомендована література:

1.Фінанси: Курс для фінансистів: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / За ред. В.І. Оспіщева. — К., 2008. — 567 с.

2. Фінанси : підручник. / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. — 2-ге вид. переробл. і доповн. — К. : Знання, 2012. — 687 с.

3. Романенко О. Р. Фінанси: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 311 с.

4. Глущенко А. С. Фінанси: Навчальний посібник. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – 190 с.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Податкова система

1. Сутність і види податків.
2. Організація податкової системи.
3. Державна фіскальна служба України.
4. Функції податків.
5. Переваги та недоліки прямих податків, їх роль у формуванні податкового навантаження на суб'єктів економіки.
6. Податкова система України та напрями її реформування.
7. Особливості організації системи оподаткування в Україні.
8. Характеристика місцевих податків і зборів, їх роль у розвитку регіонів.
9. Податок на прибуток.
10. Амортизація основних засобів.
11. Доходи і витрати при обчисленні податку на прибуток.
12. Акцизний податок.
13. Розрахунок акцизного податку за адвалорними ставками.

14. Розрахунок акцизного податку за специфічними ставками.
15. Маркування підакцизних товарів.
16. Механізм оподаткування ПДВ.
17. Податкове зобов'язання і податковий кредит з ПДВ.
18. Операції, що не підлягають оподаткуванню ПДВ.
19. Операції, що оподатковуються за ставкою 0%.
20. Операції, що оподатковуються за основною ставкою ПДВ (20%).
21. Бюджетне відшкодування з ПДВ.
22. Механізм оподаткування ПДФО.
23. Оподаткування пасивних доходів фізичних осіб.
24. Податкова соціальна пільга та її застосування.
25. Податок на нерухоме майно.
26. Туристичний збір.
27. Спрощена система оподаткування.
28. Єдиний податок з платників - фізичних осіб.
29. Єдиний податок з платників - юридичних осіб.
30. Ставки єдиного податку для фізичних і юридичних осіб.
31. Строки сплати та строки подання звітності з єдиного податку платниками.
32. Критерії віднесення платників єдиного податку до спрощеної системи оподаткування.
33. Рентні платежі.
34. Права, обов'язки і функції фіскальних органів.
35. Сутність непрямих податків, їх переваги і недоліки.

2. Фінанси

1. Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.
2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу.
3. Формування власного капіталу підприємства.
4. Внутрішні джерела фінансування підприємства.
5. Дивідендна політика підприємства.
6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів.
7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства.
8. Фінансове інвестування підприємства.
9. Оцінювання вартості підприємства.
10. Фінансова діяльність підприємства у сфері ЗЕД.
11. Фінансовий контролінг на підприємстві.
12. Значення і теоретичні засади фінансового аналізу.
13. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу.
14. Аналіз майна підприємства.

15. Аналіз оборотних активів.
16. Аналіз джерел формування капіталу підприємств.
17. Аналіз грошових потоків.
18. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств.
19. Аналіз фінансової стійкості підприємств.
20. Аналіз кредитоспроможності підприємств.
21. Аналіз ділової активності підприємств.
22. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств.
23. Аналіз інвестиційної активності підприємств.
24. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємств.
25. Страхова послуга та особливості її реалізації.
26. Порядок укладання та ведення страхової угоди.
27. Страхування майна і відповідальності громадян.
28. Сутність фінансів та їх роль у ринкових умовах господарювання.
29. Фінансова система та характеристика її складових.
30. Фінансова політика та механізм її реалізації.
31. Державні фонди цільового призначення та особливості їх функціонування.
32. Сутність та роль державних фінансів у соціально-економічному розвитку країни.
33. Сутність, призначення та структура державного бюджету.
34. Бюджетний устрій України.
35. Бюджетна система та принципи її побудови.
36. Бюджетний процес в Україні.
37. Місцеві фінанси та особливості формування місцевих бюджетів.
38. Обслуговування та управління державним боргом.
39. Сутність та роль фінансів населення у економіці країни.
40. Сутність та завдання фінансів суб'єктів господарювання.
41. Характеристика фінансового ринку України.
42. Міжнародні фінансові відносини.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою і враховує повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня з оцінок відповідей на усі запитання. При цьому використовуються такі критерії:

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач

35–59	FX	Незадові льно	—	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадові льно	—	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол №3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Навчально-науковий інститут економіки менеджменту та міжнародного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор

_____ Р.П. Мигущенко

« » _____ 2019 р.

ПРОГРАМИ

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» на 2-3
курс за конкурсними пропозиціями

073 Менеджмент:

«Менеджмент організацій і адміністрування»

«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

«Міжнародний бізнес»

«Бізнес-адміністрування»

«Менеджмент підприємств та організацій»

«Управління підприємницькою діяльністю»

Директор інституту

_____ О. В. Манойленко

Харків 2019

ЗМІСТ

«Менеджмент організацій і адміністрування»	3
«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності».....	10
«Міжнародний бізнес».....	24
«Бізнес-адміністрування»	38
«Менеджмент підприємств та організацій».....	45
«Управління підприємницькою діяльністю».....	53

«МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І АДМІНІСТРУВАННЯ»

Анотація

Метою вступних випробувань абітурієнтів для участі у конкурсі щодо зарахування на навчання за скороченим терміном навчання за ступенем вищої освіти **«бакалавр»** спеціальності **073 «Менеджмент»** є з'ясування рівня їх фундаментальних та професійно-орієнтованих умінь, знань і здатності вирішувати типові професійні завдання.

Фахівці з менеджменту повинні бути підготовлені для роботи на профільних підприємствах та виконувати зазначену професійну роботу згідно Класифікатору професій ДК 003:2010 (прийнято та надано чинності: наказ Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року за № 327). Результатом навчання на спеціальності є оволодіння навичками реалізації управлінських функцій (планування, організації, мотивації та контролю), прийняття своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень, організації ділових контактів, управління персоналом. Фахівці з менеджменту здатні виконувати адміністративну, управлінську та інформаційно-аналітичну роботу щодо налагодження і розвитку різноманітних зв'язків у сферах бізнесу, банківської діяльності, освіти, науки, державного управління тощо.

Випускники отримують кваліфікацію менеджер і можуть посідати посади вищого управлінського персоналу на підприємствах і в установах різних форм власності. Фахівці з менеджменту можуть займати посади: менеджера підрозділів підприємств та організацій; керівника структурних підрозділів підприємств; керівника апарату органів державної влади; спеціаліста державної служби зайнятості, банків, торгово-комерційних організацій тощо.

Абітурієнт повинен знати: основи сучасних досягнень у галузі економіки та менеджменту; основи понятійного апарату менеджменту, етапи формування теорії управління та розвитку організаційних форм управління в сучасних умовах господарювання в Україні.

Абітурієнт повинен уміти орієнтуватися в теоретичних основах дисциплін, винесених на фахове випробування.

Форма проведення фахового вступного випробування – письмовий екзамен в традиційній формі з використанням тестових запитань першого та другого рівнів складності з вищевказаних дисциплін.

До програми додається перелік тем вищевказаних дисциплін, а також список рекомендованих джерел для підготовки до фахового вступного випробування. Під час фахового вступного випробування абітурієнт повинен проявити знання не лише обов'язкової учбової літератури, але й законодавчої бази, наукових вітчизняних і зарубіжних досліджень.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки: «Менеджмент», «Економіка підприємства».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність, роль та методологічні основи менеджменту. Історія розвитку менеджменту. Закони, закономірності та принципи менеджменту. Функції та методи менеджменту. Організаційні комунікації та вдосконалення мистецтва комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Прийняття управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Планування як функція менеджменту. Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Реалізація та оцінка процесу планування у організації. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Мотивація діяльності. Контроль як функція управління. Регулювання як загальна функція менеджменту. Групова динаміка та управління неформальними групами. Природа організаційних змін та управління ними. Типологія змін. Контекст змін. Управління проектами, модель участі і політична модель. Опор змін і управління опором.

Рекомендована література:

1. Осовська Г. В. Основи менеджменту / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2008. – 664 с.
2. **Мескон М.Х.** Основы менеджмента / **М.Х.Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури.** – М.: Вильямс, 2008. – 672 с.
3. **Виханский О.С.,** Менеджмент: учебник / **О.С. Виханский, А.И. Наумов.** – М.: Экномистъ, 2008. – 670 с.
4. Рульєв В. А. Менеджмент: навч. посібник / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
5. Менеджмент: навч. посіб./ [Мошек Г. Є., Поканєвич Ю. В., Соломко А. С. та ін.]. – К.: Кондор, 2009. – 392 с.
6. Менеджмент: підручник / [Федоренко В.Г., Іткін О.Ф., Анін В.І. та ін]; за наук. ред. проф. В.Г. Федоренка. – К.: Алерта, 2008. – 652 с.
7. Дафт Ричард Л. Менеджмент / Дафт Ричард Л. – СПб.: Питер, 2008. – 864 с.

2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу виробництва продукції. Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові регулятори, їх характеристика.

Сутність ресурсів підприємства. Характеристика матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства.

Основні засоби, їх сутність та значення. Склад основних засобів (фондів), характеристика, галузеві особливості структури. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення. Інвестиції як джерело основних фондів. Оборотні кошти, поняття, їх склад та структура. Нормовані та ненормовані оборотні кошти.

Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Продуктивність праці, її значення, показники і методи її вимірювання, Основні напрямки підвищення продуктивності праці.

Оплата праці, її склад та регулювання. Тарифна система. Форми та системи оплати праці робітників та службовців. Формування фонду оплати праці, методи розрахунків.

Фінансові результати діяльності підприємства. Прибуток, джерела його формування та напрями використання. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення.

Сутність економічного ефекту та ефективність. Інновації, поняття, класифікація. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій.

Рекомендована література:

1. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
2. Економіка підприємства : навч. посібник / за ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2005. – 431 с.
3. Економіка підприємства : підручник / М. Г. Грещак, В. М. Колот, А. П. Наливайко та ін. ; за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – вид. 2-е, перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 582 с.
4. Крайник О. П. Економіка підприємства / О. П. Крайник, Є. С. Барвінська ; МОН України, Нац. ун-т “Львів. політехніка”, ЛРІДУ НАДУ. – 2-е вид. оновл. і доп. – Львів : Інтелект-Захід, 2005. – 295 с.
5. Примак Т. О. Економіка підприємства : навч. посібник / Т. О. Примак. – 5-те вид., стереотип. – К. : Вікар, 2008. – 219 с.
6. Самуельсон П. Економіка / Поль Самуельсон ; за ред. О. Лищишина. – Львів : Світ, 1993. – 493 с.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Менеджмент

1. Сутність управлінської праці і ознаки діяльності менеджера. Функції і роль менеджерів.
2. Місце і роль менеджменту в організації.
3. Цілі, суб'єкт та об'єкт управління.

4. Поняття організації і її основні системні характеристики.
5. Класифікація організаційних структур управління, принципи та процес їх побудови.
6. Система методів менеджменту: адміністративні, економічні, соціально-психологічні.
7. Класифікація управлінських рішень, вимоги до їх якості.
8. Мотивація як функція менеджменту. Теорії мотивації.
9. Планування як функція управління. Основні методи та принципи планування.
10. Повноваження та відповідальність в організації. Делегування повноважень.
11. Принципи організації праці (розподіл та кооперація праці, спеціалізація).
12. Принципи та функції менеджменту.
13. Різновиди колективів, їх структура та динаміка. Соціальний розвиток колективу.
14. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми.
15. Системний підхід до організації. Організація як відкрита система, її основні елементи.
16. Соціальна відповідальність у менеджменті.
17. Керівництво в організації, форми влади та впливу.
18. Сутність, елементи та процес управлінського контролю, його різновиди.
19. Види комунікацій, організація комунікаційного процесу.
20. Людина як об'єкт менеджменту персоналу.
21. Управління запасами на підприємстві.
22. Управління матеріально-технічним забезпеченням.
23. Управління мобільністю кадрів, трудова кар'єра.
24. Кадрова політика організації.
25. Конфліктні ситуації: різновиди та причини виникнення.

2. Економіка підприємства

26. Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми.
27. Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові регулятори, їх характеристика.
28. Основні засоби, їх сутність, склад і значення.
29. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення.
30. Оборотні кошти, поняття, їх склад та структура.
31. Оплата праці, її склад та регулювання.
32. Показники ефективності використання оборотних коштів та шляхи прискорення їх обігу.
33. Показники ефективності використання основних фондів та напрямки її підвищення.
34. Показники фінансових результатів і фінансового стану підприємства.
35. Прибуток, джерела його формування та напрями використання.
36. Принципи організації праці (розподіл та кооперація праці, спеціалізація).
37. Продуктивність праці, її значення, показники і методи її вимірювання, основні напрямки підвищення.

38. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу виробництва продукції.
39. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення.
40. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.
41. Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості.
42. Сутність економічного ефекту та ефективності.
43. Сутність ресурсів підприємства. Характеристика матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства.
44. Форми та системи оплати праці робітників та службовців.
45. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій.
46. Інвестиції, їх сутність, види та значення в економіці.
47. Інновації, поняття та класифікація.
48. Кадрова політика організації.
49. Конкуренція та конкурентоспроможність підприємства на зовнішньому та внутрішньому ринках.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою і враховує повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня з оцінок відповідей на усі запитання. При цьому використовуються такі критерії:

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності

82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов’язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв’язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв’язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв’язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв’язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв’язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

«МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Анотація

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 073 Менеджмент, освітніми програмами: 073.02 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності,

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми бакалавра абітурієнти повинні мати здібності до володіння знаннями, уміннями і навичками щодо циклів дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної, природничо-наукової, загальноекономічної, професійної та практичної підготовки.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін, економіки підприємства, економічної теорії, менеджменту.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, економіки підприємства, менеджменту.

Програма вступного випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись у бакалавраті НТУ «ХПІ» з метою здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 073 «Менеджмент». Програма фахових вступних випробувань спирається на освітньо-кваліфікаційну програму підготовки молодших спеціалістів з неекономічного профілю та одночасно відображає вимоги до майбутніх студентів, визначених у стандартах вищої освіти бакалаврського рівня. Разом з тим, програма передбачає і певні знання із циклу дисциплін загальноекономічної підготовки, передусім з економічної теорії (мікро- та макроекономіки).

Програма вступного випробування зі спеціальності 073 «Менеджмент» має міжпредметний синтетичний характер, що досягається побудовою за модульним принципом:

Модуль 1. Економічна теорія.

Модуль 2. Економіка підприємства.

Модуль 3. Менеджмент.

Модулі програми - відносно цілісні утворення в яких відображаються окремі сторони економічної та управлінської діяльності і об'єднуються знання з певних дисциплін. При цьому органічно поєднуються теоретичні, прикладні питання та матеріали операційного характеру, які дозволяють виявити знання й уміння використовувати категоріальний апарат, аналітичне мислення, методи обґрунтувань і розрахунків за окремими функціями управління економічною діяльністю підприємства в умовах вітчизняної та міжнародної економік.

Модуль 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1.1. Економічні потреби і виробничі ресурси.

Економічні потреби як основа мотивації діяльності людини . Класифікація і розвиток економічних потреб. Безмежність потреб. Потреби та економічні інтереси. Класифікація та взаємодія економічних інтересів. Споживче благо як засіб задоволення потреб. Поведінка споживача. Оцінка споживачем корисності. Закон спадної граничної корисності. Економічні ресурси. Обмеженість ресурсів. Відтворювані та невідтворювані ресурси. Процес виробництва. Праця. Засоби праці. Продукт. Технологічні способи виробництва. Економічне зростання. Проблема "що, як, для кого виробляти". Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість. Поведінка виробника на ринку. Закон спадної віддачі.

1.2. Загальні основи функціонування ринкового механізму.

Сутність натурального та товарного господарства. Товар та його властивості. Виникнення і розвиток грошових відносин. Суть та функції грошей. Грошовий обіг та його закони. Сутність попиту.

Закон попиту. Цінові та нецінові детермінанти попиту. Закон пропозиції. Цінові та нецінові детермінанти пропозиції. Ринкова рівновага. Еластичність попиту та пропозиції. Сутність і види конкуренції. Причини виникнення та сутність монополій. Монополістична конкуренція. Олігополія: характерні риси, види. Конкуренція в умовах регульованого ринкового господарства. Антимонопольне законодавство.

1.3. Аналіз поведінки споживача.

Поняття корисності. Сукупна та гранична корисності. Закон спадної граничної корисності блага. Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Поняття «рівновага споживача. Еквімаржинальний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій. Криві байдужості Гранична норма заміщення благ. Бюджетна лінія. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна, графічна інтерпретації. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід - споживання». Поняття «повноцінних» і «неповноцінних» благ. Закони Енгеля. Лінія «ціна - споживання»

1.4. Мікроекономічна модель підприємства і витрати виробництва.

Поняття підприємства. Форми і види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств. Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукти. Витрати виробництва. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття загального (сукупного, валового), середнього та граничного виторгу. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Виробнича функція з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення. Ефект масштабу. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу. Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи

максимізації випуску. Ізокоста. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація.

1.5. Ринки досконалої та недосконалої конкуренції.

Ознаки й умови досконалої конкуренції. Ринкова поведінка підприємства в коротко- та довгостроковому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску. Модель «чистої монополії» та її характеристики. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Рівновага фірми-монополіста в короткостроковому періоді. Цінова дискримінація та її види. Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії. Ознаки монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Визначення оптимального обсягу виторгу та цінова політика фірми у короткостроковому періоді.

1.6. Ринки факторів виробництва.

Похідний попит. Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю. Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку Рівновага на ринку праці.

Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Ринки капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

1.7. Макроекономічна динаміка та економічний розвиток. Економічне зростання та економічний розвиток. Типи економічного зростання. Економічне зростання та економічні коливання. Економічна нерівновага. Економічні кризи та їх причини. Теорії циклів: дискусійні проблеми. Особливості розвитку економіки в Україні. Безробіття як результат порушення рівноваги на ринку праці. Оцінка рівня безробіття. Види безробіття: фрикційне структурне, циклічне (кон'юнктурне). Повна зайнятість і природне безробіття. Пояснення безробіття на кейнсіанських та неокласичних засадах. Наслідки безробіття для економіки та суспільства. Оцінка втрат від безробіття за законом Оукена. Засоби обмеження безробіття. Інфляція як результат порушення рівноваги товарного ринку. Оцінка рівня інфляції. Індекс цін та темп інфляції. Види інфляції за ознаками темпу та очікування. Інфляція за основною причиною виникнення: попиту, витрат, грошей. Наслідки неочікуваної інфляції. Антиінфляційні заходи.

1.8. Макроекономічна політика. Можливість впливу уряду на загальний стан економіки. Суть, завдання і види макроекономічної політики. Фіскальна політика та її основні знаряддя. Дефіцит бюджету. Концептуальні підходи до збалансування бюджету. Види фіскальної політики та її результативність. Державний борг. Зовнішня заборгованість країни. Суть монетарної (грошової) політики. Попит на гроші та пропозиція грошей. Центральний банк і його функції. Інструменти монетарної політики: норма резервування, облікова ставка, операції на відкритому ринку. Особливості макроекономічної політики України.

1.9. Світова економіка. Основні форми міжнародних економічних відносин. Міжнародний поділ праці та його чинники. Спеціалізація країн. Міжнародна торгівля. Торговельний баланс.

Абсолютна перевага. Теорія порівняльної переваги. Зовнішня торгівля України. Міжнародні організації з регулювання зовнішньої торгівлі. Зовнішньоторговельна політика. Протекціонізм і лібералізм. Торговельні обмеження: мито, квоти, немитні бар'єри. Валютні відносини. Конвертованість валют. Валютний курс і його види. Плаваючий валютний курс. Попит і пропозиція валюти. Міжнародна валютна система та її еволюція. Золотий стандарт. Золотодоларовий стандарт. Ямайська валютна система. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк. Міжнародна економічна інтеграція. Провідні міжнародні регіональні економічні об'єднання. Європейський Союз. Інтеграція України у світову економіку.

МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Теорія підприємств і основи підприємництва. Підприємство як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Підприємство як суб'єкт господарювання. Правові основи функціонування підприємств. Підприємницька діяльність: принципи здійснення, форми, типи й моделі. Договірне забезпечення підприємництва.

2.2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми. Класифікація підприємств та її практичне значення. Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства: сутність і види. Чинники формування й зміни виробничої структури підприємства. Загальна структура підприємства (організації). Інтеграційні форми підприємств та організацій.

2.3. Структура та управління підприємством. Особливості управління як системи. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємствами та організаціями. Поняття і теоретико-методологічна основа класифікації методів управління. Сутність і параметри організаційної структури управління підприємством. Основні типи організаційних структур управління.

2.4. Планування діяльності підприємства. Принципові основи планування. Планування як домінантна функція управління. Специфічні принципи планування. Система планів підприємства. Методи планування діяльності та розвитку підприємства. Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві. Бізнес-планування: сутність і призначення. Тактичне і оперативне планування діяльності фірми.

2.5. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці. Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Чинники, що потребують урахування у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств. Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах. Чинники зростання продуктивності праці. Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової

діяльності. Поняття оплати праці. Основна заробітна плата й додаткова оплата праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Форми й системи оплати праці робітників.

2.6 Капітал підприємства. Характеристика капіталу і виробничих фондів. Класифікація та амортизація основних засобів. Ефективність відтворення та використання основних засобів. Поняття й види нематеріальних ресурсів підприємства їх характеристика. Сутнісна характеристика оборотних коштів. Нормування оборотних коштів. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів,

2.7. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства. Зміст і форми фінансової діяльності підприємства. Прибуток і дохід. Види прибутку і методика їх розрахунку. Суть, важливість і методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінки фінансового стану підприємства.

МОДУЛЬ 3. МЕНЕДЖМЕНТ

3.1 Сутність менеджменту та роль менеджера в організації.

Менеджмент: сутність, рівні та ключові принципи. Роль менеджера як суб'єкта управління. Функції менеджменту. Ролі менеджера. Стилi управління. Ключові навички управління.

3.2 Функція планування в системі менеджменту. Місце і значення планування в циклі менеджменту. Класифікація цілей організації. Вимоги до правильно сформульованих цілей. Використання методу «дерева рішень» для вибору оптимального варіанта плану дій організації. Типи планів у організації: стратегічні та оперативні, коротко- та довгострокові плани, завдання та орієнтири. Сутність концепції управління за цілями. Алгоритм процесу управління за цілями, його переваги та недоліки.

3.3 Функція організації в системі менеджменту. Загальна характеристика функції організації. Типологія організаційних структур та принципи реалізації функції організації. Сфери застосування різних типів організаційних структур.

3.4 Функція мотивації в системі менеджменту. Сутність мотивації та її види. Модель процесу мотивації. Класифікація потреб співробітників організації відповідно до теорій змісту мотивації. Основні фактори мотивації згідно з процесним підходом. Функції заробітної плати. Основні принципи формування системи преміювання персоналу організації.

3.5 Функція контролю в системі менеджменту. Роль і місце контролю в системі управління. Етапи процесу контролю. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній; поточний; завершальний. Класифікація інструментів управлінського контролю.

3.6 Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Сутність поняття ЗЕД. Класифікація ЗЕД операцій. Стратегічні рішення у ЗЕД діяльності підприємств. Митне оформлення операцій ЗЕД. Ефект і ефективність здійснення операцій у ЗЕД.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Тема 1. Економічні потреби і виробничі ресурси.

1. Економічні потреби як основа мотивації діяльності людини. Економічні ресурси. Обмеженість ресурсів.
2. Відтворювані та невідтворювані ресурси. Процес виробництва. Засоби праці.
3. Економічне зростання. Проблема "що, як, для кого виробляти". Крива виробничих можливостей. Поведінка виробника на ринку.

Тема 2. Загальні основи функціонування ринкового механізму.

1. Сутність натурального та товарного господарства.
2. Виникнення і розвиток грошових відносин. Суть та функції грошей. Грошовий обіг та його закони. Сутність попиту.
3. Причини виникнення та сутність монополій. Олігополія: характерні риси, види. Конкуренція в умовах регульованого ринкового господарства.

Тема 3. Аналіз поведінки споживача.

1. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисності.
2. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід - споживання».
3. Поняття «повноцінних» і «неповноцінних» благ. Лінія «ціна - споживання».

Тема 4. Мікроекономічна модель підприємства і витрати виробництва.

1. Поняття підприємства. Форми і види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств.
2. Витрати виробництва. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття загального (сукупного, валового), середнього та граничного витрату.
3. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства.

Тема 5. Ринки досконалої та недосконалої конкуренції.

1. Ознаки й умови досконалої конкуренції. Ринкова поведінка підприємства в коротко- та довгостроковому періоді.
2. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Цінова дискримінація та її види.
3. Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії.
4. Ознаки монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента.

Тема 6. Ринки факторів виробництва.

1. Похідний попит. Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів.
2. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Ринки капіталу.
3. Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю.

Тема 7. Макроекономічна динаміка та економічний розвиток.

1. Економічне зростання та економічний розвиток. Типи економічного зростання. Економічне зростання та економічні коливання. Економічна нерівновага. Економічні кризи та їх причини. Теорії циклів: дискусійні проблеми.
2. Особливості розвитку економіки в Україні.
3. Повна зайнятість і природне безробіття. Наслідки безробіття для економіки та суспільства.
4. Оцінка рівня інфляції. Індекс цін та темп інфляції. Види інфляції за ознаками темпу та очікування. Антиінфляційні заходи.

Тема 8. Макроекономічна політика.

1. Можливість впливу уряду на загальний стан економіки. Суть, завдання і види макроекономічної політики. Фіскальна політика та її основні знаряддя. Дефіцит бюджету. Концептуальні підходи до збалансування бюджету.
2. Суть монетарної (грошової) політики. Попит на гроші та пропозиція грошей. Центральний банк і його функції. Інструменти монетарної політики: норма резервування, облікова ставка, операції на відкритому ринку.
3. Особливості макроекономічної політики України.

Тема 9. Світова економіка.

1. Основні форми міжнародних економічних відносин. Міжнародний поділ праці та його чинники. Спеціалізація країн. Міжнародна торгівля. Торговельний баланс. Абсолютна перевага. Теорія порівняльної переваги.
2. Золотий стандарт. Золотодоларовий стандарт. Ямайська валютна система. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк. Міжнародна економічна інтеграція. Провідні міжнародні регіональні економічні об'єднання. Європейський Союз.
3. Інтеграція України у світову економіку.

МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Теорія підприємств і основи підприємництва.

1. Підприємство як суб'єкт господарювання. Правові основи функціонування підприємств. Підприємницька діяльність: принципи здійснення, форми, типи й моделі.
2. Договірне забезпечення підприємництва.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми.

1. Класифікація підприємств та її практичне значення. Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства: сутність і види . Чинники формування й зміни виробничої структури підприємства.
2. Загальна структура підприємства (організації).
3. Інтеграційні форми підприємств та організацій.

Тема 3. Структура та управління підприємством.

1. Особливості управління як системи. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання.
2. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємствами та організаціями.
3. Сутність і параметри організаційної структури управління підприємством. Основні типи організаційних структур управління.

Тема 4. Планування діяльності підприємства.

1. Специфічні принципи планування. Система планів підприємства. Методи планування діяльності та розвитку підприємства. Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві.
2. Тактичне і оперативне планування діяльності фірми.

Тема 5. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці.

1. Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Чинники, що потребують урахування у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств.
2. Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах.
3. Чинники зростання продуктивності праці. Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової діяльності. Поняття оплати праці. Основна заробітна плата й додаткова оплата праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Форми й системи оплати праці робітників.

Тема 6. Капітал підприємства.

1. Характеристика капіталу і виробничих фондів. Класифікація та амортизація основних засобів.
2. Ефективність відтворення та використання основних засобів. Поняття й види нематеріальних ресурсів підприємства їх характеристика.
3. Сутнісна характеристика оборотних коштів. Нормування оборотних коштів. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів.

Тема 7. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

1. Прибуток і дохід.
2. Види прибутку і методика їх розрахунку.
3. Показники оцінки фінансового стану підприємства.

МОДУЛЬ 3. МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Сутність менеджменту та роль менеджера в організації.

1. Менеджмент: сутність, рівні та ключові принципи. Роль менеджера як суб'єкта управління. Функції менеджменту. Ролі менеджера.
2. Стилi управління. Ключові навички управління.

Тема 2. Функція планування в системі менеджменту.

1. Місце і значення планування в циклі менеджменту.
2. Класифікація цілей організації. Вимоги до правильно сформульованих цілей. Використання методу «дерева рішень» для вибору оптимального варіанта плану дій організації.
3. Типи планів у організації: стратегічні та оперативні, коротко- та довгострокові плани, завдання та орієнтири.

Тема 3. Функція організації в системі менеджменту.

1. Загальна характеристика функції організації.
2. Типологія організаційних структур та принципи реалізації функції організації.
3. Сфери застосування різних типів організаційних структур.

Тема 4. Функція мотивації в системі менеджменту.

1. Сутність мотивації та її види. Модель процесу мотивації.
2. Класифікація потреб співробітників організації відповідно до теорій змісту мотивації.
3. Функції заробітної плати. Основні принципи формування системи преміювання персоналу організації.

Тема 5. Функція контролю в системі менеджменту.

1. Роль і місце контролю в системі управління. Етапи процесу контролю. Модель процесу контролю.
2. Види управлінського контролю: попередній; поточний; завершальний.

Тема 6. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства.

1. Сутність поняття ЗЕД. Класифікація ЗЕД операцій.
2. Стратегічні та тактичні рішення у ЗЕД діяльності підприємств.
3. Ефект і ефективність здійснення операцій у ЗЕД.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна теорія: Політекономія: підручник ; за ред. В. Д. Базилевича - 10-е вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2015. - 702 с.
2. Економіка підприємства: [підручник] За ред. С.Ф. Покропивного. - К.: КНЕУ, 2002. - 420 с.
3. Экономика: принципы, проблемы и политика / Кэмпбелл Р. Макконнелл, Стэнли Л. Брю.: Изд-е 19.: Инфра-М., М., 2015. - 1028 с.
4. Политическая экономия: прошлое, настоящее, будущее: монография / под ред. В.М.Гейца, В.Н.Тарасевича. - К.: ЦУД., 2014. - 566 с. (I и II части).
5. Мацелюх Н. П. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 226 с.
6. Основи економічної науки : навч. посібник для самост. підгот. до курсов. екзамену та комплекс. держ. екзамену з економ. теорії / Н. П. Мацелюх [та ін.] ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. - К. : Центр учб. літ., 2015.- 324 с.
7. Акулов М. Г. Сучасні економічні теорії: Навчальний посібник. - Вінниця: Нілан - ЛТД, 2013. - 394 с.
8. Амстронг, Майкл. Менеджмент: методы и приемы : Пер. с 3-го англ. изд. / М. Амстронг. - Київ : Знання-Прес, 2006. - 876 с. - (Европейский менеджмент)
9. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] ; за ред. С. Панчишина, П. Островерха; Львів, нац. ун-т ім. Івана Франка, Екон. ф-т. - 2-ге вид., випр. і допов. - Київ: Знання, 2014. - Кн. 2 : Мікроекономіка. - 390 с.
10. Н.Бочан І.О. Основи економічної теорії: Інституціональний підхід: навчальний посібник /І.О. Бочан. - К.: Знання, 2012. -211 с.
11. Бізнес-планування: [навч. посіб.] / Т. Г. Васильців, Я. Д. Качмарик, В.І. Блонська, Р. Л. Лупак. - Київ : Знання, 2013. - 207 с.
- 12.Бутко М. П. Виробничий менеджмент : підручник / М. П. Бутко. - К. : ЦУЛ, 2015.-400 с.

13. Березін О.В. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / О. В. Березін, Л. М. Березіна, Н. В. Бутенко. -К.: Знання, 2009. -390 с.
14. Болтянська Л.О. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / Л.О.Болтянська, Л.О.Андрєєва, О.І. Лисак. - Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015.- 668 с.
15. Бойчик І.М. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / І.М. Бойчик. - К.: АТІКА, 2006. - 528 с.
16. Васильців Т.Г. Економіка малого підприємства: [навч. посіб.] / Т.Г. Васильців. - К.: Знання, 2013. - 446 с.
17. Виробничий менеджмент : підручник для внз / за заг. ред. Бутка М. П. ; М-во освіти і науки України, Чернігів, нац. технолог, ун-т. - К. : Центр учб. літ., 2015.-424 с.
18. Гетьман О.О. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. -К.: ЦНЛ, 2006. -488 с.
19. Гречко А. В. Економіка підприємства : курс лекцій : [у 2 кн.]. Кн. 2,ч.
20. Джоан Адаир. Искусство управлять людьми и собой. - М: Изд - во Эксмо, 2014. - 656 с.
21. Дзюбик С.Д. Основи економічної теорії: навчальний посібник / С.Д. Дзюбик, О. С. Ривак. - К.: Знання, 2014. - 423 с.
22. Діденко В. М. Менеджмент: підручник/В, М. Діденко, - Київ: Кондор, 2014. - 544 с.
23. Захарчин Г. М. Основи підприємництва: навч. посібник / Г. М. Захарчин. - 2 - ге вид., переробл. і доповн. - К.: Знання, 2013. - 407 с.
24. Іванілов О.С. Економіка підприємства: [підручник] / О. С. Іванілов. - 2-е вид. - К.: ЦУЛ, 2011. -728 с.
25. Круш П. В. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства: собівартість, прибуток: [навч. посіб.] / П. В. Круш, О. В. Клименко, В. І. Подвігіна. - К. : НТУУ «КПІ», 2012. - 488 с.
26. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту: Підручник. - К. : Академвидав, 2012.- 276 с.
27. Лук'яненко Д. Г. Міжнародна економіка: підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук; М -во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». - Київ: КНЕУ, 2014. - 762 с.
28. Маренич А.І. Менеджмент: Навчальний посібник - Черкаси: ЧІБС УБСНБУ, 2009.- 140с
29. Менеджмент : навч. посіб. / [Г. Є. Мошек, М. М. Ковальчук, Ю. В. Поканєвич, та ін.]; за заг. редакція Г. Є. Мошека. - К. : Ліра-К, 2015. - 550 с.
30. Менеджмент організацій: навч. посібник / Л. Г. Шморгун. - К.: Знання, 2010. - 452 с.
31. Менеджмент персоналу: навч. посібник / авт.. кол. -К.: УБС НБУ, 2011.-381 с.
32. Мескон М.Х. Основы менеджмента: пер. с англ./ М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. - 3-е изд.. - М.: Вильямс, 2011.
33. Н.В. Дикань, І.І. Борисенко Навчальний посібник «Менеджмент» - Харків: ХІБС УБС НБУ (м. Київ), 2007. - 301 с.
34. Назарчук Т. В. Менеджмент організацій : навч. посібник для внз / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк ; М-во освіти і науки України. - К. : Центр учб. літ., 2016.- 560 с.

35. Сучасні концепції менеджменту : Навчальний посібник/ Ред. Л.І. Федулова. - Київ : ЦУЛ, 2013. - 536 с.

36. Осовська Г. В. Менеджмент : підручник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. - К. : Кондор-Видавництво, 2015. - 563 с.

37. Палеха Ю. І. Менеджмент персоналу : навч. посіб. / Ю. І. Палеха. - К. : Ліра-К.- 2015. -346 с.

38. Туленков, М. В. Сучасні теорії менеджменту [Текст]: навчальний посібник / М. В. Туленков. - К. : Каравела, 2014. - 304 с.

39. Управління персоналом в умовах економіки знань: монографія / кол. авт.; за аг. ред.. д-ра екон. наук, проф.. Л.К. Семів. - К. : УБС НБУ, 2011. - 406с.

40. Харів П.С. Економіка підприємства: Збірник задач і тестів: [навч. посіб. для ВНЗ]. - [З-те вид., перероб. і доп.] / П.С. Харів. - К.: Знання, 2008. - 357 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності

75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв’язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв’язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв’язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв’язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

«МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС»

Анотація

Мета фахових вступних випробувань полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю 073 Менеджмент, освітніми програмами: 073.02 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності,

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми бакалавра абітурієнти повинні мати здібності до володіння знаннями, уміннями і навичками щодо циклів дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної, природничо-наукової, загальноєкономічної, професійної та практичної підготовки.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін, економіки підприємства, економічної теорії, менеджменту.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, економіки підприємства, менеджменту.

Програма вступного випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись у бакалавраті НТУ «ХПІ» з метою здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 073 «Менеджмент». Програма фахових вступних випробувань спирається на освітньо-кваліфікаційну програму підготовки молодших спеціалістів з неекономічного профілю та одночасно відображає вимоги до майбутніх студентів, визначених у стандартах вищої освіти бакалаврського рівня. Разом з тим, програма передбачає і певні знання із циклу дисциплін загальноєкономічної підготовки, передусім з економічної теорії (мікро- та макроекономіки).

Програма вступного випробування зі спеціальності 073 «Менеджмент» має міжпредметний синтетичний характер, що досягається побудовою за модульним принципом:

Модуль 1. Економічна теорія.

Модуль 2. Економіка підприємства.

Модуль 3. Менеджмент.

Модулі програми - відносно цілісні утворення в яких відображаються окремі сторони економічної та управлінської діяльності і об'єднуються знання з певних дисциплін. При цьому органічно поєднуються теоретичні, прикладні питання та матеріали операційного характеру, які дозволяють виявити знання й уміння використовувати категоріальний апарат, аналітичне мислення, методи обґрунтувань і розрахунків за окремими функціями управління економічною діяльністю підприємства в умовах вітчизняної та міжнародної економік.

Модуль 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1.9. Економічні потреби і виробничі ресурси.

Економічні потреби як основа мотивації діяльності людини . Класифікація і розвиток економічних потреб. Безмежність потреб. Потреби та економічні інтереси. Класифікація та взаємодія економічних інтересів. Споживче благо як засіб задоволення потреб. Поведінка споживача. Оцінка споживачем корисності. Закон спадної граничної корисності. Економічні ресурси. Обмеженість ресурсів. Відтворювані та невідтворювані ресурси. Процес виробництва. Праця. Засоби праці. Продукт. Технологічні способи виробництва. Економічне зростання. Проблема "що, як, для кого виробляти". Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість. Поведінка виробника на ринку. Закон спадної віддачі.

1.10. Загальні основи функціонування ринкового механізму.

Сутність натурального та товарного господарства. Товар та його властивості. Виникнення і розвиток грошових відносин. Суть та функції грошей. Грошовий обіг та його закони. Сутність попиту.

Закон попиту. Цінові та нецінові детермінанти попиту. Закон пропозиції. Цінові та нецінові детермінанти пропозиції. Ринкова рівновага. Еластичність попиту та пропозиції. Сутність і види конкуренції. Причини виникнення та сутність монополій. Монополістична конкуренція. Олігополія: характерні риси, види. Конкуренція в умовах регульованого ринкового господарства. Антимонопольне законодавство.

1.11. Аналіз поведінки споживача.

Поняття корисності. Сукупна та гранична корисності. Закон спадної граничної корисності блага. Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Поняття «рівновага споживача. Еквімаржинальний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій. Криві байдужості Гранична норма заміщення благ. Бюджетна лінія. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна, графічна інтерпретації. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід - споживання». Поняття «повноцінних» і «неповноцінних» благ. Закони Енгеля. Лінія «ціна - споживання»

1.12. Мікроекономічна модель підприємства і витрати виробництва.

Поняття підприємства. Форми і види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств. Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукти. Витрати виробництва. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття загального (сукупного, валового), середнього та граничного виторгу. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Виробнича функція з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення. Ефект масштабу. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу. Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи

максимізації випуску. Ізокоста. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація.

1.13. Ринки досконалої та недосконалої конкуренції.

Ознаки й умови досконалої конкуренції. Ринкова поведінка підприємства в коротко- та довгостроковому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску. Модель «чистої монополії» та її характеристики. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Рівновага фірми-монополіста в короткостроковому періоді. Цінова дискримінація та її види. Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії. Ознаки монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Визначення оптимального обсягу виторгу та цінова політика фірми у короткостроковому періоді.

1.14. Ринки факторів виробництва.

Похідний попит. Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю. Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку Рівновага на ринку праці.

Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Ринки капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

1.15. Макроекономічна динаміка та економічний розвиток. Економічне зростання та економічний розвиток. Типи економічного зростання. Економічне зростання та економічні коливання. Економічна нерівновага. Економічні кризи та їх причини. Теорії циклів: дискусійні проблеми. Особливості розвитку економіки в Україні. Безробіття як результат порушення рівноваги на ринку праці. Оцінка рівня безробіття. Види безробіття: фрикційне структурне, циклічне (кон'юнктурне). Повна зайнятість і природне безробіття. Пояснення безробіття на кейнсіанських та неокласичних засадах. Наслідки безробіття для економіки та суспільства. Оцінка втрат від безробіття за законом Оукена. Засоби обмеження безробіття. Інфляція як результат порушення рівноваги товарного ринку. Оцінка рівня інфляції. Індекс цін та темп інфляції. Види інфляції за ознаками темпу та очікування. Інфляція за основною причиною виникнення: попиту, витрат, грошей. Наслідки неочікуваної інфляції. Антиінфляційні заходи.

1.16. Макроекономічна політика. Можливість впливу уряду на загальний стан економіки. Суть, завдання і види макроекономічної політики. Фіскальна політика та її основні знаряддя. Дефіцит бюджету. Концептуальні підходи до збалансування бюджету. Види фіскальної політики та її результативність. Державний борг. Зовнішня заборгованість країни. Суть монетарної (грошової) політики. Попит на гроші та пропозиція грошей. Центральний банк і його функції. Інструменти монетарної політики: норма резервування, облікова ставка, операції на відкритому ринку. Особливості макроекономічної політики України.

1.9. Світова економіка. Основні форми міжнародних економічних відносин. Міжнародний поділ праці та його чинники. Спеціалізація країн. Міжнародна торгівля. Торговельний баланс.

Абсолютна перевага. Теорія порівняльної переваги. Зовнішня торгівля України. Міжнародні організації з регулювання зовнішньої торгівлі. Зовнішньоторговельна політика. Протекціонізм і лібералізм. Торговельні обмеження: мито, квоти, немитні бар'єри. Валютні відносини. Конвертованість валют. Валютний курс і його види. Плаваючий валютний курс. Попит і пропозиція валюти. Міжнародна валютна система та її еволюція. Золотий стандарт. Золотодоларовий стандарт. Ямайська валютна система. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк. Міжнародна економічна інтеграція. Провідні міжнародні регіональні економічні об'єднання. Європейський Союз. Інтеграція України у світову економіку.

МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Теорія підприємств і основи підприємництва. Підприємство як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Підприємство як суб'єкт господарювання. Правові основи функціонування підприємств. Підприємницька діяльність: принципи здійснення, форми, типи й моделі. Договірне забезпечення підприємництва.

2.5. Види підприємств, їх організаційно-правові форми. Класифікація підприємств та її практичне значення. Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства: сутність і види. Чинники формування й зміни виробничої структури підприємства. Загальна структура підприємства (організації). Інтеграційні форми підприємств та організацій.

2.6. Структура та управління підприємством. Особливості управління як системи. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємствами та організаціями. Поняття і теоретико-методологічна основа класифікації методів управління. Сутність і параметри організаційної структури управління підприємством. Основні типи організаційних структур управління.

2.7. Планування діяльності підприємства. Принципові основи планування. Планування як домінантна функція управління. Специфічні принципи планування. Система планів підприємства. Методи планування діяльності та розвитку підприємства. Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві. Бізнес-планування: сутність і призначення. Тактичне і оперативне планування діяльності фірми.

2.5. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці. Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Чинники, що потребують урахування у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств. Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах. Чинники зростання продуктивності праці. Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової

діяльності. Поняття оплати праці. Основна заробітна плата й додаткова оплата праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Форми й системи оплати праці робітників.

2.6 Капітал підприємства. Характеристика капіталу і виробничих фондів. Класифікація та амортизація основних засобів. Ефективність відтворення та використання основних засобів. Поняття й види нематеріальних ресурсів підприємства їх характеристика. Сутнісна характеристика оборотних коштів. Нормування оборотних коштів. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів,

2.7. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства. Зміст і форми фінансової діяльності підприємства. Прибуток і дохід. Види прибутку і методика їх розрахунку. Суть, важливість і методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінки фінансового стану підприємства.

МОДУЛЬ 3. МЕНЕДЖМЕНТ

3.1 Сутність менеджменту та роль менеджера в організації.

Менеджмент: сутність, рівні та ключові принципи. Роль менеджера як суб'єкта управління. Функції менеджменту. Ролі менеджера. Стилi управління. Ключові навички управління.

3.2 Функція планування в системі менеджменту. Місце і значення планування в циклі менеджменту. Класифікація цілей організації. Вимоги до правильно сформульованих цілей. Використання методу «дерева рішень» для вибору оптимального варіанта плану дій організації. Типи планів у організації: стратегічні та оперативні, коротко- та довгострокові плани, завдання та орієнтири. Сутність концепції управління за цілями. Алгоритм процесу управління за цілями, його переваги та недоліки.

3.3 Функція організації в системі менеджменту. Загальна характеристика функції організації. Типологія організаційних структур та принципи реалізації функції організації. Сфери застосування різних типів організаційних структур.

3.4 Функція мотивації в системі менеджменту. Сутність мотивації та її види. Модель процесу мотивації. Класифікація потреб співробітників організації відповідно до теорій змісту мотивації. Основні фактори мотивації згідно з процесним підходом. Функції заробітної плати. Основні принципи формування системи преміювання персоналу організації.

3.5 Функція контролю в системі менеджменту. Роль і місце контролю в системі управління. Етапи процесу контролю. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній; поточний; завершальний. Класифікація інструментів управлінського контролю.

3.6 Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Сутність поняття ЗЕД. Класифікація ЗЕД операцій. Стратегічні рішення у ЗЕД діяльності підприємств. Митне оформлення операцій ЗЕД. Ефект і ефективність здійснення операцій у ЗЕД.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Тема 1. Економічні потреби і виробничі ресурси.

1. Економічні потреби як основа мотивації діяльності людини. Економічні ресурси. Обмеженість ресурсів.
2. Відтворювані та невідтворювані ресурси. Процес виробництва. Засоби праці.
3. Економічне зростання. Проблема "що, як, для кого виробляти". Крива виробничих можливостей. Поведінка виробника на ринку.

Тема 2. Загальні основи функціонування ринкового механізму.

1. Сутність натурального та товарного господарства.
2. Виникнення і розвиток грошових відносин. Суть та функції грошей. Грошовий обіг та його закони. Сутність попиту.
3. Причини виникнення та сутність монополій. Олігополія: характерні риси, види. Конкуренція в умовах регульованого ринкового господарства.

Тема 3. Аналіз поведінки споживача.

1. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисності.
2. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід - споживання».
3. Поняття «повноцінних» і «неповноцінних» благ. Лінія «ціна - споживання».

Тема 4. Мікроекономічна модель підприємства і витрати виробництва.

1. Поняття підприємства. Форми і види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств.
2. Витрати виробництва. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття загального (сукупного, валового), середнього та граничного витрату.
3. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства.

Тема 5. Ринки досконалої та недосконалої конкуренції.

1. Ознаки й умови досконалої конкуренції. Ринкова поведінка підприємства в коротко- та довгостроковому періоді.
2. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Цінова дискримінація та її види.
3. Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії.
4. Ознаки монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента.

Тема 6. Ринки факторів виробництва.

1. Похідний попит. Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів.
2. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Ринки капіталу.
3. Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю.

Тема 7. Макроекономічна динаміка та економічний розвиток.

1. Економічне зростання та економічний розвиток. Типи економічного зростання. Економічне зростання та економічні коливання. Економічна нерівновага. Економічні кризи та їх причини. Теорії циклів: дискусійні проблеми.
2. Особливості розвитку економіки в Україні.
3. Повна зайнятість і природне безробіття. Наслідки безробіття для економіки та суспільства.
4. Оцінка рівня інфляції. Індекс цін та темп інфляції. Види інфляції за ознаками темпу та очікування. Антиінфляційні заходи.

Тема 8. Макроекономічна політика.

1. Можливість впливу уряду на загальний стан економіки. Суть, завдання і види макроекономічної політики. Фіскальна політика та її основні знаряддя. Дефіцит бюджету. Концептуальні підходи до збалансування бюджету.
2. Суть монетарної (грошової) політики. Попит на гроші та пропозиція грошей. Центральний банк і його функції. Інструменти монетарної політики: норма резервування, облікова ставка, операції на відкритому ринку.
3. Особливості макроекономічної політики України.

Тема 9. Світова економіка.

1. Основні форми міжнародних економічних відносин. Міжнародний поділ праці та його чинники. Спеціалізація країн. Міжнародна торгівля. Торговельний баланс. Абсолютна перевага. Теорія порівняльної переваги.
2. Золотий стандарт. Золотодоларовий стандарт. Ямайська валютна система. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк. Міжнародна економічна інтеграція. Провідні міжнародні регіональні економічні об'єднання. Європейський Союз.
3. Інтеграція України у світову економіку.

МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Теорія підприємств і основи підприємництва.

1. Підприємство як суб'єкт господарювання. Правові основи функціонування підприємств. Підприємницька діяльність: принципи здійснення, форми, типи й моделі.
2. Договірне забезпечення підприємництва.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми.

1. Класифікація підприємств та її практичне значення. Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства: сутність і види . Чинники формування й зміни виробничої структури підприємства.
2. Загальна структура підприємства (організації).
3. Інтеграційні форми підприємств та організацій.

Тема 3. Структура та управління підприємством.

1. Особливості управління як системи. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання.
2. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємствами та організаціями.
3. Сутність і параметри організаційної структури управління підприємством. Основні типи організаційних структур управління.

Тема 4. Планування діяльності підприємства.

1. Специфічні принципи планування. Система планів підприємства. Методи планування діяльності та розвитку підприємства. Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві.
2. Тактичне і оперативне планування діяльності фірми.

Тема 5. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці.

1. Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Чинники, що потребують урахування у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств.
2. Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах.
3. Чинники зростання продуктивності праці. Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової діяльності. Поняття оплати праці. Основна заробітна плата й додаткова оплата праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Форми й системи оплати праці робітників.

Тема 6. Капітал підприємства.

1. Характеристика капіталу і виробничих фондів. Класифікація та амортизація основних засобів.
2. Ефективність відтворення та використання основних засобів. Поняття й види нематеріальних ресурсів підприємства їх характеристика.
3. Сутнісна характеристика оборотних коштів. Нормування оборотних коштів. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів.

Тема 7. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

1. Прибуток і дохід.
2. Види прибутку і методика їх розрахунку.
3. Показники оцінки фінансового стану підприємства.

МОДУЛЬ 3. МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Сутність менеджменту та роль менеджера в організації.

1. Менеджмент: сутність, рівні та ключові принципи. Роль менеджера як суб'єкта управління. Функції менеджменту. Ролі менеджера.
2. Стилi управління. Ключові навички управління.

Тема 2. Функція планування в системі менеджменту.

1. Місце і значення планування в циклі менеджменту.
2. Класифікація цілей організації. Вимоги до правильно сформульованих цілей. Використання методу «дерева рішень» для вибору оптимального варіанта плану дій організації.
3. Типи планів у організації: стратегічні та оперативні, коротко- та довгострокові плани, завдання та орієнтири.

Тема 3. Функція організації в системі менеджменту.

1. Загальна характеристика функції організації.
2. Типологія організаційних структур та принципи реалізації функції організації.
3. Сфери застосування різних типів організаційних структур.

Тема 4. Функція мотивації в системі менеджменту.

1. Сутність мотивації та її види. Модель процесу мотивації.
2. Класифікація потреб співробітників організації відповідно до теорій змісту мотивації.
3. Функції заробітної плати. Основні принципи формування системи преміювання персоналу організації.

Тема 5. Функція контролю в системі менеджменту.

1. Роль і місце контролю в системі управління. Етапи процесу контролю. Модель процесу контролю.
2. Види управлінського контролю: попередній; поточний; завершальний.

Тема 6. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства.

1. Сутність поняття ЗЕД. Класифікація ЗЕД операцій.
2. Стратегічні та тактичні рішення у ЗЕД діяльності підприємств.
3. Ефект і ефективність здійснення операцій у ЗЕД.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

41. Економічна теорія: Політекономія: підручник ; за ред. В. Д. Базилевича - 10-е вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2015. - 702 с.
42. Економіка підприємства: [підручник] За ред. С.Ф. Покропивного. - К.: КНЕУ, 2002. - 420 с.
43. Экономика: принципы, проблемы и политика / Кэмпбелл Р. Макконнелл, Стэнли Л. Брю.: Изд-е 19.: Инфра-М., М., 2015. - 1028 с.
44. Политическая экономия: прошлое, настоящее, будущее: монография / под ред. В.М.Гейца, В.Н.Тарасевича. - К.: ЦУД., 2014. - 566 с. (I и II части).
45. Мацелюх Н. П. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 226 с.
46. Основи економічної науки : навч. посібник для самост. підгот. до курсов. екзамену та комплекс. держ. екзамену з економ. теорії / Н. П. Мацелюх [та ін.] ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. - К. : Центр учб. літ., 2015.- 324 с.
47. Акулов М. Г. Сучасні економічні теорії: Навчальний посібник. - Вінниця: Нілан - ЛТД, 2013. - 394 с.
48. Амстронг, Майкл. Менеджмент: методы и приемы : Пер. с 3-го англ. изд. / М. Амстронг. - Київ : Знання-Прес, 2006. - 876 с. - (Европейский менеджмент)
49. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] ; за ред. С. Панчишина, П. Островерха; Львів, нац. ун-т ім. Івана Франка, Екон. ф-т. - 2-ге вид., випр. і допов. - Київ: Знання, 2014. - Кн. 2 : Мікроекономіка. - 390 с.
50. Н.Бочан І.О. Основи економічної теорії: Інституціональний підхід: навчальний посібник /І.О. Бочан. - К.: Знання, 2012. -211 с.
51. Бізнес-планування: [навч. посіб.] / Т. Г. Васильців, Я. Д. Качмарик, В.І. Блонська, Р. Л. Лупак. - Київ : Знання, 2013. - 207 с.
- 52.Бутко М. П. Виробничий менеджмент : підручник / М. П. Бутко. - К. : ЦУЛ, 2015.-400 с.

53. Березін О.В. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / О. В. Березін, Л. М. Березіна, Н. В. Бутенко. -К.: Знання, 2009. -390 с.
54. Болтянська Л.О. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / Л.О.Болтянська, Л.О.Андрєєва, О.І. Лисак. - Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015.- 668 с.
55. Бойчик І.М. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / І.М. Бойчик. - К.: АТІКА, 2006. - 528 с.
56. Васильців Т.Г. Економіка малого підприємства: [навч. посіб.] / Т.Г. Васильців. - К.: Знання, 2013. - 446 с.
57. Виробничий менеджмент : підручник для внз / за заг. ред. Бутка М. П. ; М-во освіти і науки України, Чернігів, нац. технолог, ун-т. - К. : Центр учб. літ., 2015.-424 с.
58. Гетьман О.О. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. -К.: ЦНЛ, 2006. -488 с.
59. Гречко А. В. Економіка підприємства : курс лекцій : [у 2 кн.]. Кн. 2,ч.
60. Джоан Адаир. Искусство управлять людьми и собой. - М: Изд - во Эксмо, 2014. - 656 с.
61. Дзюбик С.Д. Основи економічної теорії: навчальний посібник / С.Д. Дзюбик, О. С. Ривак. - К.: Знання, 2014. - 423 с.
62. Діденко В. М. Менеджмент: підручник/В, М. Діденко, - Київ: Кондор, 2014. - 544 с.
63. Захарчин Г. М. Основи підприємництва: навч. посібник / Г. М. Захарчин. - 2 - ге вид., переробл. і доповн. - К.: Знання, 2013. - 407 с.
64. Іванілов О.С. Економіка підприємства: [підручник] / О. С. Іванілов. - 2-е вид. - К.: ЦУЛ, 2011. -728 с.
65. Круш П. В. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства: собівартість, прибуток: [навч. посіб.] / П. В. Круш, О. В. Клименко, В. І. Подвігіна. - К. : НТУУ «КПІ», 2012. - 488 с.
66. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту: Підручник. - К. : Академвидав, 2012.- 276 с.
67. Лук'яненко Д. Г. Міжнародна економіка: підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук; М -во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». - Київ: КНЕУ, 2014. - 762 с.
68. Маренич А.І. Менеджмент: Навчальний посібник - Черкаси: ЧІБС УБСНБУ, 2009.- 140с
69. Менеджмент : навч. посіб. / [Г. Є. Мошек, М. М. Ковальчук, Ю. В. Поканєвич, та ін.]; за заг. редакція Г. Є. Мошека. - К. : Ліра-К, 2015. - 550 с.
70. Менеджмент організацій: навч. посібник / Л. Г. Шморгун. - К.: Знання, 2010. - 452 с.
71. Менеджмент персоналу: навч. посібник / авт.. кол. -К.: УБС НБУ, 2011.-381 с.
72. Мескон М.Х. Основы менеджмента: пер. с англ./ М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. - 3-е изд.. - М.: Вильямс, 2011.
73. Н.В. Дикань, І.І. Борисенко Навчальний посібник «Менеджмент» - Харків: ХІБС УБС НБУ (м. Київ), 2007. - 301 с.
74. Назарчук Т. В. Менеджмент організацій : навч. посібник для внз / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк ; М-во освіти і науки України. - К. : Центр учб. літ., 2016.- 560 с.

75. Сучасні концепції менеджменту : Навчальний посібник/ Ред. Л.І. Федулова. - Київ : ЦУЛ, 2013. - 536 с.

76. Осовська Г. В. Менеджмент : підручник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. - К. : Кондор-Видавництво, 2015. - 563 с.

77. Палеха Ю. І. Менеджмент персоналу : навч. посіб. / Ю. І. Палеха. - К. : Ліра-К.- 2015. -346 с.

78. Туленков, М. В. Сучасні теорії менеджменту [Текст]: навчальний посібник / М. В. Туленков. - К. : Каравела, 2014. - 304 с.

79. Управління персоналом в умовах економіки знань: монографія / кол. авт.; за аг. ред.. д-ра екон. наук, проф.. Л.К. Семів. - К. : УБС НБУ, 2011. - 406с.

80. Харів П.С. Економіка підприємства: Збірник задач і тестів: [навч. посіб. для ВНЗ]. - [З-те вид., перероб. і доп.] / П.С. Харів. - К.: Знання, 2008. - 357 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності

75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв’язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв’язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв’язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв’язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

«БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ»

Анотація

Метою вступних випробувань абітурієнтів для участі у конкурсі щодо зарахування на навчання за скороченим терміном навчання за ступенем вищої освіти *«бакалавр»* спеціальності **073 «Менеджмент»** є з'ясування рівня їх фундаментальних та професійно-орієнтованих умінь, знань і здатності вирішувати типові професійні завдання.

Фахівці з менеджменту повинні бути підготовлені для роботи на профільних підприємствах та виконувати зазначену професійну роботу згідно Класифікатору професій ДК 003:2010 (прийнято та надано чинності: наказ Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року за № 327). Результатом навчання на спеціальності є оволодіння навичками реалізації управлінських функцій (планування, організації, мотивації та контролю), прийняття своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень, організації ділових контактів, управління персоналом. Фахівці з менеджменту здатні виконувати адміністративну, управлінську та інформаційно-аналітичну роботу щодо налагодження і розвитку різноманітних зв'язків у сферах бізнесу, банківської діяльності, освіти, науки, державного управління тощо.

Випускники отримують кваліфікацію менеджер і можуть посідати посади вищого управлінського персоналу на підприємствах і в установах різних форм власності. Фахівці з менеджменту можуть займати посади: менеджера підрозділів підприємств та організацій; керівника структурних підрозділів підприємств; керівника апарату органів державної влади; спеціаліста державної служби зайнятості, банків, торгово-комерційних організацій тощо.

Абітурієнт повинен знати: основи сучасних досягнень у галузі економіки та менеджменту; основи понятійного апарату менеджменту, етапи формування теорії управління та розвитку організаційних форм управління в сучасних умовах господарювання в Україні.

Абітурієнт повинен уміти орієнтуватися в теоретичних основах дисциплін, винесених на фахове випробування.

Форма проведення фахового вступного випробування – письмовий екзамен в традиційній формі з використанням тестових запитань першого та другого рівнів складності з вищевказаних дисциплін.

До програми додається перелік тем вищевказаних дисциплін, а також список рекомендованих джерел для підготовки до фахового вступного випробування. Під час фахового вступного випробування абітурієнт повинен проявити знання не лише обов'язкової учбової літератури, але й законодавчої бази, наукових вітчизняних і зарубіжних досліджень.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки: «Менеджмент», «Економіка підприємства».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність, роль та методологічні основи менеджменту. Історія розвитку менеджменту. Закони, закономірності та принципи менеджменту. Функції та методи менеджменту. Організаційні комунікації та вдосконалення мистецтва комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Прийняття управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Планування як функція менеджменту. Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Реалізація та оцінка процесу планування у організації. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Мотивація діяльності. Контроль як функція управління. Регулювання як загальна функція менеджменту. Групова динаміка та управління неформальними групами. Природа організаційних змін та управління ними. Типологія змін. Контекст змін. Управління проектами, модель участі і політична модель. Опор змін і управління опором.

Рекомендована література:

1. Осовська Г. В. Основи менеджменту / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2008. – 664 с.
2. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х.Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Вильямс, 2008. – 672 с.
3. Виханский О.С., Менеджмент: учебник / О.С. Виханский, А.И. Наумов. – М.: Экномистъ, 2008. – 670 с.
4. Рульєв В. А. Менеджмент: навч. посібник / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
5. Менеджмент: навч. посіб./ [Мошек Г. Є., Поканєвич Ю. В., Соломко А. С. та ін.]. – К.: Кондор, 2009. – 392 с.
6. Менеджмент: підручник / [Федоренко В.Г., Іткін О.Ф., Анін В.І. та ін.]; за наук. ред. проф. В.Г. Федоренка. – К.: Алерта, 2008. – 652 с.
7. Дафт Ричард Л. Менеджмент / Дафт Ричард Л. – СПб.: Питер, 2008. – 864 с.

2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу виробництва продукції.

Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові регулятори, їх характеристика.

Сутність ресурсів підприємства. Характеристика матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства.

Основні засоби, їх сутність та значення. Склад основних засобів (фондів), характеристика, галузеві особливості структури. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення. Інвестиції як джерело основних фондів. Оборотні кошти, поняття, їх склад та структура. Нормовані та ненормовані оборотні кошти.

Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Продуктивність праці, її значення, показники і методи її вимірювання, Основні напрямки підвищення продуктивності праці.

Оплата праці, її склад та регулювання. Тарифна система. Форми та системи оплати праці робітників та службовців. Формування фонду оплати праці, методи розрахунків.

Фінансові результати діяльності підприємства. Прибуток, джерела його формування та напрями використання. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення.

Сутність економічного ефекту та ефективність. Інновації, поняття, класифікація. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій.

Рекомендована література:

1. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
2. Економіка підприємства : навч. посібник / за ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2005. – 431 с.
3. Економіка підприємства : підручник / М. Г. Грещак, В. М. Колот, А. П. Наливайко та ін. ; за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – вид. 2-е, перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 582 с.
4. Крайник О. П. Економіка підприємства / О. П. Крайник, Є. С. Барвінська ; МОН України, Нац. ун-т “Львів. політехніка”, ЛРІДУ НАДУ. – 2-е вид. оновл. і доп. – Львів : Інтелект-Захід, 2005. – 295 с.
5. Примак Т. О. Економіка підприємства : навч. посібник / Т. О. Примак. – 5-те вид., стереотип. – К. : Вікар, 2008. – 219 с.
6. Самуельсон П. Економіка / Поль Самуельсон ; за ред. О. Лищишина. – Львів : Світ, 1993. – 493 с.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Менеджмент

1. Сутність управлінської праці і ознаки діяльності менеджера. Функції і роль менеджерів.
2. Місце і роль менеджменту в організації.
3. Цілі, суб'єкт та об'єкт управління.

4. Поняття організації і її основні системні характеристики.
5. Класифікація організаційних структур управління, принципи та процес їх побудови.
6. Система методів менеджменту: адміністративні, економічні, соціально-психологічні.
7. Класифікація управлінських рішень, вимоги до їх якості.
8. Мотивація як функція менеджменту. Теорії мотивації.
9. Планування як функція управління. Основні методи та принципи планування.
10. Повноваження та відповідальність в організації. Делегування повноважень.
11. Принципи організації праці (розподіл та кооперація праці, спеціалізація).
12. Принципи та функції менеджменту.
13. Різновиди колективів, їх структура та динаміка. Соціальний розвиток колективу.
14. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми.
15. Системний підхід до організації. Організація як відкрита система, її основні елементи.
16. Соціальна відповідальність у менеджменті.
17. Керівництво в організації, форми влади та впливу.
18. Сутність, елементи та процес управлінського контролю, його різновиди.
19. Види комунікацій, організація комунікаційного процесу.
20. Людина як об'єкт менеджменту персоналу.
21. Управління запасами на підприємстві.
22. Управління матеріально-технічним забезпеченням.
23. Управління мобільністю кадрів, трудова кар'єра.
24. Кадрова політика організації.
25. Конфліктні ситуації: різновиди та причини виникнення.

2. Економіка підприємства

1. Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми.
2. Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові регулятори, їх характеристика.
3. Основні засоби, їх сутність, склад і значення.
4. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення.
5. Оборотні кошти, поняття, їх склад та структура.
6. Оплата праці, її склад та регулювання.
7. Показники ефективності використання оборотних коштів та шляхи прискорення їх обігу.
8. Показники ефективності використання основних фондів та напрямки її підвищення.
9. Показники фінансових результатів і фінансового стану підприємства.
10. Прибуток, джерела його формування та напрями використання.
11. Принципи організації праці (розподіл та кооперація праці, спеціалізація).
12. Продуктивність праці, її значення, показники і методи її вимірювання, основні напрямки підвищення.
13. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу

виробництва продукції.

14. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення.
15. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.
16. Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості.
17. Сутність економічного ефекту та ефективності.
18. Сутність ресурсів підприємства. Характеристика матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства.
19. Форми та системи оплати праці робітників та службовців.
20. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій.
21. Інвестиції, їх сутність, види та значення в економіці.
22. Інновації, поняття та класифікація.
23. Кадрова політика організації.
24. Конкуренція та конкурентоспроможність підприємства на зовнішньому та внутрішньому ринках.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою і враховує повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня з оцінок відповідей на усі запитання. При цьому використовуються такі критерії:

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності

82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов’язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв’язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв’язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв’язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв’язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв’язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

«МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ»

Анотація

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

У сучасному широкому розумінні менеджмент - це одночасно система наукових знань, мистецтва й досвіду, втілених у діяльності професійних керівників по досягненню цілей організації шляхом використання праці, інтелекту й мотивів поведінки інших людей. Знання, особисті якості й досвід менеджера взаємно впливають одне на одного. При цьому їх оптимальна комбінація змінюється стосовно:

- функції, яку виконує менеджер (виробнича, інноваційна, фінансова, кадрова, маркетингова, облікова, інформаційна тощо);
- сфери (галузі), в якій виконує свою діяльність організація (виробнича, невиробнича, адміністративна, аграрна тощо).

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;
- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;
- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;
- володіти методами проведення економічного аналізу і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;
- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію та свої висновки;
- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;
- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;

- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;
- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;
- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;
- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;
- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін, менеджменту, організації виробництва, маркетингу.

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту

Організація як об'єкт управління. Поняття “організація”. Ознаки та загальні риси організацій як об'єктів управління. Поділ праці в організації та необхідність управління. Організація як відкрита система. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації. Базові моделі організації та відповідні до них концепції управління організацією. Еволюція поглядів на сутність менеджменту. Співвідношення категорій “управління”, “менеджмент”, “адміністрування”, “керування”. Емпіричний підхід до менеджменту. Управління як наука і мистецтво. Функції менеджменту. Цикл менеджменту. Сучасне тлумачення ролі і сутності менеджменту. Менеджери в організації. Ознаки діяльності менеджера. Розподіл управлінської праці. Сфери менеджменту. Рівні менеджменту. Ролі менеджера в організації за Г. Мінцбергом. Якості, необхідні менеджерам. Перспективна модель менеджера.

Тема 2. Розвиток науки управління

Виникнення науки менеджменту та напрямки еволюції управлінської думки. Передумови виникнення науки управління. Підходи до класифікації напрямків розвитку науки управління. Загальна характеристика еволюції наукових підходів до управління організаціями. Ранні теорії менеджменту. Класична теорія менеджменту (школа наукового управління й адміністративна школа управління): напрямки і цілі досліджень; основні здобутки; значення для сучасної практики; обмеженість. Неокласична теорія менеджменту (школа людських стосунків та школа організаційної поведінки): спрямованість досліджень; внесок у розвиток науки управління; основні недоліки. Кількісна теорія менеджменту: основні ідеї; внесок у розвиток теорії управління; напрямки використання досягнень. Інтегровані підходи до

управління. Спільні риси інтегрованих підходів до управління. Сутнісна характеристика процесного, системного та ситуаційного підходів до управління: основні ідеї; внесок у розвиток науки управління; практичне застосування. Сучасні напрямки розвитку науки управління. Тенденція посилення технократичного аспекту менеджменту. Орієнтація на технічні та технологічні нововведення. Гуманізація управління. Глобалізація менеджменту. Об'єднання інтересів бізнесу, суспільства і людини. Модель "конкуруючих цінностей" Р. Куінна.

Тема 3. Основи теорії прийняття управлінських рішень

Поняття і моделі прийняття рішень. Розширене та вузьке розуміння категорії “прийняття рішень”. Місце прийняття рішень у процесі управління. Моделі теорії прийняття рішень: класична; поведінкова; ірраціональна. Процес прийняття рішень. Інтуїтивна та раціональна технології прийняття рішень. Етапи раціональної технології прийняття рішень: діагноз проблеми; накопичення інформації про проблему; опрацювання альтернативних варіантів; оцінка альтернатив; прийняття рішення. Людський та 13 організаційний фактори у процесі прийняття рішення. Індивідуальне та групове прийняття рішень (модель Р. Роскіна, модель Врума-Йеттона, модель Врума-Джаго). Методи творчого пошуку альтернативних варіантів. Класифікація методів творчого пошуку альтернативних варіантів. Методи індивідуального творчого пошуку альтернатив. Методи колективного творчого пошуку альтернатив. Методи активізації творчого пошуку альтернативних варіантів.

Тема 4. Методи обґрунтування управлінських рішень

Класифікація методів обґрунтування управлінських рішень. Кількісні та якісні методи. Можливості та сфери застосування аналітичних, статистичних, теоретико-ігрових методів та методів математичного програмування. Інструменти обґрунтування управлінських рішень. Кількісні та якісні методи прогнозування. Сутнісна характеристика методу “платіжної матриці”. Побудова “дерева рішень” та вибір оптимального варіанту. Обґрунтування рішень в умовах невизначеності. Теоретико-ігрові методи. Критерії теорії статистичних рішень: песимізму, оптимізму, коефіцієнту оптимізму, Лапласа, жалю. Методи теорії ігор. Експертні методи прийняття рішень: метод простого ранжування; метод вагових коефіцієнтів.

Тема 5. Планування в організації

Поняття і сутність планування в системі управління. Поняття “планування”. Місце планування серед функцій управління. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення цілей; розробка стратегії; надання стратегії конкретної форми. Типи планів в організації. Стратегічні та оперативні плани. Короткотермінові та довготермінові плани. Завдання та орієнтири. Ситуаційні фактори планування. Цілі управлінського планування. Поняття “мета” в управлінні та класифікація цілей організації. Вимоги до вірно сформульованих цілей. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями (концепція МВО): сутність, основні етапи, переваги та недоліки. Стратегічне планування в організації. Поняття “стратегія”. Елементи стратегії. Рівні стратегії: загальнокорпоративна

стратегія; стратегія бізнесу; функціональна стратегія; піраміда стратегій. Процес стратегічного планування: визначення місії фірми; зовнішній та внутрішній аналіз; SWOT-аналіз; визначення конкретних цілей діяльності організації; аналіз стратегічних альтернатив та вибір стратегії. Методи вибору загальнокорпоративної стратегії. Вибір стратегії бізнесу (типові стратегії за М. Портером). Функціональні стратегії. Надання стратегії конкретної форми. Тактичні та оперативні плани. Програми. Політика. Стандартні операційні процедури. Правила.

Тема 6. Організація як функція управління

Сутність функції організації та її місце в системі управління. Поняття “організація” та “організаційна діяльність”. Основні складові організаційної діяльності. Організаційна структура як результат організаційної діяльності: ступінь складності; ступінь формалізації; ступінь централізації. Поняття “схема організаційної структури управління”. Основи теорії організації. Загальна характеристика класичної теорії організації: універсальні принципи управління А. Файоля; модель “ідеальної бюрократії” М. Вебера. Поведінковий підхід в теорії організації: системи організації за Р. Лайкертом. Ситуаційний підхід в теорії організації: основні результати дослідження впливу технології, розмірів організації, зовнішнього середовища і стратегії на організаційну структуру. Сучасні напрямки розвитку теорії організації. Основи організаційного проектування. Сутнісна характеристика проектування робіт в організації. Методи проектування і перепроєктування робіт в організації. Основні положення моделі характеристик роботи ХекменаОлдхема. Поняття, принципи класифікації та базові схеми департаменталізації. Делегування повноважень: поняття; елементи процесу делегування; типи повноважень (лінійні, штабні, функціональні). Централізація і децентралізація. Діапазон контролю і фактори, що впливають на його величину. Висока і плоска структури організації. Механізми вертикальної і горизонтальної координації робіт і видів діяльності в організації. Типи організаційних структур управління. Лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична організаційні структури. Мережеві організаційні структури. Переваги та недоліки різних типів організаційних структур. Фактори формування організаційної структури управління. Методи вибору типу організаційної структури. Управління організаційними змінами. Сутність організаційних змін. Модель процесу організаційних змін К. Левіна. Загальна характеристика процесу організаційних змін. Причини опору організаційним змінам. Стратегії подолання опору змінам. Вибір тактики проведення організаційних змін.

Тема 7. Мотивація

Поняття і сутність мотивації. Мотивація як фактор забезпечення успіху діяльності організації. Поняття "потреби", "спонукання", "стимули", "мотивація". Внутрішнє і зовнішнє винагородження. Сутність мотивування. Зміст основних етапів і послідовність їх реалізації в моделі процесу мотивації. Теорії змісту мотивації. Сутність змістовного підходу до вивчення мотивації. Основні положення ключових теорій змісту мотивації: теорії ієрархії потреб А. Маслоу, теорії ERG К. Альдерфера, теорії набутих потреб Д. МакКлелланда, теорії “мотиваційної гігієни” Ф. Герцберга. Метод збагачення праці. Порівняльний аналіз теорій

змісту мотивації. Теорії процесу мотивації. Концепція процесного підходу до вивчення мотивації. Сутнісна характеристика основних теорій процесу мотивації: теорії сподівань В. Врума, теорії справедливості С. Адамса, комплексної теорії мотивації Портера-Лоулера. Практична цінність теорій процесу мотивації. Проблеми мотивації в сучасній практиці управління.

Тема 8. Управлінський контроль

Поняття та процес контролю. Поняття “контроль” та його місце в системі управління. Етапи процесу контролю: вимірювання процесів; порівняння реального виконання із стандартами; оцінка та реакція. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній; поточний; заключний. Порівняльна характеристика видів управлінського контролю. Класифікація інструментів управлінського контролю. Фінансовий контроль та його основні складові. Сутність та складові операційного контролю. Контроль поведінки працівників: модель; методи оцінки реального виконання; прямий управлінський контроль; замітники прямого управлінського контролю. Ефективність контролю. Основні характеристики ефективної системи контролю. Дисфункціональний ефект системи контролю та методи його подолання.

Тема 9. Лідерство

Поняття та природа лідерства. Співвідношення категорій “вплив”, “влада”, “залежність”, “лідерство”. Класифікація джерел влади в організації за Дж. Френчем та Б. Рейвенем. Модель джерел влади К. Хейлса. Лідерство як механізм сполучення різних джерел влади. Порівняльна характеристика менеджера і лідера. Теорія особистих якостей лідера. Основна ідея і завдання підходу до вивчення лідерства з позицій особистих якостей. Шкала найсуттєвіших характеристик лідера за Є. Гізеллі. Класифікація особистих якостей успішних керівників за Р. Стогділлом. Основні результати досліджень теорії особистих якостей лідера. Концепції поведінки лідера. Поняття “стиль керування” та “діапазон стилів керування”. “Теорія Х” і “Теорія Y” Д. МакГрегора. Авторитарний і демократичний стилі керування. Концепція трьох стилів керування К. Левіна. Двофакторна модель лідерства вчених університету штату Огайо. Концепція лідерства Р. Лайкерта. Модель типів управління Р. Блейка та Дж. Моутон. Висновки за результатами досліджень поведінкових концепцій лідерства. Концепції ситуаційного лідерства. Загальна характеристика ситуаційного підходу до лідерства. Континуум лідерської поведінки Танненбаума-Шмідта. Модель ситуаційного лідерства Ф. Фідлера. Модель ситуаційного лідерства П. Херсі і К. Бланчарда. Модель "шлях-мета" Хауса-Мітчелла. Основні здобутки ситуаційного підходу до вивчення лідерства. Сучасні концепції лідерства. Сучасні підходи до лідерства як поєднання традиційних та ситуаційного підходів. Концепція атрибутивного лідерства. Модель харизматичного лідерства. Концепція перетворюючого (трансформуючого) лідерства. Інтерактивні та сервісні керівники.

Тема 10. Комунікації в управлінні

Поняття і процес комунікації. Поняття “комунікація” та її роль в системі управління організацією. Елементи комунікації (відправник, одержувач, повідомлення, канал комунікації, перешкоди комунікації). Модель процесу комунікації. Зміст основних етапів процесу комунікації (формування концепції комунікації, кодування, передавання повідомлення по каналу комунікації, декодування, інтерпретація та оцінка повідомлення, зворотний зв’язок). Міжособові та організаційні комунікації. Поняття "міжособові" та "організаційні" комунікації. Усна, письмова та невербальна комунікації, їх форми, переваги та недоліки. Ситуаційна модель вибору носія інформації Ленгела-Дафта. Формальні та неформальні організаційні комунікації. Види формальних комунікацій: низхідні, висхідні, горизонтальні. Роль неформальних комунікацій в системі управління. Поняття "комунікаційна мережа". Типи комунікаційних мереж в групах. Централізовані й децентралізовані комунікаційні мережі. Модель вибору типу комунікаційної мережі в групі. Мережі неформальної комунікації. Відкриті комунікації та діалог. Управління організаційними комунікаціями. Індивідуальні перешкоди на шляху ефективної комунікації. Організаційні комунікативні бар’єри. Шляхи подолання перешкод до ефективної комунікації. Модель вибору стилю комунікації. Розвиток індивідуальних навичок комунікації.

Тема 11. Ефективність управління

Ефективність діяльності організації. Поняття “організаційна ефективність”. Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна. Особливості оцінки ефективності діяльності організації. Підходи до вивчення організаційної ефективності: цільовий; системний; параметричний, з урахуванням фактора часу. Критерії ефективності організаційної діяльності. Ефективність управління. Поняття “ефективність управління”. Підходи до визначення ефективності управління: цільовий; функціональний; композиційний; множинний; поведінковий. Показники ефективності управлінської діяльності. Напрямки підвищення ефективності управління організацією.

Рекомендована література

1. Друкер П. Менеджмент. Management / П. Друкер. – М. : Вільямс, 2011. – 700 с.
2. Герчикова И. Н. Менеджмент : учебник / И. Н. Герчикова. – М. : ЮНИТИ, 2000. – 501 с.
3. Гріфін Р. Основи менеджменту : підручник / Р. Гріфін, В. Яцура. – Львів : Бак, 2001. – 624 с.
4. Кузьмін О. Є. Менеджмент : навчальний посібник / О. Є. Кузьмін. – Львів : Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2009. – 152 с.
5. Кузьмін О. Є. Основи менеджменту : підручник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Академвидав, 2007. – 464 с.
6. Дяченко Т.О. Основи менеджменту : навчальний посібник / Т.О.Дяченко. – К.: Кондор, 2010. – 176 с.

7. Маркіна І. А. Менеджмент підприємства : навчальний посібник / І. А. Маркіна. – К. : Укоопосвіта, 2000. – 268 с.
8. Мартитенко М.М. Основи менеджменту : підручник / М.М.Мартиненко. – К.: Каравела, 2005. – 494 с.
9. [Мескон М. Х. Основы менеджмента / М.Х.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоури. – М.: Дело, 2003. – 702 с.](#)
10. Осовська Г. В. Менеджмент організацій : навчальний посібник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2005. – 860 с.
11. Пилипенко С. М. Менеджмент : навчальний посібник / С. М. Пилипенко, А. А. Пилипенко, В. І. Оленко. – Харків : Видавництво ХДЕУ, 2002. – 208 с.
12. Хміль Ф. І. Основи менеджменту : підручник / Ф. І. Хміль. – К. : Академвидав, 2007. – 576 с.
13. Управління інноваційною діяльністю: магістерський курс : підручник. Ч. 1 / П. Г. Перерва [та ін.] ; ред. П. Г. Перерва [та ін.]. – Харків : НТУ "ХПІ", 2011. – 614 с.
14. Управління інноваційною діяльністю: магістерський курс : підручник. Ч. 2 / П. Г. Перерва [та ін.] ; ред. П. Г. Перерва [та ін.]. – Харків : НТУ "ХПІ", 2011. – 623 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію НТУ «ХПІ». До участі у вступних випробовуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

Для проведення тестування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробовування ухвалюється рішенням приймальної комісії. Для проведення вступного випробовування приймальною комісією попередньо готуються білети відповідно до «Програми фахового вступного випробовування». Програма фахового вступного випробовування оприлюднюється засобами наочної інформації на інформаційних стендах приймальної комісії.

Вступне випробовування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до НТУ «ХПІ».

На вступне випробовування вступник з'являється з паспортом.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь, яка відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 2 академічні години (90 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями.

Критерії оцінки вступного випробовування знань абітурієнта при тестуванні здійснюється за 100-бальною шкалою (табл. 1) з подальшим переведенням у критерії ECTS (табл. 2).

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

90-100 (відмінно)	абітурієнт дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене питання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей, явищ.
82-89 (дуже добре)	абітурієнт загальною відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку і відповіді.
74-81 (добре)	абітурієнт отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
64-73 (задовільно - непогано)	абітурієнт дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел.
60-63 (задовільно достатньо)	абітурієнт має неповне знання програмного матеріалу, але отримані знання відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
0-59 (незадовільно)	абітурієнт дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, ухилився від аргументації або взагалі не відповів.

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Заяву про апеляцію щодо кількості балів, отриманих на вступному випробуванні, вступник може подати особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення кількості балів, отриманих з даного вступного випробування. Заява про апеляцію подається відповідальному секретарю Приймальної комісії та візується головою Приймальної комісії.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

«УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ»

Анотація

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

У сучасному широкому розумінні менеджмент - це одночасно система наукових знань, мистецтва й досвіду, втілених у діяльності професійних керівників по досягненню цілей організації шляхом використання праці, інтелекту й мотивів поведінки інших людей. Знання, особисті якості й досвід менеджера взаємно впливають одне на одного. При цьому їх оптимальна комбінація змінюється стосовно:

- функції, яку виконує менеджер (виробнича, інноваційна, фінансова, кадрова, маркетингова, облікова, інформаційна тощо);
- сфери (галузі), в якій виконує свою діяльність організація (виробнича, невиробнича, адміністративна, аграрна тощо).

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;
- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;
- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;
- володіти методами проведення економічного аналізу і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;
- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію та свої висновки;
- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;
- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;

- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;
- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;
- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;
- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;
- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін, менеджменту, організації виробництва, маркетингу.

Тема 1. Поняття і сутність менеджменту

Організація як об'єкт управління. Поняття “організація”. Ознаки та загальні риси організацій як об'єктів управління. Поділ праці в організації та необхідність управління. Організація як відкрита система. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації. Базові моделі організації та відповідні до них концепції управління організацією. Еволюція поглядів на сутність менеджменту. Співвідношення категорій “управління”, “менеджмент”, “адміністрування”, “керування”. Емпіричний підхід до менеджменту. Управління як наука і мистецтво. Функції менеджменту. Цикл менеджменту. Сучасне тлумачення ролі і сутності менеджменту. Менеджери в організації. Ознаки діяльності менеджера. Розподіл управлінської праці. Сфери менеджменту. Рівні менеджменту. Ролі менеджера в організації за Г. Мінцбергом. Якості, необхідні менеджерам. Перспективна модель менеджера.

Тема 2. Розвиток науки управління

Виникнення науки менеджменту та напрямки еволюції управлінської думки. Передумови виникнення науки управління. Підходи до класифікації напрямків розвитку науки управління. Загальна характеристика еволюції наукових підходів до управління організаціями. Ранні теорії менеджменту. Класична теорія менеджменту (школа наукового управління й адміністративна школа управління): напрямки і цілі досліджень; основні здобутки; значення для сучасної практики; обмеженість. Неокласична теорія менеджменту (школа людських стосунків та школа організаційної поведінки): спрямованість досліджень; внесок у розвиток науки управління; основні недоліки. Кількісна теорія менеджменту: основні ідеї; внесок у розвиток теорії управління; напрямки використання досягнень. Інтегровані підходи до

управління. Спільні риси інтегрованих підходів до управління. Сутнісна характеристика процесного, системного та ситуаційного підходів до управління: основні ідеї; внесок у розвиток науки управління; практичне застосування. Сучасні напрямки розвитку науки управління. Тенденція посилення технократичного аспекту менеджменту. Орієнтація на технічні та технологічні нововведення. Гуманізація управління. Глобалізація менеджменту. Об'єднання інтересів бізнесу, суспільства і людини. Модель "конкуруючих цінностей" Р. Куінна.

Тема 3. Основи теорії прийняття управлінських рішень

Поняття і моделі прийняття рішень. Розширене та вузьке розуміння категорії "прийняття рішень". Місце прийняття рішень у процесі управління. Моделі теорії прийняття рішень: класична; поведінкова; ірраціональна. Процес прийняття рішень. Інтуїтивна та раціональна технології прийняття рішень. Етапи раціональної технології прийняття рішень: діагноз проблеми; накопичення інформації про проблему; опрацювання альтернативних варіантів; оцінка альтернатив; прийняття рішення. Людський та 13 організаційний фактори у процесі прийняття рішення. Індивідуальне та групове прийняття рішень (модель Р. Роскіна, модель Врума-Йеттона, модель Врума-Джаго). Методи творчого пошуку альтернативних варіантів. Класифікація методів творчого пошуку альтернативних варіантів. Методи індивідуального творчого пошуку альтернатив. Методи колективного творчого пошуку альтернатив. Методи активізації творчого пошуку альтернативних варіантів.

Тема 4. Методи обґрунтування управлінських рішень

Класифікація методів обґрунтування управлінських рішень. Кількісні та якісні методи. Можливості та сфери застосування аналітичних, статистичних, теоретико-ігрових методів та методів математичного програмування. Інструменти обґрунтування управлінських рішень. Кількісні та якісні методи прогнозування. Сутнісна характеристика методу "платіжної матриці". Побудова "дерева рішень" та вибір оптимального варіанту. Обґрунтування рішень в умовах невизначеності. Теоретико-ігрові методи. Критерії теорії статистичних рішень: песимізму, оптимізму, коефіцієнту оптимізму, Лапласа, жалю. Методи теорії ігор. Експертні методи прийняття рішень: метод простого ранжування; метод вагових коефіцієнтів.

Тема 5. Планування в організації

Поняття і сутність планування в системі управління. Поняття "планування". Місце планування серед функцій управління. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення цілей; розробка стратегії; надання стратегії конкретної форми. Типи планів в організації. Стратегічні та оперативні плани. Короткотермінові та довготермінові плани. Завдання та орієнтири. Ситуаційні фактори планування. Цілі управлінського планування. Поняття "мета" в управлінні та класифікація цілей організації. Вимоги до вірно сформульованих цілей. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями (концепція МВО): сутність, основні етапи, переваги та недоліки. Стратегічне планування в організації. Поняття "стратегія". Елементи стратегії. Рівні стратегії: загальнокорпоративна

стратегія; стратегія бізнесу; функціональна стратегія; піраміда стратегій. Процес стратегічного планування: визначення місії фірми; зовнішній та внутрішній аналіз; SWOT-аналіз; визначення конкретних цілей діяльності організації; аналіз стратегічних альтернатив та вибір стратегії. Методи вибору загальнокорпоративної стратегії. Вибір стратегії бізнесу (типові стратегії за М. Портером). Функціональні стратегії. Надання стратегії конкретної форми. Тактичні та оперативні плани. Програми. Політика. Стандартні операційні процедури. Правила.

Тема 6. Організація як функція управління

Сутність функції організації та її місце в системі управління. Поняття “організація” та “організаційна діяльність”. Основні складові організаційної діяльності. Організаційна структура як результат організаційної діяльності: ступінь складності; ступінь формалізації; ступінь централізації. Поняття “схема організаційної структури управління”. Основи теорії організації. Загальна характеристика класичної теорії організації: універсальні принципи управління А. Файоля; модель “ідеальної бюрократії” М. Вебера. Поведінковий підхід в теорії організації: системи організації за Р. Лайкертом. Ситуаційний підхід в теорії організації: основні результати дослідження впливу технології, розмірів організації, зовнішнього середовища і стратегії на організаційну структуру. Сучасні напрямки розвитку теорії організації. Основи організаційного проектування. Сутнісна характеристика проектування робіт в організації. Методи проектування і перепроєктування робіт в організації. Основні положення моделі характеристик роботи ХекменаОлдхема. Поняття, принципи класифікації та базові схеми департаменталізації. Делегування повноважень: поняття; елементи процесу делегування; типи повноважень (лінійні, штабні, функціональні). Централізація і децентралізація. Діапазон контролю і фактори, що впливають на його величину. Висока і плоска структури організації. Механізми вертикальної і горизонтальної координації робіт і видів діяльності в організації. Типи організаційних структур управління. Лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична організаційні структури. Мережеві організаційні структури. Переваги та недоліки різних типів організаційних структур. Фактори формування організаційної структури управління. Методи вибору типу організаційної структури. Управління організаційними змінами. Сутність організаційних змін. Модель процесу організаційних змін К. Левіна. Загальна характеристика процесу організаційних змін. Причини опору організаційним змінам. Стратегії подолання опору змінам. Вибір тактики проведення організаційних змін.

Тема 7. Мотивація

Поняття і сутність мотивації. Мотивація як фактор забезпечення успіху діяльності організації. Поняття "потреби", "спонукання", "стимули", "мотивація". Внутрішнє і зовнішнє винагородження. Сутність мотивування. Зміст основних етапів і послідовність їх реалізації в моделі процесу мотивації. Теорії змісту мотивації. Сутність змістовного підходу до вивчення мотивації. Основні положення ключових теорій змісту мотивації: теорії ієрархії потреб А. Маслоу, теорії ERG К. Альдерфера, теорії набутих потреб Д. МакКлелланда, теорії “мотиваційної гігієни” Ф. Герцберга. Метод збагачення праці. Порівняльний аналіз теорій

змісту мотивації. Теорії процесу мотивації. Концепція процесного підходу до вивчення мотивації. Сутнісна характеристика основних теорій процесу мотивації: теорії сподівань В. Врума, теорії справедливості С. Адамса, комплексної теорії мотивації Портера-Лоулера. Практична цінність теорій процесу мотивації. Проблеми мотивації в сучасній практиці управління.

Тема 8. Управлінський контроль

Поняття та процес контролю. Поняття “контроль” та його місце в системі управління. Етапи процесу контролю: вимірювання процесів; порівняння реального виконання із стандартами; оцінка та реакція. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній; поточний; заключний. Порівняльна характеристика видів управлінського контролю. Класифікація інструментів управлінського контролю. Фінансовий контроль та його основні складові. Сутність та складові операційного контролю. Контроль поведінки працівників: модель; методи оцінки реального виконання; прямий управлінський контроль; замітники прямого управлінського контролю. Ефективність контролю. Основні характеристики ефективної системи контролю. Дисфункціональний ефект системи контролю та методи його подолання.

Тема 9. Лідерство

Поняття та природа лідерства. Співвідношення категорій “вплив”, “влада”, “залежність”, “лідерство”. Класифікація джерел влади в організації за Дж. Френчем та Б. Рейвенем. Модель джерел влади К. Хейлса. Лідерство як механізм сполучення різних джерел влади. Порівняльна характеристика менеджера і лідера. Теорія особистих якостей лідера. Основна ідея і завдання підходу до вивчення лідерства з позицій особистих якостей. Шкала найсуттєвіших характеристик лідера за Є. Гізеллі. Класифікація особистих якостей успішних керівників за Р. Стогділлом. Основні результати досліджень теорії особистих якостей лідера. Концепції поведінки лідера. Поняття “стиль керування” та “діапазон стилів керування”. “Теорія Х” і “Теорія Y” Д. МакГрегора. Авторитарний і демократичний стилі керування. Концепція трьох стилів керування К. Левіна. Двофакторна модель лідерства вчених університету штату Огайо. Концепція лідерства Р. Лайкерта. Модель типів управління Р. Блейка та Дж. Моутон. Висновки за результатами досліджень поведінкових концепцій лідерства. Концепції ситуаційного лідерства. Загальна характеристика ситуаційного підходу до лідерства. Континуум лідерської поведінки Танненбаума-Шмідта. Модель ситуаційного лідерства Ф. Фідлера. Модель ситуаційного лідерства П. Херсі і К. Бланчарда. Модель "шлях-мета" Хауса-Мітчелла. Основні здобутки ситуаційного підходу до вивчення лідерства. Сучасні концепції лідерства. Сучасні підходи до лідерства як поєднання традиційних та ситуаційного підходів. Концепція атрибутивного лідерства. Модель харизматичного лідерства. Концепція перетворюючого (трансформуючого) лідерства. Інтерактивні та сервісні керівники.

Тема 10. Комунікації в управлінні

Поняття і процес комунікації. Поняття “комунікація” та її роль в системі управління організацією. Елементи комунікації (відправник, одержувач, повідомлення, канал комунікації, перешкоди комунікації). Модель процесу комунікації. Зміст основних етапів процесу комунікації (формування концепції комунікації, кодування, передавання повідомлення по каналу комунікації, декодування, інтерпретація та оцінка повідомлення, зворотний зв’язок). Міжособові та організаційні комунікації. Поняття "міжособові" та "організаційні" комунікації. Усна, письмова та невербальна комунікації, їх форми, переваги та недоліки. Ситуаційна модель вибору носія інформації Ленгела-Дафта. Формальні та неформальні організаційні комунікації. Види формальних комунікацій: низхідні, висхідні, горизонтальні. Роль неформальних комунікацій в системі управління. Поняття "комунікаційна мережа". Типи комунікаційних мереж в групах. Централізовані й децентралізовані комунікаційні мережі. Модель вибору типу комунікаційної мережі в групі. Мережі неформальної комунікації. Відкриті комунікації та діалог. Управління організаційними комунікаціями. Індивідуальні перешкоди на шляху ефективної комунікації. Організаційні комунікативні бар’єри. Шляхи подолання перешкод до ефективної комунікації. Модель вибору стилю комунікації. Розвиток індивідуальних навичок комунікації.

Тема 11. Ефективність управління

Ефективність діяльності організації. Поняття “організаційна ефективність”. Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна. Особливості оцінки ефективності діяльності організації. Підходи до вивчення організаційної ефективності: цільовий; системний; параметричний, з урахуванням фактора часу. Критерії ефективності організаційної діяльності. Ефективність управління. Поняття “ефективність управління”. Підходи до визначення ефективності управління: цільовий; функціональний; композиційний; множинний; поведінковий. Показники ефективності управлінської діяльності. Напрямки підвищення ефективності управління організацією.

Рекомендована література

1. Друкер П. Менеджмент. Management / П. Друкер. – М. : Вільямс, 2011. – 700 с.
2. Герчикова И. Н. Менеджмент : учебник / И. Н. Герчикова. – М. : ЮНИТИ, 2000. – 501 с.
3. Гріфін Р. Основи менеджменту : підручник / Р. Гріфін, В. Яцура. – Львів : Бак, 2001. – 624 с.
4. Кузьмін О. Є. Менеджмент : навчальний посібник / О. Є. Кузьмін. – Львів : Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2009. – 152 с.
5. Кузьмін О. Є. Основи менеджменту : підручник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Академвидав, 2007. – 464 с.
6. Дяченко Т.О. Основи менеджменту : навчальний посібник / Т.О.Дяченко. – К.: Кондор, 2010. – 176 с.

7. Маркіна І. А. Менеджмент підприємства : навчальний посібник / І. А. Маркіна. – К. : Укоопосвіта, 2000. – 268 с.
8. Мартитенко М.М. Основи менеджменту : підручник / М.М.Мартиненко. – К.: Каравела, 2005. – 494 с.
9. [Мескон М. Х. Основы менеджмента / М.Х.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоури. – М.: Дело, 2003. – 702 с.](#)
10. Осовська Г. В. Менеджмент організацій : навчальний посібник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2005. – 860 с.
11. Пилипенко С. М. Менеджмент : навчальний посібник / С. М. Пилипенко, А. А. Пилипенко, В. І. Оленко. – Харків : Видавництво ХДЕУ, 2002. – 208 с.
12. Хміль Ф. І. Основи менеджменту : підручник / Ф. І. Хміль. – К. : Академвидав, 2007. – 576 с.
13. Управління інноваційною діяльністю: магістерський курс : підручник. Ч. 1 / П. Г. Перерва [та ін.] ; ред. П. Г. Перерва [та ін.]. – Харків : НТУ "ХП", 2011. – 614 с.
14. Управління інноваційною діяльністю: магістерський курс : підручник. Ч. 2 / П. Г. Перерва [та ін.] ; ред. П. Г. Перерва [та ін.]. – Харків : НТУ "ХП", 2011. – 623 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію НТУ «ХП». До участі у вступних випробовуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХП».

Для проведення тестування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробовування ухвалюється рішенням приймальної комісії. Для проведення вступного випробовування приймальною комісією попередньо готуються білети відповідно до «Програми фахового вступного випробовування». Програма фахового вступного випробовування оприлюднюється засобами наочної інформації на інформаційних стендах приймальної комісії.

Вступне випробовування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до НТУ «ХП».

На вступне випробовування вступник з'являється з паспортом.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь, яка відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 2 академічні години (90 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями.

Критерії оцінки вступного випробовування знань абітурієнта при тестуванні здійснюється за 100-бальною шкалою (табл. 1) з подальшим переведенням у критерії ECTS (табл. 2).

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

90-100 (відмінно)	абітурієнт дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене питання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей, явищ.
82-89 (дуже добре)	абітурієнт загалом відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку і відповіді.
74-81 (добре)	абітурієнт отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
64-73 (задовільно - непогано)	абітурієнт дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел.
60-63 (задовільно достатньо)	абітурієнт має неповне знання програмного матеріалу, але отримані знання відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
0-59 (незадовільно)	абітурієнт дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, ухилився від аргументації або взагалі не відповів.

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Заяву про апеляцію щодо кількості балів, отриманих на вступному випробуванні, вступник може подати особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення кількості балів, отриманих з даного вступного випробування. Заява про апеляцію подається відповідальному секретарю Приймальної комісії та візується головою Приймальної комісії.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Навчально-науковий інститут економіки менеджменту та міжнародного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор

_____ Р.П. Мигущенко

« » _____ 2019 р.

ПРОГРАМИ

для проведення вступних випробувань за фахом

при зарахуванні на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» на 2-3

курс за конкурсними пропозиціями

075 Маркетинг:

«Рекламний бізнес»

«Маркетинг і правова охорона інтелектуальної власності»

«Маркетинговий менеджмент»

Директор інституту

_____ О. В. Манойленко

Харків 2019

ЗМІСТ

«Рекламний бізнес»	3
«Маркетинг і правова охорона інтелектуальної власності».....	21
«Маркетинговий менеджмент»	29

Анотація

Метою проведення вступного випробування за фахом при зарахуванні на навчання на 2-3 курс за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» за спеціальністю 075 «Маркетинг» та спеціалізацією 075-01 «Рекламний бізнес» є з'ясування теоретичних знань та практичних навичок вступників щодо розв'язання конкретних економічних та господарських завдань, які входять у коло питань маркетолога.

Вступне фахове випробування включає питання нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки:

Для зарахування на 2 курс:

1. Вступ до спеціальності.
2. Регіональна економіка.

Для зарахування на 3 курс:

1. Вступ до спеціальності.
2. Регіональна економіка.
3. Маркетинг.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХП» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІН ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

2.1. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Мета дисципліни – знайомство з основними поняттями теорії та практики маркетингу, розвиток аналітичних навичок студента, оволодіння елементами самостійної роботи.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: сутність та завдання маркетингу як навчальної дисципліни, історичні віхи формування теорії і практики маркетингу; культурні аспекти маркетингової діяльності; основи поняття маркетингу, його елементів і структури; функції та завдання основних підрозділів маркетингових служб та окремих працівників; тенденції становлення та розвитку маркетингу як науки та здобутки провідних вчених маркетологів.

вміти: пояснювати сутність підвищення ролі маркетингу в сучасних умовах; аналізувати еволюцію концепцій маркетингу; володіти інструментами маркетингу як концепції управління підприємством; свідомо виокремлювати маркетингові функції з-поміж інших бізнесових функцій підприємства; здійснювати пошук навчальних, наукових і прикладних матеріалів у пошукових системах електронних мереж.

Тема 1. Сутність, цілі, завдання та історія розвитку маркетингу

Сутність маркетингу. Основні підходи до визначення маркетингу. Історичний процес розвитку маркетингу як економічної діяльності людини. Етапи та тенденції розвитку маркетингу.

Тема 2. Маркетинг як навчальна дисципліна

Особливості маркетингу як навчальної дисципліни. Актуальність і мета підготовки маркетологів. Функціональні обов'язки і кваліфікаційні вимоги до маркетологів: вимоги до знань, умінь, навичок; соціальні функції маркетологів.

Тема 3. Види маркетингу залежно від сфери реалізації маркетингової діяльності

Маркетинг на рівні окремої особи. Маркетинг на рівні підприємства. Маркетинг некомерційних установ і організацій. Маркетинг на рівні держави.

Тема 4. Історичні віхи формування теорії і практики маркетингу

Особливості американського та європейського підходів до теорії розвитку маркетингу. Внесок економістів-нобеліантів (лауреатів Нобелівської премії) у теорію маркетингу.

Тема 5. Аспекти маркетингу

Економічні аспекти маркетингу. Психологічні аспекти маркетингу. Соціологічні аспекти маркетингу. Культурні аспекти маркетингу

Тема 6. Економічні теорії маркетингу

Теорія трудової вартості як фундамент «континентального» типу мислення. Теорія граничної корисності (маржиналізм) як фундамент «острівного» типу мислення.

Тема 7. Концепції маркетингу

Сутність маркетингу. Еволюція і концепції маркетингу. Чотири етапи розвитку маркетингу. Основні концепції маркетингу. Сучасна концепція маркетингу

Тема 8. Категорії маркетингу

Потреби, цінності, запити споживачів. Поняття терміну «попит». Вартість і цінність товару. Задоволення потреб та запитів споживачів.

Тема 9. Комплекс маркетингу.

Виникнення комплексу маркетингу та його сутність. Функції та зміст складових елементів комплексу маркетингу. Характерні риси комплексу маркетингу та принципи його ефективності.

Тема 10. Еволюція концепції «4Ps»

Концепції «4Ps» та її значення в теорії маркетингу. Концепція «5Ps». Концепція «7Ps», «8Ps». Інші «Ps» концепції.

Тема 11. Нові «літерні» концепції маркетингу

Концепція «4Cs». Концепція «5As».

Тема 12. Соціальна відповідальність і етика маркетингу

Дії окремих громадян і суспільства в цілому, спрямовані на регулювання маркетингу: консюмеризм, інвайронменталізм. Етика маркетингу.

Тема 13. Маркетинг як наука

Маркетинг як сфера наукового пізнання. Основні наукові функції маркетингу: науково-пізнавальна функція, критична функція, практична (прагматична) функція, прогностична функція, методологічна функція. Сутність раціоналістичного, суб'єктивного, емпіричного та діалектичного підходів у наукових дослідженнях маркетингу. Наукові школи маркетингу та провідні вчені-маркетологи.

Тема 14. Освітні аспекти формування особистості майбутнього фахівця

Основні тенденції розвитку професійної діяльності фахівця з маркетингу. Сутність і значення понять: знання, вміння, навички, компетентність, професіоналізм. Міжнародні форми кваліфікування рівня професійної підготовки фахівців з маркетингу.

Тема 15. Становлення ринкової економіки в Україні

Загальна характеристика ринкової економіки. Види, типи і моделі ринку.

Тема 16. Нормативно-правова база маркетингової діяльності в Україні

Закони України, спрямовані на створення умов для розвитку цивілізованої конкуренції. Пакет законів і декретів, що регламентують діяльність підприємств за кожною складовою комплексу маркетингу

2.2. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Мета дисципліни – формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямів регіонального розвитку економіки.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: закони розміщення і територіальної організації продуктивних сил країни та окремих регіонів на базі механізму дії економічних законів і закономірностей розвитку економіки;

вміти: робити глибокий всебічний аналіз сучасного стану розвитку продуктивних сил та характеру їх розміщення на території країни, її економічних регіонів; на базі глибокого аналізу сучасного стану розвитку та розміщення продуктивних сил передбачати перспективи розвитку галузей народного господарства; виявляти основні проблеми розвитку регіональної економіки та обґрунтовувати шляхи і напрямки їх вирішення.

Тема 1. Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил і формування економіки регіону

Предмет курсу. Територіальний поділ праці і розміщення продуктивних сил. Місце курсу в системі наукових дисциплін. Зв'язок з економічною теорією, статистикою, галузевими економіками та іншими дисциплінами. Методологічна основа курсу. Спеціальні методи. Завдання дисципліни. Економічні закони суспільного виробництва і закономірності розміщення продуктивних сил, їх об'єктивний характер. Порівняння ступеню економічного і соціального розвитку окремих регіонів.

Тема 2. Економічне районування і територіальна організація продуктивних сил

Економічне районування як науковий метод територіальної організації господарства. Територіальний розподіл праці – основа формування економічних районів. Сучасне мезорайонування України. Територіальна організація господарства. Макро-, мезо- і мікрорайони. Практичне значення – економічного районування.

Тема 3. Наукові методи аналізу розміщення продуктивних сил і рівнів економічного розвитку регіонів

Основні закономірності РПС: ефективність розміщення продуктивних сил, територіальний розподіл праці, економічна цілісність регіону, регіональної інтеграції господарства, територіальної концентрації продуктивних сил, зближення рівнів соціально-економічного розвитку регіонів; комплексного розміщення продуктивних сил. Показники спеціалізації регіонів країни: питома вага виробництва продукції галузей спеціалізації регіону в загальному виробництві країни, коефіцієнт локалізації, коефіцієнт виробництва на душу населення, коефіцієнт товарності.

Тема 4. Природно – ресурсний потенціал та його економічна оцінка

Соціально-економічний потенціал регіону: природно-ресурсний, демографічний, науково-технічний, виробничий, науковий, рекреаційний, інформаційний, соціальний, культурний. Природно-ресурсний потенціал та його структура. Місце України в світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах, рівень забезпечення власних потреб. Кількісна та якісна оцінка природних ресурсів і природних умов: балансові, промислові, геологічні і прогнозні запаси

сировини і палива. Характеристика природно-ресурсного потенціалу: паливних, рудних, нерудних корисних копалини, земляних, водних, біологічних, рекреаційних. Ресурсозбереження як головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу. Екологічні проблеми України. Охорона довкілля. Раціональне природокористування.

Тема 5. Населення і трудові ресурси

Населення України та його роль у розвитку і територіальній організації господарства. Чисельність населення. Регіональні особливості відтворення населення. Демографічні проблеми. Депопуляція. Територіальне розміщення населення. Міграція населення та її види: регіональні особливості і відмінності. Національний склад населення та його особливості. Міське і сільське населення. Міська агломерація. Урбанізація і проблеми довкілля.

Тема 6. Виробничий і науково – технічний потенціал

Виробнича сфера. Галузева структура промисловості України. Структурні зміни у виробництві. Виробничий потенціал. Інвестиційний потенціал. Інноваційна діяльність. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності. Показники виробництва в регіоні. Науково-технічний прогрес та його вплив на територіальну і галузеву структуру продуктивних сил. Альтернативні джерела енергії. Новий вигляд сировини і матеріалів. Зміна в галузевій і територіальній структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації економіки і технічного прогресу.

Тема 7. Господарський комплекс України, особливості структури і трансформації в ринкових умовах

Поняття господарського комплексу. Основні показники, що характеризують економіку країни. Місце України серед країн світу по рівню економічного розвитку. Історія розвитку економіки України. Сучасний економічний стан України – основні тенденції та проблеми. Структура господарського комплексу України. Стратегія і тактика структурної перебудови. Зміна в галузевій структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації і технологічного прогресу.

Тема 8. Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України

Промисловість, як провідна галузь індустріального сектора. Галузева структура промисловості України: ефективність і тенденції розвитку. Роль паливно-енергетичного комплексу в народному господарстві та його структура. Галузь паливно-енергетичного комплексу як чинник районування. Їх вплив на розвиток і територіальну організацію народного господарства. Місце металургійного комплексу в економіці України та його структура. Металургія як чинник районування. Роль машинобудування в народному господарстві. Структура комплексу. Умови і чинники, які впливають на структуру, розвиток і розміщення підприємств машинобудування.

Значення галузей хімічного комплексу в народному господарстві. Структура комплексу. Лісова і деревообробна промисловість. Галузева структура. Значення агропромислового комплексу (АПК) в народному господарстві. Пріоритетність вирішення продовольчої програми. Галузева структура АПК. Сільське господарство. Галузева структура сільського господарства.

Тема 9. Сутність регіональної економіки та її регіональні особливості

Економіка регіонів – ланка єдиного господарського комплексу України. Місце і спеціалізація економічних районів у системі територіального розподілу праці. Комплексний соціально-економічний розвиток території в умовах ринкових стосунків. Диференціація території по рівню і комплексності розвитку виробничих сил. Соціально-економічні проблеми районів і шляхи їх вирішення. Територіально-виробничі комплекси та їх роль в розвитку продуктивних сил. Міжгалузеві комплекси як соціально-економічна система. Виробничі комплекси, промисловий вузол, район, технополіс, портово-промисловий комплекс. Спільність регіональних соціально-економічних систем. Територіальні особливості розвитку різних регіонів і областей України.

Тема 10. Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку

Господарство регіонів України. Характеристика продуктивних сил економічних районів України: Донецького, Придніпровського, Північно-східного, Столичного, Причорноморського, Центрального, Подільського, Карпатського, Північно-західного. Склад і місце району в економіці України, галузі спеціалізації, основні чинники районоутворення, географія основних галузей промисловості та АПК, транспортна система, проблеми і перспективи розвитку економіки району.

Тема 11. Регіональна економічна політика України та управління регіональним розвитком

Основні складові механізму реалізації регіональної економічної політики: відповідна законодавчо-нормативна база; бюджетно-фінансове регулювання регіонального розвитку; програмування і прогнозування; розвитку різних форм продуктивних сил. Сутність державної регіональної економічної політики та її основні напрями. Об'єкти і суб'єкти регіональної економічної політики. Стратегія економічного розвитку. Стратегічна модель економічного розвитку України. Стійкий розвиток та економічне зростання. Концепція стійкого розвитку. Основні принципи, положення і завдання. Цілі державної регіональної економічної політики. Підвищення ефективності територіального розподілу праці. Оптимізація інтеграційних і дезінтеграційних процесів. Основні принципи державної регіональної економічної політики. Завдання регіональної економічної політики. Забезпечення комплексності і раціональної структури господарства регіону.

Тема 12. Зовнішньоекономічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України і її регіонів

Основні форми зовнішньоекономічних зв'язків (ЗЕЗ). Зовнішня торгівля: структура,

тенденції розвитку. Об'єктивні причини розширення ВЕС. Територіальна і товарна структура експорту і імпорту. Головні торгівельні партнери України. Проблеми іноземного інвестування і створення вільних економічних зон в Україні. Зовнішньоекономічна співпраця України в рамках СНД. Історичні, політичні, економічні, науково-технічні, військові, соціальні, транспортні, культурні зв'язки ЗЕЗ з країнами Євросоюзу, ГУАМ, СЕП, ЧОС. Інтеграція України в ЄС.

2.3. МАРКЕТИНГ

Мета дисципліни – формування наукового світогляду і глибоких знань з теорії маркетингу, набуття вмінь і навичок конкретної маркетингової діяльності, методологічних аспектів організації маркетингової діяльності та її пріоритетів у сучасних умовах.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: сутність, завдання, принципи, функції маркетингу, його основні типи і сфери застосування; чинники маркетингу; маркетингову інформаційну систему і маркетингові дослідження; управління маркетинговою діяльністю; маркетингові стратегії; формування і реалізація товарної, цінової, розподільчої і комунікаційної політики;

вміти: здійснювати сегментування ринку; на основі системи критеріїв проводити процес відбору цільового сегмента; оцінювати вплив чинників маркетингового середовища на діяльність фірми; класифікувати і характеризувати джерела маркетингової інформації; проводити маркетингові дослідження методом анкетного опитування; аналізувати ринкові ситуації, визначити причини, які спричинили упущення вигоди (прибутку); володіти методикою побудови графіків життєвого циклу товарів (послуг) і на їх основі вміти аналізувати ефективність продажу на всіх етапах; вибрати метод встановлення ціни в залежності від ситуації, що складається на ринку в певний момент; визначати основні альтернативні види каналів збуту якими може скористатися фірма; розробляти маркетингові стратегії із просування товарів і послуг фірми на ринку; аналізувати рекламні звернення за різними ознаками; володіти навиками вибору засобів передачі рекламного звернення в залежності від специфіки товару, цільової аудиторії, поєднання кольорів; аналізувати ефективність рекламної роботи та пропонувати шляхи її підвищення.

Тема 1. Формування теорії маркетингу

Предмет і задачі курсу. Історичні віхи формування теорії і практики маркетингу. Принципи маркетингу та напрямки сучасного його розвитку. Особливості американської та європейської шкіл маркетингу. Становлення та розвиток маркетингу в Україні.

Тема 2. Взаємозв'язок маркетингу із суміжними дисциплінами.

Економічні аспекти теорії маркетингу. Психологічні аспекти теорії маркетингу. Соціологічні аспекти теорії маркетингу. Культурологічні аспекти теорії маркетингу. Вклад економістів-нобеліантів в теорію маркетингу.

Тема 3. Еволюція економічної теорії як чинник виникнення та розвитку теорії маркетингу

Суспільне виробництво та основні умови його функціонування. Ринок як економічна форма організації функціонування економіки. Сутність, характерні риси та функції ринку. Підприємницька діяльність і конкуренція. Споживач як суб'єкт ринкових відносин. Фірма як суб'єкт ринкових відносин.

Тема 4. Концепції маркетингу

Логіка розвитку маркетингових концепцій. Фрагментарний маркетинг. Маркетинг як функція підприємства. Сучасна концепція маркетингу.

Тема 5. Основні категорії маркетингу

Потреби, цінності та попит споживачів. Товар, вартість і цінність товару. Задоволення споживачів. Обмін і ринок. Сегментування ринку. Позиціонування продукції і підприємства на ринку.

Тема 6. Комплекс маркетингу

Виникнення комплексу маркетингу та його сутність. Функції і зміст складових елементів комплексу маркетингу. Еволюція концепції “4Ps”. Нові “літерні” концепції маркетингу. Значення комплексу маркетингу “4Ps” в теорії маркетингу.

Тема 7. Види маркетингу та їх характеристики

Класифікація видів маркетингу. Види маркетингу залежно від попиту на ринку. Маркетинг в сфері послуг. Новітні види маркетингу.

Тема 8. Сучасні проблеми маркетингу

Нові тенденції в суспільстві і світовій економіці. Сучасні види маркетингу: глобальний, латеральний, креативний і емоційний.

Тема 9. Глобальний маркетинг

Стратегія стандартизації. Стратегія кастомізації. Процес глобального маркетингу.

Тема 10. Інтерактивний маркетинг

Інтернет як інструмент маркетингу. Інтерактивний характер комунікацій. Активна позиція споживача. Методи пошуку інформації. Маркетингові дослідження засобами Інтернет. Маркетинг в електронному бізнесі. Переваги та недоліки ринку Інтернету. Види електронного бізнесу. Сервіс через Інтернет. Клієнтські бази даних.

Тема 11. Індивідуальний маркетинг

Сутність концепції індивідуального маркетингу. Програми лояльності та їх роль в залученні та утриманні споживачів.

Тема 12. Екологічний маркетинг

Сутність концепції екологічного маркетингу. Екологічні потреби. Екологічні товари. Стимулювання екологічного попиту. Сутність концепції екологічного маркетингу. Екологічні потреби. Екологічні товари. Стимулювання екологічного попиту.

Тема 13. Ризики в маркетингу

Невизначеність і ризики в маркетингу. Об'єктивні і суб'єктивні маркетингові ризики. Методи кількісної оцінки маркетингових ризиків. Аналіз ризиків на етапах визначення цільового ринку і виведення нового товару на ринок.

Тема 14. Маркетингові дослідження як основа прийняття управлінських рішень

Маркетингове середовище підприємства. Чинники зовнішнього макро- середовища підприємства. Чинники зовнішнього мікро- середовища підприємства. Внутрішнє маркетингове середовище. Сутність і система маркетингових досліджень. Маркетингова інформація і методи її отримання. Маркетингові дослідження ринку. Маркетингові дослідження підприємства.

Тема 15. Теоретичні аспекти маркетингової товарної політики

Категорія товару в економіці та маркетингу. Ринкові атрибути товару. Класифікація товарів. Рівні товару. Цілі маркетингової товарної політики. Конкурентоспроможність товару. Процес розробки нових товарів. Життєвий цикл товару. Управління товаром.

Тема 16. Засади маркетингового ціноутворення

Еволюція теорії ринкового ціноутворення. Сутність цінової політики. Цілі цінової політики. Класифікація цін. Ціноутворюючі чинники. Ціноутворення на різних типах ринків. Етапи процесу ціноутворення. Витратні методи ціноутворення. Ціннісні методи ціноутворення. Параметричні методи ціноутворення. Методи визначення ціни з орієнтацією на попит. Методи визначення ціни з орієнтацією на конкуренцію. Цінові стратегії. Встановлення остаточних цін. Зміна поточних цін.

Тема 17. Теорія маркетингових комунікацій

Комунікації та комунікативний процес. Цілі та засоби комунікаційної політики. Комплекс маркетингових комунікацій. Процес вибору комплексу просування товару. Планування реклами. Види реклами. Рекламні засоби. Нерекламні засоби маркетингових комунікацій. Стимулювання збуту. Персональний продаж, паблік рілейшнз та інші засоби комплексу маркетингових комунікацій.

Тема 18. Теорія маркетингової політики розподілу

Сутність політики і стратегії розподілу товарів. Цілі політики розподілу. Сутність, функції та характеристика маркетингових каналів розподілу. Вибір каналів розподілу. Типологія систем розподілу і посередницьких структур. Процес товароруху. Сучасні тенденції в маркетинговій політиці розподілу.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступ до спеціальності

1. Історичний процес розвитку маркетингу як економічної діяльності людини.
2. Особливості маркетингу як навчальної дисципліни.
3. Необхідність маркетингу в період економічної нестабільності.
4. Актуальність і мета підготовки маркетологів.
5. Професійно-кваліфікаційна характеристика фахівця з маркетингу.
6. Роль маркетолога в усіх сферах діяльності.
7. Функціональні обов'язки і кваліфікаційні вимоги до маркетологів: вимоги до знань, умінь, навичок; соціальні функції маркетологів.
8. Види маркетингу залежно від сфери реалізації маркетингової діяльності.
9. Економічні теорії маркетингу: Теорія трудової вартості як фундамент «континентального» типу мислення.
10. Економічні теорії маркетингу: Теорія граничної корисності (маржиналізм) як фундамент «острівного» типу мислення.
11. Особливості маркетингу як наукової дисципліни.
12. Сутність маркетингових концепцій.
13. Комплекс маркетингу. Виникнення комплексу маркетингу та його сутність.
14. Соціальна відповідальність та етика маркетингу.
15. Дії окремих громадян і суспільства в цілому, спрямовані на регулювання маркетингу: консюмеризм, інвайронменталізм.
16. Основні наукові функції маркетингу: науково-пізнавальна функція, критична функція, практична (прагматична) функція, прогностична функція, методологічна функція.
17. Сутність раціоналістичного, суб'єктивного, емпіричного та діалектичного підходів у наукових дослідженнях маркетингу.
18. Наукові школи маркетингу та провідні вчені-маркетологи.
19. Інформаційні технології та їх вплив на ефективність маркетингової діяльності фірм.
20. Нормативно-правова база маркетингової діяльності в Україні.
21. Маркетинг як метод пошуку оптимальних рішень у ринковій діяльності.
22. Роль інформаційного забезпечення в управлінні маркетинговою діяльністю підприємства.

Регіональна економіка

1. Зв'язок розміщення продуктивних сил (РПС) з економічною теорією, статистикою, галузевими економіками та іншими дисциплінами.
2. Економічні закони суспільного виробництва і закономірності РПС, їх об'єктивний характер.
3. Опис методології порівняння ступеню економічного і соціального розвитку окремих регіонів.
4. Економічне районування як науковий метод територіальної організації господарства.
5. Територіальний розподіл праці як основа формування економічних районів.
6. Сучасне мезорайонування України та територіальна організація господарства.
7. Макро-, мезо- і мікрорайони. Практичне значення економічного районування.
8. Опис показників спеціалізації регіонів країни.
9. Соціально-економічний потенціал регіону та його визначення.
10. Природно-ресурсний потенціал та його структура.
11. Місце України у світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах. Рівень забезпечення власних потреб.
12. Кількісна та якісна оцінка природних ресурсів і природних умов.
13. Природно-ресурсний потенціал України: паливні, рудні, нерудні корисні копалини, земляні, водні, біологічні, рекреаційні.
14. Екологічні проблеми України.
15. Сутність раціонального природокористування.
16. Роль населення України у розвитку і територіальній організації господарства.
17. Регіональні особливості відтворення населення, демографічні проблеми, депопуляція.
18. Міграція населення та її види: регіональні особливості та відмінності.
19. Національний склад населення та його особливості.
20. Ситуація в Україні щодо міського і сільського населення. Міська агломерація. Урбанізація і проблеми довкілля.
21. Галузева структура промисловості України.
22. Структурні зміни у виробництві України.
23. Виробничий потенціал України.
24. Інвестиційний потенціал України.
25. Інноваційна діяльність України. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності.
26. Науково-технічний прогрес та його вплив на територіальну і галузеву структуру продуктивних сил.
27. Характеристика альтернативних джерел енергії.
28. Зміни у галузевій і територіальній структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації економіки і технічного прогресу.
29. Сутність господарського комплексу.

30. Опис основних показників, що характеризують економіку країни.
31. Місце України серед країн світу по рівню економічного розвитку.
32. Стислий опис історії розвитку економіки України.
33. Сучасний економічний стан України – основні тенденції і проблеми.
34. Структура господарського комплексу України.
35. Промисловість як провідна галузь індустріального сектора.
36. Ефективність і тенденції розвитку галузевої структури промисловості України.
37. Роль паливно-енергетичного комплексу у народному господарстві та його структура.
38. Галузь паливно-енергетичного комплексу як чинник районування.
39. Місце металургійного комплексу в економіці України та його структура.
40. Металургія як чинник районування.
41. Роль машинобудування в народному господарстві.
42. Умови та чинники, які впливають на структуру, розвиток і розміщення підприємств машинобудування.
43. Значення галузей хімічного комплексу у народному господарстві.
44. Галузева структура лісової і деревообробної промисловості.
45. Значення агропромислового комплексу (АПК) у народному господарстві.
46. Галузева структура сільського господарства.
47. Місце та спеціалізація економічних районів у системі територіального розподілу праці.
48. Комплексний соціально-економічний розвиток території в умовах ринкових відносин.
49. Соціально-економічні проблеми районів і шляхи їх рішення.
50. Територіально-виробничі комплекси та їх роль у розвитку продуктивних сил.
51. Міжгалузеві комплекси як соціально-економічна система.
52. Територіальні особливості розвитку різних регіонів та областей України.
53. Характеристика господарства регіонів України.
54. Продуктивні сили економічного району України: Донецького.
55. Продуктивні сили економічного району України: Придніпровського.
56. Продуктивні сили економічного району України: Північно-східного.
57. Продуктивні сили економічного району України: Столичного.
58. Продуктивні сили економічного району України: Причорноморського.
59. Продуктивні сили економічного району України: Центрального.
60. Продуктивні сили економічного району України: Подільського.
61. Продуктивні сили економічного району України: Карпатського.
62. Продуктивні сили економічного району України: Північно-західного.
63. Сутність державної регіональної економічної політики та її основні напрями.
64. Стратегічна модель економічного розвитку України.
65. Цілі державної регіональної економічної політики.
66. Основні принципи державної регіональної економічної політики.

67. Завдання регіональної економічної політики.
68. Зовнішня торгівля: структура, тенденції розвитку.
69. Основні проблеми іноземного інвестування і створення вільних економічних зон в Україні.
70. Ситуація щодо інтеграції України в ЄС.

Маркетинг

1. Поняття маркетингу. Історичні віхи формування теорії і практики маркетингу.
2. Особливості американської та європейської шкіл маркетингу.
3. Економічні, соціологічні та культурологічні аспекти теорії маркетингу.
4. Концепції маркетингу.
5. Логіка розвитку маркетингових концепцій.
6. Фрагментарний маркетинг.
7. Маркетинг як функція підприємства.
8. Сучасна концепція маркетингу.
9. Потреби, цінності та попит споживачів.
10. Товар, вартість і цінність товару.
11. Задоволення споживачів.
12. Обмін і ринок.
13. Сегментування ринку.
14. Позиціонування продукції підприємства на ринку.
15. Виникнення комплексу маркетингу та його сутність. Еволюція концепції «4Р».
16. Функції і зміст складових елементів комплексу маркетингу.
17. Концепція «4С».
18. Маркетингове середовище підприємства.
19. Внутрішнє маркетингове середовище.
20. Чинники зовнішнього макро- середовища підприємства.
21. Чинники зовнішнього мікро- середовища підприємства.
22. Класифікація видів маркетингу.
23. Види маркетингу залежно від попиту на товар.
24. Маркетинг у сфері послуг.
25. Нові тенденції в суспільстві і світовій економіці.
26. Сучасні види маркетингу: глобальний, латеральний, креативний і емоційний.
27. Інтерактивний маркетинг.
28. Сутність концепції індивідуального маркетингу.
29. Програми лояльності та їх роль в залученні та утриманні споживачів.
30. Сутність концепції екологічного маркетингу. Екологічні потреби і товари.
31. Невизначеність і ризики в маркетингу.

32. Аналіз ризиків на етапах виведення нового товару на ринок.
33. Сутність і система маркетингових досліджень.
34. Маркетингова інформація і методи її отримання.
35. Маркетингові дослідження ринку.
36. Маркетингові дослідження підприємства.
37. Категорія товару в економіці та маркетингу. Рівні товару.
38. Класифікація товарів.
39. Сутність, цілі та завдання маркетингової товарної політики.
40. Конкурентоспроможність товару.
41. Процес розробки нових товарів.
42. Життєвий цикл товару.
43. Сутність маркетингової цінової політики.
44. Сутність, цілі та завдання цінової політики.
45. Класифікація цін.
46. Ціноутворюючі чинники.
47. Ціноутворення на різних типах ринків.
48. Етапи процесу ціноутворення.
49. Методи ціноутворення. Витратні методи ціноутворення.
50. Методи ціноутворення. Методи визначення ціни з орієнтацією на попит.
51. Методи ціноутворення. Методи визначення ціни з орієнтацією на конкуренцію.
52. Цінові стратегії.
53. Встановлення остаточних цін. Зміна поточних цін.
54. Сутність, цілі та завдання політики розподілу.
55. Стратегії розподілу товарів.
56. Сутність, функції та характеристика маркетингових каналів розподілу.
57. Процес товароруху.
58. Комунікації та комунікативний процес.
59. Сутність, цілі та засоби комунікаційної політики.
60. Комплекс маркетингових комунікацій.
61. Процес вибору комплексу просування товару.
62. Реклама та її види.
63. Стимулювання збуту.
64. Персональний продаж.
65. Паблік рілейшнз.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Вступ до спеціальності

- 1 Багиев Г.Л. Основы современного маркетинга : Учеб.-нагляд. пособие / [Г.Л. Багиев, В.М. Тарасевич, И.А. Аренкова и др.]; Под общ. ред. Г.Л. Багиева; М-во образования Рос. Федерации, С.-Петерб. гос. ун-т экономики и финансов. Каф. маркетинга. – СПб. : Изд-во С.-Петерб. гос. ун-та экономики и финансов, 2002. – 280 с.
- 2 Барышев А. Ф. Маркетинг [Текст]: учебник / А. Ф. Барышев. – 2-е изд., стер. – М.: Academia, 2002. – 207 с .
- 3 Близнюк С.В. Маркетинг в Україні: проблеми становлення та розвитку [Текст]: монографія / С.В. Близнюк. – К.: Політехніка, 2003. – 384 с.
- 4 Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Е. М. Ленъковой. – М.: Прогресс, 2000. – 1026 с.
- 5 Маркетинг: бакалаврський курс: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Університетська книга, 2009. – 1134 с.
- 6 Маркетинг: Підручник / А.Ф. Павленко, І.Л. Решетнікова, А.В. Войчак та ін.; За наук. ред. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ, 2008. – 600 с.
- 7 Мороз Л.А. Маркетинг: [підруч.] / Л.А. Мороз, Н.І. Чухрай; за ред. А.А. Мороз. – [2-ге вид.]. – Л.: Нац. ун-т. “Львівська політехніка”, 2002. – 244с.
- 8 Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг: підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 246 с.
- 9 Старостіна А.О., Черваньов Д.М., Зозульов О.В. Маркетинг: Навч. посібник. – К.: Знання – Прес, 2002. – 191с.
- 10 Теория маркетинга / [Под ред. М.Бейкера.] – СПб.: Питер, 2005. – 464 с.

Регіональна економіка

1. Буряк П.Ю. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності [Текст]: навч. посіб. / П.Ю.Буряк, О.Г.Гупало, 2007. – 336 с.
2. Білорус О.Г. Глобальний сталий розвиток / О.Г. Білорус, Ю.М. Мацейко. – К.: КНЕУ, 2006. – 488 с.
3. Голіков, А.П. Економіка України: фактори виробництва, галузева структура, розміщення, тенденції розвитку [Текст]: навч. посіб./ А.П. Голіков, Н.А. Казакова, О.А. Шуба – Х: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2005. – 240 с.
4. Данилишин Б.М. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.]/ Б.М. Данилишин, Д. В. Клиновий, Т.В. Пепа [ред. д.е.н. Б. М.Данилишин]. – Ніжин: ТОВ «Видавництво» Аспект-Поліграф», 2007. – 688 с.
5. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія/ за ред. З. С. Варналій. – К.: НІСД, 2007. – 768 с.

6. Димченко О.В. Регіональна економіка: Навч. посібн. [Текст] / О.В. Димченко – Харків: ХНАМГ, 2010 – 221 с.
7. Зінь Е.А. Регіональна економіка [Текст]/ Е.А. Зінь – К.: «ВД «Професіонал», 2007. – 528 с.
8. Лібанова Е.М., Аксьонова С.Ю. та інш. Населення України. Народжуваність в Україні у контексті суспільно-трансформаційних процесів/ – К.: АДЕФ-Україна 2008. – 288 с.
9. Прогнозування соціально-економічного розвитку регіону: питання теорії і методології / НАН України. Інститут регіональних досліджень: [під ред. д.е.н., проф. Є.І. Бойко]. – Львів, 2005. – 234 с.
10. Регіональна економіка та природокористування: навч. посіб./ А.П. Голюков, О.Г. Дейнека [та ін.]; за ред. А.П. Голюков. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 352 с.
11. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком: [навч. посібник] / Д.М. Стеченко. – К.: Вища школа, 2000. – 223 с.
12. Хвесик М.А. Размещение производительных сил и региональная экономика: уч. пособ. [Текст]/ Хвесик М.А., Горбач Л.М., Пастушенко П.П. Изд-во: Кондор, 2009. – 344 с.

Маркетинг

- 1 Закон України «Про інноваційну діяльність» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), N 3715-VI від 08.09.2011, ВВР, 2012, N 19-20.
- 2 Закон України «Про рекламу» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 5029-VI від 03.07.2012.
- 3 Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), N 5060-VI від 05.07.2012.
- 4 Закон «Про інформацію» №2657-12 від 02.10.92.
- 5 Закон України «Про захист прав споживачів» №1023-12 від 12.05.91.
- 6 Гаркавенко С.С. Маркетинг: підручник / С.С. Гаркавенко. – [7-ме вид.]. – Київ: Лібра, 2010. – 720 с.
- 7 Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Е. М. Ленковой. – М.: Прогресс, 2000. – 1026 с.
- 8 Маркетинг: [підруч.] / [В. Руделіус, О.М. Азарян, О.А. Виноградов та ін.] – К.: Навч.-метод. центр «Консорціум із удоскон. менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 422 с.
- 9 Маркетинг: бакалаврський курс: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Університетська книга, 2009. – 1134 с.
- 10 Маркетинг: Підручник / А.Ф. Павленко, І.Л. Решетнікова, А.В. Войчак та ін.; За наук. ред. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ, 2008. – 600 с.
- 11 Мороз Л.А. Маркетинг: [підруч.] / Л.А. Мороз, Н.І. Чухрай; за ред. А.А. Мороз. – [2-ге вид.]. – Л.: Нац. ун-т. “Львівська політехніка”, 2002. – 244с.
- 12 Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг: підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 246 с.
- 13 Старостіна А.О., Черваньов Д.М., Зозульов О.В. Маркетинг: Навч. посібник. – К.: Знання – Прес, 2002. – 191с.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При оцінці знань вступника за основу слід брати повноту і правильність отриманих відповідей і виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня зважена за оцінками відповідей на всі питання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

60–63	Е	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	—	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв'язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	—	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

Анотація

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;
- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;
- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;
- володіти методами проведення економічного аналізу ринку інтелектуальної власності і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;
- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію про інтелектуальну власність та свої висновки;
- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;
- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;
- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;
- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;
- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією

іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;

- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;

- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

- вибирати необхідні методи дослідження і модифікувати існуючі, виходячи із задач конкретного дослідження; обробляти отримані результати, аналізувати і осмислювати їх з урахуванням сучасного наукового досвіду.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію НТУ «ХПІ» та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Сутність маркетингу та його сучасна концепція

Сутність маркетингу. Маркетинг як сукупність вчень. Основні поняття маркетингу: потреба, попит і пропозиція маркетингу. Принципи, цілі, функції і процес управління маркетингом. Концепції маркетингу. Види маркетингу.

Тема 2. Система і характеристика сучасного маркетингу

Маркетинг як концепція дій сучасного підприємства. Зовнішнє і внутрішнє середовище маркетингу: поняття, елементи, основні фактори. Характеристика споживчого ринку, модель поведінки покупця, фактори впливу на покупця, прийняття рішень про купівлю. Сутність сегментації. Види маркетингу з точки зору сегментації. Принципи сегментації. Критерії сегментації. Вибір цільових сегментів. Позиціонування товару. Характеристика промислового ринку. Характерні відмінності промислового ринку, етапи прийняття рішень про купівлю, сегментація промислового ринку.

Тема 3. Організація і контроль маркетингової діяльності

Організаційні форми маркетингу. Маркетингова і збутова орієнтація підприємства. Функції маркет-директора. Процес планування маркетингу. Стратегічне і тактичне планування. План маркетингу. Ефективний розподіл і розміщення ресурсів на маркетинг. Місце і значення контролю в системі маркетингу. Мета, види контролю. Ревізія маркетингу. Ситуаційний аналіз положення фірми.

Тема 4. Інтелектуальна власність як економічна категорія. Ринок інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність - найважливіший економічний ресурс інноваційної організації. Інтелектуальна власність як результат інтелектуальної діяльності організації. Відмінні ознаки інтелектуальної власності. Специфіка участі об'єктів інтелектуальної власності в цивільному обороті.

Інтелектуальна власність та її види. Особливості об'єктів інтелектуальної власності.

Види прав на об'єкти інтелектуальної власності. Промислова власність. Авторське право і суміжні права. Патентне право: винахід, корисна модель, промисловий зразок. Права на засоби індивідуалізації: товарний знак, фірмове найменування, найменування місця походження товару. Право на секрети виробництва: ноу-хау і режим комерційної таємниці.

Інтелектуальна власність як бізнес-актив компанії.

Функції інтелектуальної власності в управлінні бізнесом. Інвентаризація прав компаній на ОІВ. Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу.

Ринок інтелектуальної власності. Поняття ринку інтелектуальної власності. Сучасний стан і тенденції розвитку міжнародного та українського ринку інтелектуальної власності.

Маркетингові дослідження ринку інтелектуальної власності. Аналіз тенденцій розвитку ринку наукомісткої продукції. Аналіз умов конкуренції на ринку інтелектуальної власності. Маркетингові дослідження на основі патентної інформації.

Сегментація ринку інтелектуальної власності. Форми міжнародного технологічного обміну.

Поточний стан українського ринку інновацій. Правові аспекти розвитку ринку інтелектуальної власності в Україні.

Тема 5. Інтелектуальна власність як нематеріальний актив організації.

Бухгалтерський і податковий облік нематеріальних активів.

Тема 2. Поняття «інтелектуальна власність» і «об'єкти інтелектуальної власності». Основні інститути інтелектуальної власності.

Нематеріальні активи та інтелектуальна власність як невід'ємна частина економічної системи.

Роль нематеріальних активів у діяльності підприємства. Поняття нематеріальних активів. Склад і види нематеріальних активів. Класифікація нематеріальних активів.

Ринок нематеріальних активів. Особливості та перспективи вітчизняного ринку нематеріальних активів і інтелектуальної власності

Бренд як цінний нематеріальний актив компанії. Особливості створення та захисту бренду.

Бухгалтерський облік нематеріальних активів. Основні положення з обліку нематеріальних активів.

Створення і постановка на облік нематеріальних активів. Документальне підтвердження наявності нематеріальних активів. Визначення первісної вартості нематеріальних активів. Строк корисного використання нематеріальних активів. Переваги використання нематеріальних активів. Облік ділової репутації організації. Переоцінка нематеріальних активів. Амортизація нематеріальних активів. Облік амортизаційних відрахувань по нематеріальних активах. Списання нематеріальних активів Облік вибуття і надання (отримання) права користування нематеріальними активами. Інвентаризація нематеріальних активів

Податковий облік нематеріальних активів. Порядок ведення податкових реєстрів. Пільги по податку на прибуток при страхуванні прав на ОІВ і реалізації НМА.

Тема 6. Оцінка нематеріальних активів і інтелектуальної власності.

Оцінка вартості інтелектуальної власності. Цілі оцінки. Основні нормативні документи. Види вартості.

Основні підходи до оцінки вартості нематеріальних активів.

Вибір ціноутворюючих факторів і обґрунтування ринкової вартості інтелектуальної власності.

Прибутковий, порівняльний і витратний підходи до оцінки вартості інтелектуальної власності.

Методи оцінки вартості інтелектуальної власності інноваційної організації.

Тема 7. Аудит інтелектуальної власності.

Цілі аудиторської перевірки об'єктів інтелектуальної власності. План і програма аудиторської перевірки. Порядок проведення аудиту ІС. Ідентифікація охоронюваних об'єктів інтелектуальної власності.

Перевірка наявності охоронних документів - патентів і свідоцтв. Перевірка бухгалтерських документів - облік НМА. Перевірка сплати мит. Наявність ліцензійних договорів. Перевірка прав на об'єкти інтелектуальної власності. Список аудиторських процедур.

Методи визначення ціни ліцензії

Тема 8. Ліцензійний договір.

Міжнародна торгівля ліцензіями на ОІВ.

Економічна і правова сутність ліцензійного договору. види і класифікації ліцензійних договорів. Типова форма ліцензійного договору, його основні складові, порядок укладення та основні вимоги.

Особливості визначення ціни ліцензії. Види ліцензійних платежів

Тема 9. Договір комерційної концесії.

Поняття «комерційна концесії» та «франчайзинг». Історія виникнення франчайзингу.

Франчайзинг в Україні: договір комерційної концесії

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Ф. Котлер. Основы маркетинга. /Котлер Ф., Г. Армстронг, В.Вонг – М.: Вильямс, 2014.
2. Тимофеев М.И. /М.И. Тимофеев – М.: Риор инфра, 2011.
3. Слий А. Исследование о природе и причинах богатств народов – М.: Эксмо, 2007.
4. Ламбен Ж.Ж. Менеджмент ориентированный на рынок / Ж.Ж. Ламбен / пер. с англ. под

ред. В.В. Колчановой – СПб: Питер, 2004.

5. Ілляшенко С.М. Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу / ред. С.М. Ілляшенко – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008.

6. Семенчук І.В. Стратегический маркетинг / І.В. Семенчук. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Карарена, 2007.

7. Балабанова А.В. Маркетингова товарна політика у системі менеджменту підприємства / А.В. Балабанова. К.: ВД «Професіонал», 2006.

8. Орлов П.А / Маркетинг: навчальний посібник / П.А. Орлов, С.І. Косенков, Т.П. Прохоров та ін. – Х.: ВД «Інжек», 2012. – 528с.

9. Багієв Р. Л., Тарасевич В. М. Маркетинг: Підручник для вузів. - СПб.: Пітер, 2010.

10. Гаркавенко С.С. Маркетинг: підручник / С.С. Гаркавенко. – [7-ме вид.]. – Київ: Лібра, 2010. – 720 с.

11. Маркетинг: Підруч. для студентів ВНЗ, аспірантів та викладачів / За ред. А.О. Старостіної К.: Знання, 2009. - 1070 с.

12. Маркетинг : Навчальний посібник / С. І. Чеботар, Я. С. Ларіна, О. П. Луцій, М. Г. Шевчик, Р. І. Буряк, С. М. Боняр, А. В. Рябчик, О. М. Прус, В. А. Рафальська - Київ «Наш час», 2007.- 504 с.

13. Маркетинг Руделиус В., Азарян О. 2009 , Навч.-метод. центр "Консорціум із удоскон. менедж.-освіти в Україні" , Украинский , 648с.

14. Маркетинг: бакалаврський курс: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. - Суми : ВТД "Університетська книга", 2009. - 1134 с [2].

15. Полторак В.А. Маркетингові дослідження: Навчальний посібник / В.А. Полторак, І.В. Тараненко, О.Ю. Красовська. – К.: Центр навчальної літератури. – 2013. – 417 с. (Гриф МОНУ).

16. Регіональна економіка. Навчальний посібник / Тараненко І.В., Дашевська О.В., Литвиненко О.Г., Яременко С.С., Мішустіна Т.С., Охінько О.В. / Київ: Кондор, – 2013. – 261 с. (Гриф МОНУ)

17. Мішустіна Т.С. Економічний механізм маркетингу. Збірник завдань для практичних занять та самостійної роботи студентів. Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля, – 2013. 132 с.

18. Гармідер Л.Д. Економіка праці і соціально-трудові відносини Навчальний посібник. /Л.Д. Гармідер, С.О. Філатова – Дніпропетровськ: ДУЕП, 2013. - 640 с. (Гриф МОНУ)

19. Тараненко І.В., Яременко С.С. Маркетингова товарна політика. Збірник завдань для практичних занять та самостійної роботи студентів. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, – 2011, - 148 с.

20. Тараненко І.В., Красовська О.Ю. Маркетингові дослідження. Збірник завдань для практичних занять та самостійної роботи студентів. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, – 2012. - 111 с.

21. Щербина І.М. Маркетингова політика розподілу. Навчальний посібник / Щербина І.М.

Тараненко І.В., Шкляєва Г.О., Фесун М.М. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, – 2012 - 187 с.

22. Петренко С.А. Маркетинговий аудит. Збірник завдань для практичних занять та самостійної роботи студентів. Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля, – 2012. 96 с.

23. Дашевська О.В. Маркетингова політика комунікацій: Збірник завдань для практичних занять та самостійної роботи студентів. Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля. – 2012. – 80с.

24. Ткаченко Л.В. Промисловий маркетинг. Збірник завдань для практичних занять та самостійної роботи студентів. Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. – 2011. 98 с.

25. Петруня Ю.Є. Маркетинг: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2010. – 328 с. (Гриф МОНУ)

26. Регіональна економіка. Посібник для самостійної роботи та практичних занять. Робочий зошит. / Тараненко І.В., Дашевська О.В., Литвиненко О.Г., Яременко С.С. та ін. – Д.: Вид-во ДУЕП. – 2010. – 216 с.

Допоміжна:

1. Телетов А.С. Рекламный менеджмент: Учебник. - Сумы: Университетская книга, 2012. - 2ге видання - 367 с.

2. Біловодська О.А. Маркетинговий менеджмент: навч. посіб. – К. : Знання, 2010. - 332 с.

3. Желтенков А.В., Ильяшенко С.Н., Масленникова Н.П., Рябиченко С.А., Ильяшенко Н.С. Инновационный менеджмент: Учебное пособие - М.: Издательство МГОУ, 2010. – 446 с.

4. Біловодська О.А. Маркетингова політика розподілу: навчальний посібник. - К.: Знання, 2011. - 495 с.

5. Телетов О.С. Маркетингові дослідження: навчальний посібник - К: Знання України, 2010. - 299 с.

6. Божкова В.В., Мельник Ю.М. Реклама та стимулювання збуту: навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 200 с.

7. Прокопенко О.В., Троян М.Ю. Поведінка споживачів: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 176 с.

8. Божкова В.В., Башук Т.О. Мерчандайзинг: Навчальний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 125 с, 16 с. іл.

9. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С. Товарна інноваційна політика: Підручник. - Суми: ВТД "Університетська книга", 2007. - 281 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію НТУ «ХПІ». До участі у вступних випробовуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

Для проведення тестування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробовування ухвалюється рішенням приймальної комісії. Для проведення вступного випробовування приймальною комісією попередньо готуються білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється засобами наочної інформації на інформаційних стендах приймальної комісії.

Вступне випробування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до НТУ «ХПІ».

На вступне випробовування вступник з'являється з паспортом.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь, яка відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 2 академічні години (90 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями.

Критерії оцінки вступного випробовування знань абітурієнта при тестуванні здійснюється за 100-бальною шкалою (табл. 1) з подальшим переведенням у критерії ECTS (табл. 2).

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

90-100 (відмінно)	абітурієнт дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене питання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей, явищ.
82-89 (дуже добре)	абітурієнт загалом відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку і відповіді.
74-81 (добре)	абітурієнт отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
64-73 (задовільно - непогано)	абітурієнт дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел.

60-63 (задовільно достатньо)	абітурієнт має неповне знання програмного матеріалу, але отримані знання відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
0-59 (незадовільно)	абітурієнт дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, ухилився від аргументації або взагалі не відповів.

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Заяву про апеляцію щодо кількості балів, отриманих на вступному випробуванні, вступник може подати особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення кількості балів, отриманих з даного вступного випробування. Заява про апеляцію подається відповідальному секретарю Приймальної комісії та візується головою Приймальної комісії.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

«МАРКЕТИНГОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Анотація

Метою фахового випробування вступників для участі в конкурсі щодо зарахування на 2 курс навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» є:

- визначення рівня підготовки вступників з дисциплін фундаментального циклу;
- з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навичок самостійної роботи.

Програма вступного фахового випробування складена на основі тем з наступних дисциплін: «Політична економія», «Мікроекономіка», «Інформатика».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Політична економія

Тема 1. Предмет та метод політичної економії.

Суспільство та економіка. Економічні ресурси та економічний механізм. Проблема ефективності функціонування економіки. Метод політичної економії.

Тема 2. Економічні системи та власність.

Сутність та основні типи економічних систем. Власність: економічний зміст та форми. Трансформація власності в Україні.

Тема 3. Товарне виробництво та ринок.

Загальні основи товарного виробництва. Ринок та його функції. Види та моделі ринку. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту. Еластичність попиту. Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Детермінанти пропозиції. Еластичність пропозиції. Ринкова рівновага та фактори її порушення. Визначення ціни товару. Гроші: сутність, функції, роль у ринковому господарстві. Ринкова інфраструктура та її становлення в Україні.

Тема 4. Теорія виробництва. Підприємство та фірма в економічній системі.

Підприємство та підприємницьке середовище. Роль виробничого підприємства в економічній системі. Виробнича функція та проблема ефективності використання ресурсів. Виробничі витрати: сутність, види, розрахунок. Прибуток та рентабельність.

Тема 5. Конкуренція та монополія.

Ринок досконалої конкуренції: характеристика ринку та виробника, який намагається максимізувати прибуток. Монопольний ринок: характеристика ринку та виробника, який намагається максимізувати прибуток. Соціально-економічні наслідки монополізації ринку. Монополістична конкуренція: характеристика ринку. Реклама як засіб стимулювання збуту. Олігополія: характеристика ринку; моделі ціноутворення.

Тема 6. Прибутки та їх розподіл

Теоретичні концепції джерел прибутків та принципів їх розподілення (концепція трудової вартості та доданої вартості; концепція граничної продуктивності ресурсів). Особливості формування прибутків на ринках різних економічних ресурсів. Джерела та принципи розподілення заробітної плати у відповідності до концепції трудової вартості та доданої вартості, а також концепції граничної продуктивності ресурсів. Джерела підприємницького доходу та прибутку,

відсотка, ренти на базі концепції трудової вартості та доданої вартості, а також концепції граничної продуктивності ресурсів. Роль нерівності розподілу доходів у функціонуванні економіки. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині.

Тема 7. Гроші. Банки. Фінанси.

Гроші та грошовий обіг. Кредитна система і її функціонування. Фінанси та Державний бюджет. Податки та оподаткування. Інфляція.

Тема 8. Суспільне відтворення та економічне зростання.

Економічна сутність процесу відтворення у суспільному масштабі. Оцінка результатів відтворення. Макроекономічна рівновага та її забезпечення. Порушення макроекономічної рівноваги. Економічний цикл та його фази. Економічне зростання: закономірності та національні проблеми.

Тема 9. Держава в економічній системі.

Необхідність, межі та методи державного втручання в економічні процеси. Основні напрямки державного регулювання економіки. Особливості державного впливу на економіку України у трансформаційний період.

Тема 10. Світове господарство та закономірності його розвитку.

Світове господарство: поняття, еволюція, організаційні форми, принципи економічного обміну. Форми зв'язків між учасникам світового господарства.

Розділ 2. Мікроекономіка

Тема 1. Предмет та метод мікроекономіки

Предмет мікроекономіки. Суб'єкти мікроекономічних процесів. Цілі, обмеження та раціональний вибір. Метод мікроекономіки.

Тема 2. Теорія граничної корисності та поведінка споживача

Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Кардиналістська теорія поведінки споживача. Кардиналістська функція попиту на благо.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Система переваг споживача та її основні гіпотези. Криві байдужості та їх властивості. Бюджетні обмеження та можливості споживача. Оптимальний споживчий вибір.

Тема 4. Моделювання поведінки споживача на ринку товарів

Індивідуальний попит та споживчий надлишок. Зміна стану споживача зі зміною його бюджету. Формування кривої “дохід — споживання”. Зміна стану споживача зі зміною цін товарів. Формування кривої “ціна — споживання”.

Тема 5. Підприємство як виробнича система

Підприємство у ринковій системі. Фактори виробництва. Виробнича функція.

Тема 6. Виробничі витрати та оптимальний обсяг виробництва

Виробничі витрати: сутність, види, розрахунок. Оптимум товаровиробника та його різновиди. Функція індивідуальної пропозиції. Розширення виробничої діяльності підприємства у короткому та довгому часових інтервалах.

Тема 7. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Рівновага локальних ринків

Ринковий попит, його детермінанти та еластичність. Ринкова пропозиція, її детермінанти та еластичність. Рівновага ринку: можливість, види, фактори порушення.

Тема 8. Оцінка та прогнозування наслідків зміни ринкових умов

Оцінка та прогнозування зміни ринкових змінних. Оцінка та прогнозування наслідків державного регулювання ринку.

Тема 9. Поведінка економічних суб'єктів на ринку досконалої конкуренції

Характеристика ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Структура ринку у короткому часовому інтервалі. Рівновага фірми та ринку у довгому часовому інтервалі.

Тема 10. Поведінка економічних суб'єктів на монопольному ринку

Характеристика монопольного ринку. Поняття та вимірювання ступеня ринкової влади. Максимізація прибутку монополією. Диверсифікація цін: поняття та методи.

Тема 11. Поведінка економічних суб'єктів на ринку монополістичної конкуренції

Характеристика ринку монополістичної конкуренції. Ціноутворення за умов монополістичної конкуренції. Методи стимулювання попиту.

Тема 12. Поведінка економічних суб'єктів на ринку олігополії

Характеристика ринку – олігополії. Олігопольний ринок гомогенного блага. Олігопольний ринок гетерогенного блага.

Тема 13. Поведінка економічних суб'єктів на ринку економічних ресурсів.

Основні характеристики та особливості ринків економічних ресурсів. Ринок праці та його моделі. Ринок природних ресурсів. Ринок капіталу. Капітал: поняття та види. Інновації, їх технічний та економічний потенціал. Ризики інноваційних проектів.

Розділ 3. Інформатика

Тема 1. Призначення ПК та його основних частин. Призначення операційної системи. Файлова система. Призначення елементів робочого столу ОС MS Windows. Використання програм "Мой компьютер" та "Проводник"

Тема 2. Текстовий редактор MS Word 7. Елементи інтерфейсу програм пакету MS Office. Принципи формування та редагування текстової документації, таблиць, колонок і списків. Створення та редагування графічних об'єктів, формул. Обмін інформацією з іншими програмами.

Тема 3. Табличний процесор MS Excel 7. Принципи побудови та обробки документації в формі таблиць. Форматування таблиць. Виконання розрахунків у таблицях: використання формул та функцій для обробки табличних даних. Побудова графіків та діаграм. Використання можливостей табличного процесора для розв'язку прикладних задач.

Тема 4. MS Access 7. Поняття база даних. Створення баз даних та таблиць даних. Прийоми роботи з записами даних. Автоматизація роботи з таблицями даних – створення запитів, форм та звітів.

Тема 5. MS Power Point 7. Створення баз даних та таблиць даних. Обробка записів даних. Робота з вікном команд. Виконання розрахунків.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ1. Політична економія

1. Економічна система: поняття та складові елементи. Економічні ресурси та економічний

механізм. Види ресурсів.

2. Обмеженість економічних ресурсів і проблема вибору.

3. Крива виробничих можливостей: сутність, умови побудови, характеристики, сфера застосування.

4. Принципи диференціації економічних систем. Типи економічних систем та їх характеристики.

5. Поняття власності та його елементи. Форми власності. Роль пануючої форми власності у формуванні характерних рис економічної системи.

6. Товарне виробництво - основа економічних систем ринкового типу. Поняття товарного виробництва, його еволюція .

7. Сутність і функції ринку.

8. Структура ринку. Поняття інфраструктури та її особливості в умовах різних ринків .

9. Товарна біржа. Види угод, що укладаються на товарній біржі .

10. Цінні папери: поняття, основні види, характеристики. Функціонування фондової біржі. Біржові індекси.

11. Моделі товарного ринку та їх характеристики. Диференціація моделей ринку за ступенем конкурентності (ступеня ринкової влади).

12. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту.

13 . Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Детермінанти пропозиції.

14. Поняття еластичності попиту. Коефіцієнт еластичності попиту за ціною: економічна сутність і розрахунок.

15. Поняття еластичності пропозиції. Коефіцієнт еластичності пропозиції за ціною : економічна сутність і розрахунок.

16. Ринкова рівновага: поняття і чинники порушення.

17. Формування ціни товару споживачем: корисність і запас. Закон убутання граничної корисності .

18. Формування ціни товару з позицій виробника. Теорія трудової вартості і додаткової вартості . Теорія граничної продуктивності економічних ресурсів .

19. Гроші: поняття, функції, еволюція.

20. Підприємство і фірма в економічній системі.

21. Виробнича функція: поняття, формальне подання.

22. Закон убутання граничної продуктивності економічних ресурсів і межі його дії.

23. Економічні витрати : поняття, види , розрахунок.

24. Середні витрати і ефект масштабу.

25. Граничні витрати і граничний дохід. Принцип визначення обсягу виробництва, що максимізує прибуток .

26. Прибуток і його роль у функціонуванні підприємства. Прибуток бухгалтерський, нормальний та економічний.

27. Показники ефективності функціонування підприємства.

28. Ринок досконалої конкуренції: поняття, характеристики. Принцип визначення ринкової ціни.

29. Способи визначення обсягу виробництва, що дозволяє максимізувати прибуток або мінімізувати збитки. Алгоритм застосування кожного способу.
30. Ринок монополії: поняття, характеристики, принцип визначення ринкової ціни. Наслідки монополізації ринку. Державна антимонопольна політика.
31. Ринок монополістичної конкуренції: характеристика, відмінні риси, принцип визначення ринкової ціни. Реклама у функціонуванні даного ринку.
32. Ринок олігополії: характеристика, особливості поведінки виробників, що вступили і не вступили в таємну змову.
33. Основні теоретичні концепції джерел доходів та принципів їх розподілу.
34. Види доходів та їх характеристика.
35. Нерівність в розподілі доходів, його економічні та соціальні наслідки. Крива Лоренца і її характеристика.
36. Гроші: сутність, еволюція, роль у функціонуванні ринкового господарства.
37. Попит на гроші: поняття і структура.
38. Пропозиція грошей: джерела та механізм. Види грошово -кредитної політики.
39. Умови рівноваги ринку грошей. Роль банківського відсотка у функціонуванні економіки.
40. Кредитна система: поняття, структура, функціонування. Функції Нацбанку. Основні операції комерційних банків. Інструменти регулювання Нацбанком діяльності комерційних.
41. Фінанси: поняття, фінансова система, державний бюджет, його доходи та витрати. Дефіцит і профіцит Державного бюджету. Методи фінансування дефіциту.
42. Податки : поняття, види , функції. Крива Лаффера та її характеристика.
43. Інфляція: поняття, причини, види, вимірювання, наслідки.
44. Антиінфляційна політика держави: стратегія і тактика.
45. Відтворення в масштабах суспільства і оцінка його результатів. ВВП, ЧНП, НД і проч.
46. Розрахунок ВВП по потоках доходів і витрат.
47. Зайнятість і безробіття. Причини безробіття, вимір, види, наслідки, політика зайнятості. Вплив величини безробіття на величину ВВП (закон Оукена).
48. Сукупний попит і сукупна пропозиція: поняття, детермінанти, співвідношення. Умови макроекономічної рівноваги.
49. Фактори порушення макрорівноваги. Циклічність економічних процесів.
50. Економічний цикл і його фази. Характеристика фаз циклу.
51. Економічне зростання: поняття, види , фактори.
52. Необхідність і методи державного втручання в економічні процеси.
53. Світове господарство: поняття , форми світогосподарських зв'язків, їх характеристика і роль у функціонуванні національних економічних систем.

Розділ 2. Мікроекономіка

1. Кардиналістська теорія поведінки споживача. Визначення оптимальної структури споживання та функції індивідуального попиту.

2. Ординалістська теорія поведінки споживача. Основні гіпотези. Функція корисності. Крива байдужості: визначення, основні властивості, гранична норма заміщення товарів. Різновиди функцій корисності та відповідних кривих байдужості. Бюджетне рівняння та його графічна інтерпретація. Економічний зміст характеристик бюджетної лінії. Оптимальний вибір споживача: економічна, графічна та аналітична інтерпретація.
3. Зміна стану споживача за умов зміни його бюджету. Формування кривої “дохід – споживання” для різних видів товарів.
4. Зміна стану споживача за умов зміни цін товарів. Формування кривої індивідуального попиту (“ціна – споживання”). Ефект Слуцького-Хікса та його складові. Парадокс Гіффена.
5. Визначення ступеня ризику рішень споживача. Методи зменшення ризикованості його дій.
6. Підприємство як суб’єкт ринкових відносин. Фактори виробництва.
7. Виробнича функція. Виробнича функція у короткому часовому інтервалі. Валовий продукт, середній та граничний продукт змінного ресурсу: економічний зміст, графічна та аналітична інтерпретація. Еластичність обсягу виробництва за змінним економічним ресурсом. Закон “спадної” віддачі змінного ресурсу.
8. Виробнича функція у довгому часовому інтервалі. Ізокванта: визначення, основні властивості, гранична норма технічного заміщення економічних ресурсів. Різновиди виробничих функцій та відповідні форми ізоквант. Ступенева виробнича функція.
9. Виробничі витрати: сутність, різновиди, розрахунок. Функція витрат та її графічна інтерпретація. Валові, середні та граничні витрати: економічний зміст та графічне представлення. Еластичність обсягу витрат за обсягом виробництва.
10. Оптимальна структура економічних ресурсів: економічний зміст, правила оптимізації для випадку мінімізації витрат та випадку максимізації прибутку.
11. Розвиток виробництва: сутність, види, особливості розширення виробництва у короткому та довгому часових інтервалах. Висновок із теореми Вікселя-Джонсона. Побудова кривої індивідуальної пропозиції виробника.
12. Ринковий попит: сутність, детермінанти, побудова функції. Пряма та перехресна цінова еластичність ринкового попиту. Еластичність за доходом. Графіки функцій Торнквіста.
13. Ринкова пропозиція: сутність, детермінанти, побудова функції. Пряма та перехресна цінова еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції у різних часових інтервалах.
14. Ринкова рівновага: визначення, сталість за Вальрасом та Маршаллом. Фактори порушення ринкової рівноваги та аналіз їх дії. Аналіз наслідків введення по товарного податку у випадках різної еластичності попиту. Правило визначення зміни ринкової ціни при введенні по товарного податку.
15. Ринок досконалої конкуренції: загальна характеристика, структура ринку у короткому та довгому часових інтервалах.
16. Монопольний ринок: загальна характеристика, ринкова влада та її показники. Методи максимізації прибутку (встановлення монопольної ціни за правилом “великого пальця” та цінова дискримінація).

17. Ринок монополістичної конкуренції: загальна характеристика, визначення функцій мінімального та максимального попиту на продукцію виробника, характеристика стану ринку та фірми у короткому та довгому часових інтервалах. Методи стимулювання збуту.
18. Ринок – олігополія: загальна характеристика, особливості поведінки виробника у ринках гомогенного та гетерогенного благ. Модель Курно. Модель Штакельберга. Картель. Модель “ламаної кривої попиту”. Ціноутворення за лідером.
19. Особливості ринків економічних ресурсів. Умови максимізації ефективності використання економічного ресурсу.

Розділ 3. Інформатика

1. Призначення ПК та його основних частин. Призначення операційної системи. Файлова система. Призначення елементів робочого столу ОС MS Windows. Використання програм "Мой компьютер" та "Проводник".
2. Текстовий редактор MS Word 97. Елементи інтерфейсу програм пакету MS Office. Принципи формування та редагування текстової документації, таблиць, колонок і списків.
3. Створення та редагування графічних об'єктів, формул. Обмін інформацією з іншими програмами.
4. Табличний процесор MS Excel 97. Принципи побудови та обробки документації в формі таблиць. Форматування таблиць. Виконання розрахунків у таблицях: використання формул та функцій для обробки табличних даних. Побудова графіків та діаграм.
5. Табличний процесор MS Excel 97. Використання можливостей табличного процесора для розв'язку прикладних задач.
6. MS Access 97. Поняття база даних. Створення баз даних та таблиць даних. Прийоми роботи з записами даних.
7. MS Access 97. Автоматизація роботи з таблицями даних – створення запитів, форм та звітів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Экономика: Учебник/Под ред. доц. А.С. Булатова. - М.: Издательство БЕК, 1995. - 632 с.
2. Экономическая теория: Учебник/С.В. Мочерный, В.К. Симоненко, В.В. Секретарюк, А.А. Устенко; Под ред. С.В. Мочерного. - 2-е изд., испр. и доп. – К.: О-во «Знання», КОО, 2003.-662 с.
3. А. Лившиц. Введение в рыночную экономику. - М.:Изд-во «Станкин», 1992.
4. К.Макконнелл, С.Брю. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2 т.: Пер. с англ 11-го изд.- М.:Республика, 1992.
5. Перехідна економіка: Підручник / В.М.Геєць, Є.Г.Панченко, Е.М.Лібанова та ін.; За ред. В.М.Гейця.-К.: Вища школа, 2003.-591 с.:іл.
6. Основы экономической теории. Обучающий курс.-Электронное учебное пособие.
7. Ястремський О.І., Гриценко О.Г. Основи мікроекономіки.-К.:КОО.1998.
8. Гребенников П.И., Леусский А.И., Тарасевич Л.С. Микроэкономика.-СПб.:Изд-во СПбУЭФ.1996.

9. Долан Э., Линдсей Д. Микроэкономика.-СПб.1994.
10. Пиндайк Р.С., Рубинфельд Д.Л. Микроэкономика.-М.: Экономика. 1992.
11. Піндайк Р.С., Рубінфелд Д.Л. Мікроекономіка.-К.:Основи. 1996.
12. Гамільтон Д. Методичний посібник до «Мікроекономіки» Р.Піндайка та Д.Рубінфелда.-К.:Основи.1996.
13. Замков О.О., Толстопятенко А.В., Черемных Ю.Н. Математические методы в экономике.-М.:МГУ. Изд-во «ДИС».1998.
14. Максимова В.Ф. Микроэкономика.-М.:Соминтэк. 1996.
15. Тигова Т.Н. Микроэкономика: Краткий курс лекций.- К.:МАУП.2003.68с.
16. Конохова З.П. Микроэкономика. Учебно-методическое пособие.-Х.: ХПИ. 1999.
17. В.П.Бусыгин, Е.В Желободько, А.А.Цыплаков. Микроэкономика - третий уровень.- Новосибирск: Изд-во НГУ, 2003.-704с.
18. Руденко В.Д., Макаrchук О.М., Патланжоглу М.О. Практичний курс інформатики. – К.: Фенікс, 1997. – 304 с.
19. Фигурнов В.Э. IBM PC для пользователя. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 640 с.
20. Леонтьев В. Новейшая энциклопедия персонального компьютера. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 1999. – 640 с.
21. Вычислительная техника и программирование / А.В. Петров, В.Е. Алексеев и др. – М.: Высш. шк., 1990. – 478 с.
22. Карпова Т.С. Базы данных: модели, разработка, реализация. – СПб: Питер, 2001. – 304 с.
23. Харрингтон Д.Л. Проектирование баз данных. Просто и доступно. – М.: Лори, 2000. – 230 с.
24. Дьяконов В.П., Авраменкова И.В. MathCAD 7.0 в математике, физике и в Internet. – М.: Нолидж, 1998. – 345 с.
25. Очков В.Ф. MathCAD 7 Pro для студентов и инженеров. – М.: КомпьютерПресс, 1998. – 384 с.
26. Сердюченко В.Я. Розробка алгоритмів та програмування на мові Turbo Pascal. – Харків: ВПК “Парітет” ЛТД, 1995. – 352 с.
27. Фаронов В.В. Программирование на персональных ЭВМ в среде Турбо-Паскаль. – М.: Изд-во МГТУ, 1991. – 580 с.
28. Стоцкий Ю. Самоучитель по Office 2000. - СПб: Питер, 1997. – 576 с.
29. Дженнингс Р. Использование Access 97. – К.: Вильямс, 1998. – 994 с.
30. Інформтика та комп'ютерна техніка. Методичні вказівки до лабораторних робіт з розділу "Системи управління базами даних"/ Марченко К.М. – Кіровоград: КДТУ, 2003. – 43 с.
31. С. Коупстейк. MS Office 97. – М.: Бином, 1997. – 224 с.
32. Федунець А.Д. Пакети програм офісного призначення. – Кіровоград: Народне слово, 2000. – 272 с.
33. Камарда Б. Использование Microsoft Word 97. – К., М., СПб.: Вильямс, 1998. – 800 с.

34. Холберг Б., Кинкаф Ш., Рей Б. Использование Microsoft Excel 97. – К., М., СПб.: Вильямс, 1998. – 736 с.
35. Обчислювальна техніка та програмування. Методичні вказівки і завдання до лабораторних робіт / Федунець А.Д., Лисенко В.М. – Кіровоград: КІСМ, 1996. – 84 с.
36. MathCAD 7.0 для студентів технічних спеціальностей / Федунець А.Д., Сторожевський І.М., Лисенко В.М. – Кіровоград: КДТУ, 1999. – 113 с.
37. MathCAD. Практичний poradnik для розв'язування прикладних задач / Федунець А.Д., Сторожевський І.М., Лисенко В.М., Берневек Т.П. – Кіровоград: КДТУ, 1999. – 304 с.
38. Лабораторний практикум з інформатики, комп'ютерної техніки і програмного забезпечення для студентів технічних спеціальностей / Федунець А.Д., Лисенко В.М. – Кіровоград: КДТУ, 2000. – 110 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виражена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач

64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв'язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Навчально-науковий інститут економіки менеджменту та міжнародного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор

_____ Р.П. Мигущенко

« » _____ 2019 р.

ПРОГРАМИ

для проведення вступних випробувань за фахом

при зарахуванні на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» на 2-3

курс за конкурсними пропозиціями

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність:

«Товарознавство і торговельне підприємництво»

Директор інституту

_____ О. В. Манойленко

Харків 2019

ЗМІСТ

«Товарознавство і торговельне підприємництво»	3
---	---

Анотація

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання для отримання ступеня вищої освіти «бакалавр» за освітньою програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» є з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навиків самостійної роботи для розв'язання конкретних завдань у сфері економіки, торгівлі та підприємництва.

Фахівці з організації підприємництва, торгівлі та біржової діяльності повинні бути підготовлені для обліково-аналітичної роботи на підприємствах та організаціях, виконувати зазначену професійну роботу згідно з Класифікатором професій ДК 003 : 2010 (прийнято та надано чинності: наказ Держспоживстандарту України від 28 липня за №327) і займати первинні посади згідно з довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників: менеджери, економісти, дилери та ін.

Область професійної діяльності бакалавр зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» – організація підприємницької та торговельної діяльності на підприємствах, а також біржових операцій.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: теоретичні основи підприємництва та торгівлі;

вміти: виконувати фінансово-економічні розрахунки, вести аналіз господарської діяльності та ін.

Програма вступного випробування для здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» охоплює питання з таких нормативних дисциплін:

1. Економіка підприємства.
2. Економічна теорія.
3. Управління ресурсами та витратами.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до положення про приймальну комісію НТУ «ХП».

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

МАКРОЕКОНОМІКА

Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт (ВВП) і методи його обчислення. Основні макроекономічні показники доходу. Національне багатство.

Зайнятість і безробіття. Ринок праці й механізм його функціонування.

Державне регулювання зайнятості населення.

Поняття сукупного попиту та сукупної пропозиції, їх відмінність від ринкових попиту та пропозиції. Характеристика довгострокової й короткострокової кривих сукупної пропозиції.

Банківська система й грошова пропозиція. Механізм функціонування грошового ринку. Сутність і основні види інфляції. Причини й наслідки інфляції. Антиінфляційна політика.

Фактори, які визначають динаміку споживання та їх дія. Функція споживання. Теорії споживання. Середня та гранична схильності до споживання. Заощадження й інвестиції. Інвестиції в основний капітал. Визначення прибутковості інвестиційних проектів.

Модель „витрати-випуск”. Модель „вилучення-ін'єкції”. Концепція мультиплікатора й акселератора. Джерела економічного зростання. Основні моделі економічного зростання.

Економічні цикли. Роль держави в економіці й основні функції держави.

Сутність фіскальної політики держави. Сутність монетарної політики держави.

Платіжний баланс. Валютний курс. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

МІКРОЕКОНОМІКА

Вплив податків на порушення рівноваги попиту та пропозиції. Проблеми податкового тягаря при еластичних та нееластичних попиту та пропозиції.

Теоретичні та практичні проблеми досягнення рівноваги споживача в ординалістській теорії корисності. Еластичність та її використання в практичній діяльності суб'єктів господарювання. Практичне значення відмінностей між сукупним, середнім та граничним продуктами. Мінімально ефективний розмір підприємства і структура галузі. Визначення ефекту масштабу для підприємств сфери послуг. Теорії поведінки споживача. Формування індивідуального графіку попиту виходячи з ординалістської теорії поведінки споживача. Дія закону спадної граничної корисності.

Витрати виробництва фірми: сутність, структура. Витрати виробництва і поведінка фірми у довгостроковому періоді. Витрати виробництва і поведінка фірми у короткостроковому періоді. Практичне використання теорії середніх, граничних, постійних та інших витрат у теорії фірми. Визначення ефекту масштабу для промислових підприємств.

Встановлення ціни та обсягів виробництва в умовах вільної конкуренції. Недосконалість ринку та необхідність державного втручання в економіку. Досконала та недосконала конкуренція: особливості та відмінності. Визначення ціни та обсягів виробництва в умовах чистої монополії. Порівняльний аналіз антимонопольної політики України та інших країн світу. Цінова

дискримінація: сутність, умови існування, наслідки та використання в практичній діяльності фірми. Визначення ціни та обсягів виробництва в умовах монополії, яка регулюється. Проблеми державного регулювання природних монополій. Особливості функціонування монополій в Україні. Нечесна конкуренція: види, засоби, шляхи подолання.

Олігополія: механізм ціноутворення та поведінки на ринку. «Теорія ігор» та її використання для аналізу поведінки фірми на ринку олігополії. Таємна змова на олігополістичному ринку: умови та перешкоди. Картелеподібні структури ринку: умови формування та життєздатності. Наслідки недотримання картельної угоди. Визначення ціни та обсягів виробництва в умовах монополістичної конкуренції. Витрати монополістичної конкуренції та шляхи їх усунення. Диференціація продукту: сутність, форми, роль та наслідки в умовах ринку монополістичної конкуренції.

ФІНАНСИ

Поняття фінансів. Специфічні сфери фінансів: державні фінанси; фінанси господарських одиниць; фінансовий ринок; міжнародні фінанси. Функції фінансів.

Поняття фінансової системи. Структура фінансової системи. Фінанси підприємств, об'єднань, організацій, державний бюджет, місцеві бюджети, страхування, державні цільові фонди, державний кредит, фінанси населення, фінансовий ринок.

Поняття підприємництва. Види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств. Поняття фінансів підприємств. Поняття і структура майна підприємства. Основні засоби, оборотні засоби, їх особливості. Порядок формування майна підприємства. Поняття фінансових ресурсів підприємства. Поділ джерел формування фінансових ресурсів підприємства на власні та залучені. Структура власних і залучених фінансових ресурсів підприємства. Особливості власних фінансових ресурсів підприємства. Особливості залучених фінансових ресурсів підприємства.

Поняття фондів, що утворюються на підприємстві, їх види: статутний фонд, резервний фонд, амортизаційний фонд, фонд оплати праці та інші. Грошові надходження підприємств; їх структура та класифікація. Економічний зміст прибутку, його склад. Фактори формування прибутку. Розподіл і використання прибутку підприємства. Інвестиційна діяльність на підприємствах, її наслідки. Фінансове планування на підприємствах: зміст, мета, завдання.

Фінансовий ринок. Склад фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок банківських кредитів. Ринок цінних паперів. Види цінних паперів. Місцеві, регіональні, національні, міжнародні фінансові ринки. Первинний та вторинний ринки. Суб'єкти фінансового ринку. Суб'єкти операцій на ринку цінних паперів.

Фінансові інститути ринку. Фінансові посередники. Види фінансових посередників:

депозитні установи, банки, ощадні установи, контрактні установи, пенсійні фонди; страхові компанії, інвестиційні фонди, дилери і брокери. Функції фінансових посередників. Роль національного банку на ринку цінних паперів. Операції з цінними паперами.

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Основи підприємницької діяльності.

Сутність підприємницької діяльності та еволюція поглядів щодо його розуміння. Класична та інноваційна моделі підприємництва. Принципи здійснення підприємницької діяльності. Основні функції підприємництва - творча, ресурсна, організаційна та їх характеристика. Види підприємництва: виробниче, комерційне, фінансове, посередницьке та їх характеристика. Передумови розвитку підприємництва: економічні, політичні, юридичні, соціальні, психологічні

Організаційні основи та особливості створення підприємств.

Поняття підприємства як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Ознаки підприємства як суб'єкта господарювання. Класифікація підприємств за певними ознаками. Юридичні акти, що які регламентують умови створення, функціонування та ліквідації підприємства.

Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства.

Підприємство як складова частина ринкової системи господарювання. Поняття і загальна характеристика ринкового середовища функціонування підприємств. Елементи зовнішнього та внутрішнього середовища господарювання.

Організаційно-правові форми підприємств та їх порівняльна характеристика.

Господарські товариства. Умови та особливості створення. Майнові права. Організація управління та ліквідація господарських товариств. Порівняльна характеристика різних типів господарського товариства (публічне та приватне акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, повне та командитне товариство). Характеристика об'єднань підприємств(асоціація, консорціум, концерн, корпорації, холдинг та асоційовані підприємства).

Основні види діяльності підприємства.

Характеристика основних видів діяльності підприємства згідно нормативних актів (звичайна, надзвичайна, основна, операційна, інша, фінансова, інвестиційна). Характеристика видів діяльності підприємства(виробнича, науково-дослідна, торгівельна, інша).

Типи та методи організації промислового виробництва.

Визначення типу виробництва. Сутнісна характеристика одиничного, серійного, масового та змішаного типів виробництва. Порівняльна характеристика типів виробництва. Визначення методів організації виробництва. Властиві ознаки, сфери застосування і модифікації не потокового

виробництва. Загальна характеристика потокового виробництва (ознаки, умови застосування, класифікація поточкових ліній). Характеристика автоматизованого методу організації виробництва.

Характеристика структури підприємства.

Поняття і параметри структури підприємства. Види структур підприємства: загальна, виробнича, організаційна. Види виробничих структур в залежності від різних класифікаційних ознак. Фактори формування виробничої структури. Основні типи організаційних структур управління: лінійні, функціональні, лінійно-функціональні, дивізійні, матричні та їх характеристика. Етапи розвитку та становлення організаційних структур управління.

Сутність та класифікація витрат підприємства.

Витрати підприємства, економічна сутність, джерела виникнення. Нормативна база регулювання витрат. Види витрат в залежності від видів діяльності підприємства. Класифікація витрат за окремими ознаками (за видами групування, по відношенню витрат до процесу виробництва, за способами перенесення вартості на продукцію, за ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат, за визначенням відношення до собівартості продукції).

Показники оцінки ефективності діяльності підприємств.

Система показників ефективності використання ресурсів: показники ефективності використання основних засобів, оборотних коштів, трудових та інвестиційних ресурсів. Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства: рентабельність виробництва, рентабельність продажу, рентабельність операційної діяльності та ін. Характеристика соціальної ефективності діяльності підприємства.

Основні фактори та напрями економічного зростання.

Внутрішні та зовнішні чинники підвищення ефективності виробництва. Класифікаційні ознаки факторів зростання ефективності та їх характеристика: за видами витрат і ресурсів, за напрямками розвитку та вдосконалення виробництва (діяльності), місцем реалізації в системі управління виробництвом (діяльністю). Напрямки підвищення ефективності діяльності підприємства: ресурсний, організаційний, технологічний та їх характеристика.

МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність, роль та методологічні основи менеджменту.

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Система відносин в організації як предмет вивчення менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

Історія розвитку менеджменту.

Передумови виникнення науки управління. Існуючі парадигми менеджменту. Класичні та неокласичні теорії менеджменту. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.

Закони, закономірності та принципи менеджменту.

Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід. Закони і закономірності менеджменту. Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Класифікація принципів менеджменту. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

Функції та методи менеджменту

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту. Динамічний взаємозв'язок конкретний і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій менеджменту на засадах використання загальних. Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану. Методи менеджменту як результат виконання функцій менеджменту.

Процес управління.

Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: цілевизначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотний зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, надійність. управлінське рішення як результат управлінської діяльності. класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Якість управлінських рішень. Класифікація методів обґрунтування та прийняття управлінських рішень.

Інформація і комунікації в менеджменті.

Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації. Вимоги, що висуваються до інформації. Поняття і характеристика комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотний зв'язок в процесі комунікації. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки. Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні перевантаження.

Ефективність менеджменту.

Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна. Особливості оцінки різновидів ефективності. Концепції визначення

ефективності менеджменту в організації. Підходи до оцінки ефективності менеджменту в організації. Економічна, організаційна та соціальна ефективність менеджменту. Системи показників економічної, організаційної та соціальної ефективності менеджменту, їх склад і методи визначення. Напрями підвищення ефективності управління організацією. Сутність та різновиди відповідальності та етики у менеджменті. Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства збоку організації. Сутність та значення соціальної поведінки менеджменту. Культура менеджменту.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

I. Тестові завдання (приклад)

1. Згідно з НП(С)БУ №16 собівартість продукції включає:

- а) витрати на виробництво та збут продукції;
- б) витрати на виробництво продукції;
- в) витрати на виробництво продукції, понаднормативні витрати та нерозподілені загальновиробничі витрати;
- г) витрати на виробництво, збут продукції та адміністративні витрати.

2. Такі витрати як витрати на сировину та матеріали відносяться до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

3. Точка беззбитковості - це...

- а) точка, в якій прямі витрати дорівнюють непрямым;
- б) обсяг збуту у вартісному виразі, при якому постійні витрати дорівнюють змінним;
- в) обсяг збуту у вартісному виразі, при якому фінансові результати дорівнюють нулю;
- г) обсяг збуту у натуральному виразі, при якому фінансові результати дорівнюють нулю;
- д) обсяг збуту у натуральному виразі, при якому постійні витрати дорівнюють виручці від реалізації.

4. Такі витрати як амортизація відносяться до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

5. Відповідно до групування витрат за економічними елементами виділяють наступні елементи:

- а) прямі матеріальні витрати;
- б) інші прямі витрати;
- в) матеріальні витрати,

- г) витрати на оплату праці;
- д) адміністративні витрати;
- ж) амортизація,
- з) інші операційні витрати;
- к) відрахування на соціальні заходи;
- л) загальновиробничі витрати.

6. Витрати періоду - це ...

- а) витрати, які пов'язані з виробництвом продукції та складають собівартість виробленої та реалізованої продукції;
- б) витрати, які не входять до виробничої собівартості та собівартості реалізованої продукції, це операційні витрати та понаднормативні витрати;
- в) витрати, які виникли в поточному звітному періоді та входять до собівартості продукції, що вироблена в цьому періоді;
- г) витрати, які виникли в поточному періоді, але підпадають під включення до собівартості продукції, яка випускається у наступних звітних періодах.

7. Такий вид витрат як відрахування на соціальні заходи виробничих робочих відноситься до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

8. Умовно-змінні витрати - це ...

- а) витрати, абсолютна величина яких залишається постійною на весь обсяг виробництва та змінюється відповідно зміні обсягу виробництва на одиницю продукції;
- б) витрати, які безпосередньо можна віднести до певного об'єкту витрат за нормами та нормативами;
- в) витрати, які пов'язані з роботою виробництва в цілому та напряду не відносяться до певного об'єкту витрат;
- г) витрати, абсолютна величина яких залишається незмінною на одиницю продукції та змінюється прямо пропорційно зміні обсягу виробництва.

9. Такі витрати як витрати заробітну плату начальника виробничого цеху відносяться до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

10. Відповідно до групування витрат за статтями витрат амортизацію основних виробничих активів відносять до статті:

- а) прямі матеріальні витрати;

- б) інші прямі витрати;
- в) прямі витрати на оплату праці;
- г) відрахування на соціальні заходи;
- д) загальновиробничі витрати;
- ж) амортизація.

11. Такі витрати як витрати на відрядження управлінського персоналу відносяться до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

12. За методом перенесення вартості на продукцію виділяють:

- а) основні та накладні витрати;
- б) прямі та накладні витрати;
- в) прямі та непрямі витрати,
- г) основні та непрямі витрати;
- д) змінні та постійні витрати.

13. Чистий прибуток –це:

- а) дохід від операційної діяльності
- б) прибуток від звичайної діяльності після вирахування прямих податків;
- в) дохід від реалізації продукції після вирахування непрямих податків;
- г) прибуток від звичайної діяльності після вирахування непрямих податків.

14. Рентабельність продукції визначається як

- а) співвідношення валового прибутку та собівартості реалізованої продукції;
- б) співвідношення прибутку від реалізації продукції та виручки від реалізації;
- в) співвідношення валового прибутку та середньої вартості майна підприємства;
- г) співвідношення чистого прибутку та середньої вартості основних фондів та оборотних коштів.

15. Валова продукція – це:

- а) весь обсяг виготовленої продукції та виконаної роботи підприємством за визначений період часу;
- б) вартість виготовлених напівпродуктів;
- в) загальна вартість продукції всіх підрозділів підприємства;
- г) вартість послуг і робіт, наданих цехам підприємства

16. Реалізована продукція – це:

- а) товарна продукція в тому випадку, коли залишки готової продукції на складі на початок і кінець періоду залишились без змін;

б) вартість товарів і послуг, реалізованих стороннім організаціям за визначений період часу;

в) вартість продукції всіх підрозділів підприємства;

г) вартість продукції, спожитої цехами підприємства.

17. Під чистим приведеним доходом розуміють:

а) різницю між приведеними до теперішньої вартості (шляхом дисконтування) сумою чистого грошового потоку за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою інвестованих в його реалізацію засобів

б) співвідношення витрат і дисконтованої вартості інвестицій

в) співвідношення чистого дисконтованого доходу і дисконтованої вартості інвестицій

г) індекс дохідності

18. Менеджментом є:

а) управління військовим підрозділом;

б) управління церковною єпархією;

в) керівництво політичною партією;

г) керівництво токарною ділянкою на підприємстві.

19. Суб'єктом менеджменту виступає:

а) викладач вузу;

б) сержант міліції;

в) майстер шліфувальної ділянки;

г) тренер боксерів.

20. Об'єктом менеджменту є:

а) шкільний клас;

б) плановий відділ велозаводу;

в) церковна паства;

г) районний відділ політичної партії.

21. До наукових концепцій менеджменту належать:

а) концепція адміністративного управління;

б) оборонна концепція держави;

в) концепція розвитку демократії в суспільстві;

г) концепція неприйняття сили.

22. До наукових підходів менеджменту відносять:

а) психологію боротьби за виборця в процесі виборчої компанії;

б) ситуаційний підхід до рішення проблем, які виникають на підприємстві;

в) профілактику захворювань;

г) трудове виховання у школі.

23. До виробничої сфери менеджменту входить:

- а) вивчення стану ринку збуту товарів підприємства;
- б) організація отримання кредиту в банку;
- в) виготовлення запасних частин для автомобіля;
- г) придбання матеріалів, необхідних для виробництва продукції.

24. Виробничі фонди підприємства поділяються на основні та оборотні залежно від:

- а) тривалості кругообігу;
- б) способу перенесення своєї вартості в процесі виробництва;
- в) умов оновлення.

25. В основу розподілу фондів на основні і оборотні покладено:

- а) показники ефективності їх використання;
- б) перенесення вартості;
- в) участь у виробничому процесі;
- г) кругообіг фондів;
- д) участь у створенні нових й удосконалення застосованих технологій.

26. Вкажіть фактори, які прямо впливають на зростання прибутку :

- а) збільшення кількості виробленої продукції;
- б) впровадження в виробництво інновацій;
- в) збільшення цін на продукцію, що реалізується

27. Наведіть види планування залежно від змісту та мети планування:

- а) техніко-економічне;
- б) оперативно-виробниче;
- в) реактивне;
- г) інактивне;
- д) стратегічне;
- е) поточне;
- ж) директивне;
- з) преактивне

28. Планування - це:

- а) процес визначення цілей, які підприємство передбачає досягти за певний період
- б) функція управління;
- в) процес визначення засобів, шляхів і умов досягнення поставлених цілей;
- г) комплекс документів, регламентуючих процес функціонування організації

29. Які показники характеризують ефективність використання запасів ресурсів?

- а) величина складської площі підприємства;
- б) кількість поставок ресурсів за рік;
- в) коефіцієнт оборотності запасів ресурсів;
- г) тривалість обороту запасів

30. Показники плану витрат на виробництво:

- а) кошторис витрат, продуктивність праці;
- б) фонд оплати праці;
- в) заробітна плата;
- г) поточні витрати на виробництво;
- д) собівартість одиниці продукції та обсягу товарної продукції;
- е) витрати на 1 грн. товарної продукції;
- ж) явочна та облікова чисельність персоналу;
- з) витрати на придбання устаткування

31. Загальна структура підприємства включає:

- а) виробничі підрозділи;
- б) підрозділи матеріально-технічного забезпечення;
- в) підрозділи апарату управління;
- г) підрозділи збуту продукції;
- д) заклади соціально-культурного призначення.

32. Визначте зовнішнє оточення підприємства:

- 1) Середовище прямого впливу;
- 2) Середовище непрямого впливу;
- а) політичні чинники;
- б) профспілки;
- в) закони та державні органи;
- г) соціально-культурні фактори;
- д) міжнародні події;
- е) науково-технічний прогрес;
- ж) споживачі;
- 3) конкуренти;
- и) стан економіки;
- к) інвестори

33. З якими системами взаємодіє логістика:

- а) маркетингом;

- б) виробництвом;
- в) ціноутворенням;
- г) всі відповіді вірні.

34. В чому виражається концепція або принципи логістичної системи:

- а) в управлінні матеріалами;
- б) управлінні розподілу;
- в) в функції підприємництва;
- г) вірні відповіді а) і б).

35. Підприємство в статутному фонді якого іноземна інвестиція становить 10 % відноситься до:

- а) національного підприємства;
- б) підприємства з іноземними інвестиціями;
- в) іноземного підприємства.

36. Договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств – це:

- а) корпорація;
- б) консорціум;
- в) асоціація;
- г) концерн;
- д) холдинг

37. Відповідальність учасників акціонерного товариства характеризується як:

- а) повна;
- б) обмежена;
- в) додаткова

38. До основних функцій управління не відносять:

- а) контроль;
- б) економічні;
- в) адміністративні;
- г) планування;
- д) організація;
- ж) випуск якісної продукції;
- з) мотивація.

39. Підприємство, яке є самостійним юридичним утворенням, що здійснює комерційні операції та складає звітний баланс, проте суворо контролюється іншим підприємством, називається:

- а) філія;
- б) асоціація;
- в) концерн;
- г) холдинг;
- д) дочірнє підприємство.

40. Підприємницька діяльність здійснюється на основі таких принципів:

- а) вільний вибір діяльності, вільне наймання працівників, вільне розпорядження прибутком;
- б) залучення і використання матеріально-технічних і фінансових ресурсів, саморозвитку, незалежності;
- в) всі відповіді вірні

Задача 1. (діагностична)

Потужність підприємства на початок року складає 45800 т кінцевої продукції. Протягом року були введені наступні потужності: у червні - 4200 т, в вересні - 4520 т, в жовтні - 2750 т. Було виведено потужностей: у травні - 2840 т, в серпні - 8950 т. Необхідно визначити: середньорічну виробничу потужність і потужність підприємства на кінець року.

Задача 2. (діагностична)

Проаналізувати беззбитковість діяльності підприємства у звітному періоді на основі наступних даних: ціна реалізації продукції (з ПДВ) 72 грн/од., умовно-змінні витрати – 45 грн/од., умовно-постійні – 90 000 грн. за період. Побудувати графік беззбитковості. У звітному періоді на підприємстві виготовлено та реалізовано 9 000 одиниць продукції.

Задача 3. (евристична)

Підприємництво «Нева» оцінює конкурентоспроможність власного потенціалу. Інформацію щодо економічної оцінки потенціалу «Неви» та основних конкурентів наведено у табл. 1 – 4.

Таблиця 1

Виробництво, розподіл і збут продукції

№	Показник	Вага показника	«Еверест»	«Карам»	«Нева»
1	Потужність підприємства, тис. т	0,25	14000	10000	10190
2	Фондовіддача, грн./грн.	0,10	1,9	1,83	2,15
3	Якість продукції, %	0,35	65	63	65,5
4	Рентабельність виробництва, %	0,30	5	4,1	6,1

Організаційна структура і менеджмент

№	Показник	Вага показника	«Еверест»	«Карам»	«Нева»
1	Віковий склад персоналу % до 45 років	0,15	65	57,4	68,8
2	Рівень освіти % з вищою освітою	0,15	7	6,8	8,9
3	Ділові якості менеджерів, бали	0,30	8	6	7
4	Продуктивність праці, грн./чол.	0,15	39,8	38,7	48,8
5	Середньомісячна оплата праці, грн.	0,25	1720	1610	1890

Таблиця 3

Маркетинг

№	Показник	Вага показника	«Еверест»	«Карам»	«Нева»
1	Доля ринку, %	0,30	8	6	9
2	Ціна за ед. продукції	0,35	36,2	35,4	34,7
3	Витрати на рекламу % до загальних витрат	0,10	10	7	5
4	Широта асортименту, бали	0,25	7	5	8

Таблиця 4

Фінанси

№	Показник	Вага показника	«Еверест»	«Карам»	«Нева»
1	Коеф. поточної ліквідності	0,10	2,99	2,36	2,98
2	Рентабельність власного капіталу	0,15	110,86	67,53	106,55
3	Рентабельність активів	0,15	24,1	21,1	23,9
4	Оборотність активів, обертів	0,10	0,19	0,47	0,25
5	Виторг на одного працюючого, тис. грн..	0,25	39	33	52
6	Прибуток на одного працюючого, тис. грн.	0,25	1,54	1,2	1,6

За допомогою методу «Квадрат потенціалу» дати оцінку потенціалу підприємства «Нева». Зробити висновки щодо управління потенціалу даного підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агапова Т.А., Серегина С.Ф. Макроекономіка: підручник / под. общ. ред. буд.э.н., проф. А.В. Сидоровича; МГУ ім. М.В.Ломоносова. - М.: Изд-во «Дело и Сервис», 2007. - 496 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. - К.: Знання, 2008. - 743 с.
3. Базилевич В. Д. Макроекономіка: практикум : навч. посібн. / В.Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик : за ред. В.Д. Базилевича. –2-ге вид., переробл. і доп. –К.: Знання, 2010. – 550 с.
4. Базылев Н. И. Микроэкономика: Учебн. пособие, / Н. И. Базылев, С. П. Гурко. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 206 с.
5. Башнянин Г. І. Мікроекономічна теорія: Навч. посібник / За ред. проф. Г. І. Башнянина і доц. О. В. Щедрої. – Львів: Новий світ. – 2000. – 2007. – 640 с.
6. Бородушко И. В. Финансы: [учеб. пособие] СПб.: Питер, 2009. - 185 с.
7. Вдовенко Л. О. Фінанси: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2010. - 149 с.
8. Венгер В. В. Фінанси : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2009. - 427 с.
9. Вечканов Г. Микроэкономика / Г. С. Вечканов., Г Р. Вечканова. - 7-е изд. -СПб.: Питер, 2007.- 286 с.
10. Вечканов Г.С., Вечканова Г.Р. Макроекономика: учебное пособие. -спб.: Изд. «Питер»,2008. - 240 с.
11. Данілов О. Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях : навч. посіб. / О. Д. Данілов, Т. В. Паєнко. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 256 с.
12. Економіка підприємства : підручник / за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко; Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". – 4-те вид, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2009. – 816 с.
13. Економіка підприємства: підручник / [М. Г. Грещак, В. М. Колот, А. П. Наливайко та ін.]; за заг. ред. С. Ф. Покропивного; М–во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. екон. ун–т ім. В. Гетьмана". – Вид. 4-те, без змін. – К.: КНЕУ, 2008. – 528с.
14. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.С. Іванілов – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728с.
15. Іванова В. Й. Операційний менеджмент у системі управління організацією навчальної дисципліни «Операційний менеджмент» : навч. посібн. Ч. 2 / В. Й. Іванова, О. М. Тімонін, К. В. Ларіна . - Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. - 160 с.
16. Кузнецова, С. А. Фінанси підприємств : практикум : [навч. посіб. : у 2 т.] / С. А. Кузнецова, В. М. Вареник, М. М. Вакулич ; за заг. ред. С. А. Кузнецової. - Дніпропетровськ : Дніпропетр. ун-т ім. А. Нобеля. - Т. 2 : Фінансова діяльність підприємств, 2013. - 126 с.
17. Кузьмін О.Е. Основи менеджменту : підручник / О.Е. Кузьмін, О.Г. Мельник.- 2-е вид., випр. та допов. - К. : Академвидав, 2007. - 464 с.
18. Кузьмін О.Е. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навч. посіб. /О.Е. Кузьмін, О.Г. Мельник. - 3-е вид., допов. і переробл. - Л. : Нац. ун-т«Львів. політехніка» (Інфор.-видав. центр «ІНТЕЛЕКТ+» Ін-ту післядипл.освіти); Інтелект-захід, 2007. - 384 с.

19. Мазаракі А.А. Менеджмент: теорія і практика : навч. посіб. / А.А. Мазаракі, Г.Е. Мошек, Л.А. Гомба та ін. - К. : Атіка, 2007. - 564 с.
20. Макроекономіка. Навчальний посібник / О. М. Кліменко, О. М. Крюкова, В. М. Філатов та ін. : під заг. ред. О. М. Кліменко. -Харків:ВД «Инжэк», 2011. - 250 с.
21. Медведєва І.Б., Мартюшева Л.С., Меренкова Л.О., Кузенко Т.Б. Фінанси: конспект лекцій Х.: ХНЕУ, 2008. - 358 с.
22. Мікроекономіка: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. - К.: Знання, 2007. - 678 с.
23. Мэнкью Н. Г. Принципы макроэкономики: Підручник для вузов. 4-е изд.: - спб.: Изд. Питер , 2010. - 576 с.
24. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств. : навч. посібник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. - К. : Центр навчальної літератури, 2013. - 504с.
25. Нуреев Р. М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов. - 2-е изд., изм., - М.: Норма, 2005. - 576 с.
26. Организация производства и управление предприятием : учеб-ник / под ред. О. Г. Туровца. - 2-е изд. - М. : ИНФРА-М, 2005. - 544 с.
27. Сотников В. И. Микроэкономика в структурно-логических схемах / В. И. Сотников, Ю. В. Сотникова. – Х.: Издательский Дом «ИНЖЭК», 2004. – 252 с.
28. Экономическая теория: Учебник. – Изд. испр. и доп. / Под общ. ред. акад. В. И. Видяпина, А. И. Добрынина, Г. П. Журавлевой, Л. С. Тарасевича. – М.: ИНФРА-М, 2005 – 672 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

60–63	Е	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв'язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Навчально-науковий інститут економіки менеджменту та міжнародного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор

_____ Р.П. Мигущенко

« » _____ 2019 р.

ПРОГРАМИ

для проведення вступних випробувань за фахом

при зарахуванні на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» на 2-3

курс за конкурсними пропозиціями

292 Міжнародні економічні відносини:

«Міжнародні бізнес-структури»

«Міжнародна економіка»

Директор інституту

_____ О. В. Манойленко

Харків 2019

ЗМІСТ

«Міжнародні бізнес-структури»	3
«Міжнародна економіка».....	13

«МІЖНАРОДНІ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ»
«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Анотація

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали під час вивчення дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Мета дисципліни: формування у майбутніх менеджерів-міжнародників теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі міжнародних економічних відносин, форм, методів та механізмів їх реалізації, аналіз зовнішньоекономічної політики України в процесі інтеграції її в сучасні світогосподарські структури.

Завдання:

- вивчення сутності міжнародної економічної системи та закономірностей її розвитку;
- вивчення методів аналізу політико-правового, економічного, соціально-культурного середовища та інфраструктури міжнародної економічної діяльності;
- набуття знань про регулювання міжнародних економічних відносин, міжнародну валютну систему, методологію міжнародних розрахунків, процеси міжнародної економічної інтеграції;
- набуття вмінь використовувати одержані знання у практичній зовнішньоекономічній діяльності України.

Спеціальність “Міжнародні економічні відносини” є складовою частиною підготовки фахівців в сфері міжнародних відносин. Глибоке і всебічне вивчення предмету сприяє формуванню у студентів нового типу економічного мислення, потреби в постійному удосконаленні знань, аналізу економічної інформації, вмінню приймати практичні рішення у процесі міжнародної економічної діяльності.

У результаті оволодіння предметами спеціальності студент повинен:

знати:

- сутність і структуру міжнародної економіки, її закони і категорії;
- особливості формування і удосконалення сучасних МЕВ;
- основні причини та вектори інтеграційних процесів у світі;
- особливості міжнародної економічної політики України.

вміти:

- аналізувати міжнародну економічну інформацію для прийняття практичних рішень;
- аналізувати основні форми міжнародних економічних відносин, їх якісні та кількісні показники (структуру, динаміку тощо);
- аналізувати основні торговельні потоки, форми і методи зовнішньої торгівлі, торговельний і платіжний баланси та їх структуру;

- використовувати теоретичні знання для організації конкурентної зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- розробляти практичні рекомендації щодо удосконалення міжнародних економічних зв'язків.

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін економічної теорії, вступу до спеціальності «Міжнародні економічні відносини», історії економіки та економічної думки.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, вступу до спеціальності «Міжнародні економічні відносини», історії економіки та економічної думки.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ФОРМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини»

Предмет вивчення дисципліни, її місце серед інших економічних дисциплін, структура і логіка викладання. Значення в підготовці спеціалістів. Мета, завдання і нові підходи до вивчення курсу, його інформаційно-методичне забезпечення.

МЕВ як економічна категорія. Сутність МЕВ, їх значення, об'єктивна основа і передумови розвитку.

Рівні розвитку: функціональні, економічні, територіальні, за суб'єктами діяльності. Види та форми МЕВ, їх взаємозв'язок.

Тема 2. Світове господарство та особливості його розвитку

Світове господарство (СГ): сутність, елементи і суб'єкти, фактори розвитку. Міжнародна господарча взаємодія. Якісний і кількісний аспекти розвитку СГ. Головні тенденції формування СГ, рівні і цикли його розвитку.

Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн світу. Типологізація країн – суб'єктів світового господарства. Регіональний принцип групування і головні регіональні групи країн світу.

Місце окремих угруповань країн у СГ і МЕВ. Провідне значення економічно розвинених країн. Країни, що розвиваються: поняття, загальні ознаки та місце у світовій економіці. Соціально-економічна структура. Проблема ліквідації економічної відсталості і неокolonіальної залежності країн, що розвиваються. Новий міжнародний економічний порядок (НМЕП) як концепція перебудови МЕВ. Нові індустріальні країни. Країни з перехідною економікою: вихідні умови формування, моделі розвитку. «Вашингтонський консенсус». «Шокова терапія». Градуалістська модель трансформації постсоціалістичних економік. Проблеми інтеграції країн з перехідною економікою у світове ринкове господарство. Загострення діалогу «Північ-Південь». Якісні зміни діалогу «Схід-Захід». Взаємини країн по вісі «Центр-Периферія». Внутрішньо-та міжсистемні цивілізаційні діалоги.

Тема 3. Еволюційні періоди формування міжнародних економічних відносин

Доколоніальний період розвитку МЕВ. Зародження та розвиток міжобщинних господарських зв'язків Міжнародні торговельні зв'язки стародавнього світу.

Міжнародні економічні відносини епохи Середньовіччя. Зовнішньоторговельні відносини при феодализмі. Зовнішньоекономічні зв'язки Київської Русі та Гетьманської держави. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Сходу – Китаю, країн Південних морів, Середньої та Центральної Азії, Арабського Сходу. Колоніальний період формування МЕВ. Епоха Великих географічних відкриттів та їх вплив на розвиток МЕВ.

Новий (неокolonіальний) період розвитку всесвітніх економічних зв'язків. Світогосподарські зв'язки в найновіший період. Зростання єдності та взаємозалежності суб'єктів

світового господарства.

Тема 4. Середовище міжнародних економічних відносин

Поняття середовища МЕВ, його структура й особливості. Природно-географічне середовище, основні його складові впливу на розвитку МЕВ.

Економічне середовище функціонування МЕВ, стан ринкових відносин країн і особливості їх розвитку. Економічні регулятори МЕВ.

Політико-правове середовище. Особливості взаємодії політики й економіки в МЕВ. Політичні інтереси країн і регіонів. Політична стабільність і політичні ризики. Правові регулятори МЕВ. Соціально-культурне середовище і його значення в розвитку МЕВ. Інфраструктура сучасних МЕВ. Роль транспорту й інформаційно-комунікаційних систем у розвитку МЕВ.

Тема 5. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва

Міжнародний поділ праці (МПП) – вихідна основа розвитку СГ і МЕВ. МПП як форма прояву суспільного поділу праці. Етапи розвитку МПП. Фактори поглиблення МПП. Вплив технологічної революції на МПП. Головні організаційно-економічні форми втілення МПП.

Система міжнародного поділу праці та основні тенденції її розвитку у сучасних умовах. Міжнародна спеціалізація виробництва. Міжнародне виробниче кооперування.

Проблеми і передумови участі України в МПП.

Тема 6. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин

Зростання ролі міжнародної торгівлі (МТ) на сучасному етапі. Міжнародна торгівля як форма МЕВ. Основні фактори зростання міжнародного товарообігу. Особливості розвитку МТ. Вплив НТР на структуру міжнародної торгівлі. Зміни в товарній структурі МТ. Стандартизація товарів на світовому ринку.

Регіональна структура (географічний розподіл) МТ. Структура світового товарообігу. Головні причини і наслідки збільшення взаємної торгівлі економічно розвинених країн. Роль країн, що розвиваються в МТ. Місце нових індустріальних країн (НІК) у світовій торгівлі. Країни з перехідною економікою в МТ. Проблеми реструктуризації зовнішньої торгівлі нових незалежних держав (ННД).

Монополізація світової торгівлі. Види товарних ринків за ступенем монополізації. Закритий і відкритий сектори світового ринку, їх особливості.

Ціноутворення на світовому ринку. ІНКОТЕРМС. Ціна як важливий показник кон'юнктури товарних ринків. Світова ціна, її ознаки. Ціноутворювальні фактори. Множинність цін на світовому ринку. Рівні світових цін. Інформаційна система світових цін товарних ринків. Проблеми нееквівалентного обміну. Поняття «умови торгівлі» і його економічний зміст.

Тема 7. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг

Значення світового ринку послуг, передумови його формування. Специфічні ознаки міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура і географічні напрямки.

Секторальні ознаки розвитку міжнародних ринків послуг.

Міжнародні інжинірингові послуги. Міжнародний аутсорсинг. Міжнародні телекомунікаційні, фінансові, страхові послуги.

Туристичні послуги на світовому ринку. Міжнародні туристські потоки. Фактори розвитку міжнародного туризму.

Франчайзинг у системі міжнародних послуг. Регулювання умов використання товарних знаків, Мадридська угода про їх міжнародну реєстрацію.

Міжнародний лізинг, його види. Головні країни-експортери лізингових послуг. Значення міжнародного лізингу в МТ та міжнародній інвестиційній діяльності.

Тема 8. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво

Загальні передумови розвитку міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності. Міжнародний рух капіталу: суть, чинники, форми. «Інвестиційний клімат». Види зарубіжних інвестицій, їх масштаби. Зміни частки головних економічних центрів у вивозі капіталів. Основні потоки міжнародного капіталообміну. Макроекономічні наслідки вивозу капіталу для країн-донорів та країн-реципієнтів. Вивіз капіталу як фактор інтенсифікації міжнародної і виробничої діяльності. Іноземні інвестиції в економіці України.

Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності: суть, його цілі, інструменти.

Тема 9. Міжнародна міграція робочої сили

Поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили й етапи розвитку. Масштаби, форми й основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів. Види міжнародної міграції. Міжнародний ринок спеціалістів високої кваліфікації («золотих комірців») і проблема «відпливу умів». Роль НТР у розвитку міграції робочої сили, наукових та інженерно-технічних кадрів. Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції. Міжнародна міграція робочої сили і платіжні баланси країн.

Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння й експорту. Міжнародні монополії і ринок праці. Форми і засоби експлуатації робочих-іммігрантів. Вплив міжнародної економічної інтеграції на інтернаціоналізацію ринку праці.

Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні.

Тема 10. Міжнародний науково-технічний обмін

Передумови науково-технічного співробітництва (НТС). НТС як форма МЄВ. Традиційні і нові форми НТС країн світу. Вплив НТР на розвиток міжнародного НТС. Міжнародний рух технологій та механізм їх передачі. Спільні наукові дослідження. Міжнародні науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Обмін науково-технічними досягненнями і досвідом. Взаємні консультації з основних питань НТС. Розробка науково-технічних прогнозів. Співробітництво у галузі науково-технічної інформації, винахідництва та патентної справи. Спільні наукові дослідження щодо захисту навколишнього середовища, у медицині, освоєнні космосу і Світового океану. Напрями НТС – електронізація господарства, його автоматизація, нові види конструкційних матеріалів, біотехнології, атомна енергетика та ін.

Комерційний зміст науково-технічних відносин. Розвиток торгівлі ліцензіями і ноу-хау. Захист інтелектуальної власності.

МОДУЛЬ 2. ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МЕН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Тема 11. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини

Національні, міжнародні і світова валютні системи, їх сутність, елементи. Поняття валюти й її види. Конвертованість валют. Валютний курс, його види. Валютний паритет. Котирування валют. Крос-курс. Валютні ринки та валютні операції. Принципи, форми та інструменти валютної політики держав з відкритою економікою.

Еволюція світової валютної системи. Паризька, Генуезька, Бреттон-Вудська і Ямайська валютні системи. Європейська валютна система в повоєнний період. Валютно-фінансова система країн ЄС. Роль долара як світової валюти. Еволюція ролі та перспективи золота в міжнародних валютно-фінансових відносинах. Проблема диверсифікації міжнародних валютних резервів.

Механізм міжнародних розрахунків. Платіжний і розрахунковий баланси, їх структура. Платіжний баланс як індикатор взаємин національної економіки з зовнішнім світом. Методи регулювання платіжного балансу. Нестабільність міжнародних розрахунків і основні проблеми платіжних балансів країн світу.

Тема 12. Міжнародні кредитні відносини

Міжнародний кредит, його роль у світовій економіці, функції у сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Сутність міжнародних кредитних відносин. Основні види кредитних угод. Умови надання кредитів. Кредитні міжбанківські ставки. Класифікація кредитів.

Передумови формування і розвиток світового ринку позичкових капіталів (СРПК), його функції. Різновидність операцій на СРПК. Світовий грошовий ринок і ринок цінних паперів. Операції сек'юритизації. Сутність та особливості розвитку євроринку. Фактори розвитку євроринку та його сектори. Валютна й інституціональна структура СРПК. Система СБІФТ.

Роль транснаціональних банків у розподілі та перерозподілі міжнародних позичкових ресурсів. Регіональні зміни у сфері зовнішніх запозичень. Проблеми зовнішньої заборгованості у МЕН. Форми, структура і масштаби зовнішньої заборгованості. Інструменти управління зовнішнім боргом країн. Проблема заборгованості і значення іноземних кредитів для розвитку України.

Тема 13. Міжнародна економічна інтеграція

Міжнародна економічна інтеграція (МЕІ) – закономірність розвитку світового господарства і МЕН. Сутність, цілі і значення МЕІ, основні ознаки. Передумови і фактори розвитку МЕІ як якісно нового рівня МЕН. Головні учасники й організатори процесу МЕІ, його сучасні особливості. Форми МЕІ. Етапи формування міжнародних інтеграційних угруповань. Економічні ефекти інтеграції.

Регіональний характер МЕІ як її особливість. Регіональні інтеграційні об'єднання економічно розвинених країн. Об'єктивні передумови, політичні й економічні цілі, основні етапи

розвитку західноєвропейської економічної інтеграції. Єдність економічної системи країн ЄС. Особливості розвитку аграрної сфери. Створення західноєвропейської моделі єдиного промислового і науково-технічного розвитку. Єдина науково-технічна політика. Інституціональна структура і політико-правові механізми ЄС. Політика ЄС відносно «третіх» країн та їх угруповань. Проблеми подальшого розширення ЄС. України й ЄС.

Інтеграційні процеси в економіці країн, що розвиваються. Роль МЕІ у здійсненні НМЕП.

Особливості економічної інтеграції країн Латинської Америки. Розвиток регіональних і субрегіональних інтеграційних угруповань. Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛААІ). Андська група. Центральноамериканський спільний ринок (ЦАСР). Співробітництво Карибського басейну (КАРІКОМ). Спільний ринок країн Південного конусу. (МЕРКОСУР). Проблеми і перспективи створення системи колективних економічних дій у Латинській Америці.

Тема 14. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин

Поняття «міжнародні економічні організації» (МЕО). Роль МЕО в системі МЕВ. МЕО як вияв тенденції багатостороннього економічного співробітництва. Головні функції, принципи і методи діяльності МЕО, механізм управління, фінансові кошти. Участь країн у МЕО як одна з форм реалізації її суверенітету. Сучасна система МЕО, їх класифікація.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) як одна із головних фінансових організацій: компетенція, фінансові кошти, організаційна структура, особливості кредитної діяльності. Фонди МВФ. Програми МВФ в Україні.

Регіональні банки реконструкції та розвитку в Африці. Азії, Латинській Америці, їх роль у економічному розвитку країн, що розвиваються.

Міжнародні об'єднання підприємців. Україна і міжнародні економічні організації.

Тема 15. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків

Необхідність і значення інтеграції України до СГ і МЕВ. Передумови входження України до світового економічного простору. Трансформація структури зовнішньої торгівлі. Реалізація конкурентних переваг. Україна в міжнародних інвестиційних відносинах.

Національні економічні інтереси України у сфері МЕВ: регіональні, субрегіональні і локальні. Головні напрями розвитку МЕВ: розвиток двосторонніх міжнародних відносин, розширення участі у європейському регіональному співробітництві, співробітництво в межах СНД, членство у міжнародних організаціях. Пріоритети України в регіональному співробітництві. Проблеми співробітництва з ЄС. Нові регіональні напрями зовнішньоекономічних зв'язків України. Україна – член СОТ: зовнішні детермінанти економічного розвитку країни. Переваги та загрози лібералізації внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі.

Тема 16. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин

Формування економічної єдності світу. Поглиблення інтернаціоналізації СГ. Роль НТР у зближенні якісних характеристик сучасного виробництва.

Глобалізація економічного розвитку і роль МЕН у налагодженні зв'язків національних економік зі світовим господарством, формування елементів глобальної економіки. Світова економічна рівновага, механізм її регулювання. Рушійні сили й особливості сучасної економічної глобалізації, її головні форми. Моделі економічного розвитку. Глобальні інвестиційні цикли.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Архієреєв С. І. Основи економічної теорії : навч.-метод. посібник. – Харків : НТУ “ХП”, 2010.
2. Волоснікова Н. М., Климова С.О. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник Харків : НТУ “ХП”, 2010.
3. Економічна теорія : Політекономія : підручник / За ред. В. Д. Базилевича. Київ : Знання-Прес, 2008.
4. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник – Київ : Знання, 2013.
5. Международные экономические отношения: теория и политика / Под ред.. Козака Ю.Г. К.: Центр учебной литературы, 2013.
6. Мировая экономика и международные экономические отношения : учебное пособие / Под ред. Л.Е. Стровского. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012.
7. Решетняк Н. Б.. Курс економічної теорії : навч. посібник Харків : НТУ “ХП”, 2008.
8. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ “ХП”, 2016. – 450 с.
9. Економіка та управління інноваційною діяльністю : навч. посібник / ред.: П. Г. Перерва, М. І. Погорелов, С. А. Мехович ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ “ХП”, 2011. – 630 с.
10. Економіка підприємства : навч. посібник / І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ “ХП”, 2016. – 380 с.
11. Посохов І. М. Теоретичні та практичні аспекти управління ризиками корпорацій : монографія / І. М. Посохов. – Харків : ПВПП “СЛОВО”, 2014. – 499 с.
12. Посохов І. М. Ціноутворення на світових товарних ринках / І. М. Посохов // Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ “ХП”, 2016. – Розд. 4.2. – С. 238-251.
13. Филиппова И. А. Мировая экономика и международные экономические отношения : методические указания по подготовке к семинарским занятиям по дисциплине «Мировая экономика и международные экономические отношения» для студентов очной формы обучения / И. А. Филиппова. – Ульяновск : УлГТУ, 2013. – 131 с.

14. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія: підручник для студ. екон. спец, вищих навч. закл / А.С. Філіпенко. – К. : Либідь, 2008. – 408 с.
15. Хасбулатов, Р. И. Международные экономические отношения : учебник для бакалавров / Р. И. Хасбулатов. – М. : Издательство Юрайт, 2014. – 910 с.
16. Хмылев В. Л. Современные международные отношения: учебное пособие / В.Л. Хмылев. Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2010. – 210 с.
17. Чечурина, М.Н. Международная интеграция и международные организации: учеб. пособие / М.Н. Чечурина. – Мурманск: изд-во: МГТУ, 2012. – 269 с.
18. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини : підручник для студ. вищ. навч. закл. / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська ; Чернів. торг.-екон. ін-т Київ. над. торг.-екон. ун-ту. – вид 2-ге., переробл. і допов. – Чернівці: Книги-XXI, 2007. – 544 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу; – вміння аналізувати явища в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень обов'язкових знань; – вміння розв'язувати практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач

64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв’язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв’язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	—	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	—	– повна відсутність знань навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко

Анотація

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали під час вивчення дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Мета дисципліни: формування у майбутніх менеджерів-міжнародників теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі міжнародних економічних відносин, форм, методів та механізмів їх реалізації, аналіз зовнішньоекономічної політики України в процесі інтеграції її в сучасні світогосподарські структури.

Завдання:

- вивчення сутності міжнародної економічної системи та закономірностей її розвитку;
- вивчення методів аналізу політико-правового, економічного, соціально-культурного середовища та інфраструктури міжнародної економічної діяльності;
- набуття знань про регулювання міжнародних економічних відносин, міжнародну валютну систему, методологію міжнародних розрахунків, процеси міжнародної економічної інтеграції;
- набуття вмінь використовувати одержані знання у практичній зовнішньоекономічній діяльності України.

Спеціальність “Міжнародні економічні відносини” є складовою частиною підготовки фахівців в сфері міжнародних відносин. Глибоке і всебічне вивчення предмету сприяє формуванню у студентів нового типу економічного мислення, потреби в постійному удосконаленні знань, аналізу економічної інформації, вмінню приймати практичні рішення у процесі міжнародної економічної діяльності.

У результаті оволодіння предметами спеціальності студент повинен:

знати:

- сутність і структуру міжнародної економіки, її закони і категорії;
- особливості формування і удосконалення сучасних МЕН;
- основні причини та вектори інтеграційних процесів у світі;
- особливості міжнародної економічної політики України.

вміти:

- аналізувати міжнародну економічну інформацію для прийняття практичних рішень;
- аналізувати основні форми міжнародних економічних відносин, їх якісні та кількісні показники (структуру, динаміку тощо);
- аналізувати основні торговельні потоки, форми і методи зовнішньої торгівлі, торговельний і платіжний баланси та їх структуру;
- використовувати теоретичні знання для організації конкурентної зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

- розробляти практичні рекомендації щодо удосконалення міжнародних економічних зв'язків.

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін економічної теорії, вступу до спеціальності «Міжнародні економічні відносини», історії економіки та економічної думки.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, вступу до спеціальності «Міжнародні економічні відносини», історії економіки та економічної думки.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ФОРМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини»

Предмет вивчення дисципліни, її місце серед інших економічних дисциплін, структура і логіка викладання. Значення в підготовці спеціалістів. Мета, завдання і нові підходи до вивчення курсу, його інформаційно-методичне забезпечення.

МЕВ як економічна категорія. Сутність МЕВ, їх значення, об'єктивна основа і передумови розвитку.

Рівні розвитку: функціональні, економічні, територіальні, за суб'єктами діяльності. Види та форми МЕВ, їх взаємозв'язок.

Тема 2. Світове господарство та особливості його розвитку

Світове господарство (СГ): сутність, елементи і суб'єкти, фактори розвитку. Міжнародна господарча взаємодія. Якісний і кількісний аспекти розвитку СГ. Головні тенденції формування СГ, рівні і цикли його розвитку.

Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн світу. Типологізація країн – суб'єктів світового господарства. Регіональний принцип групування і головні регіональні групи країн світу.

Місце окремих угруповань країн у СГ і МЕВ. Провідне значення економічно розвинених країн. Країни, що розвиваються: поняття, загальні ознаки та місце у світовій економіці. Соціально-економічна структура. Проблема ліквідації економічної відсталості і неокolonіальної залежності країн, що розвиваються. Новий міжнародний економічний порядок (НМЕП) як концепція перебудови МЕВ. Нові індустріальні країни. Країни з перехідною економікою: вихідні умови формування, моделі розвитку. «Вашингтонський консенсус». «Шокова терапія». Градуалістська модель трансформації постсоціалістичних економік. Проблеми інтеграції країн з перехідною економікою у світове ринкове господарство. Загострення діалогу «Північ-Південь». Якісні зміни діалогу «Схід-Захід». Взаємини країн по вісі «Центр-Периферія». Внутрішньо-та міжсистемні цивілізаційні діалоги.

Тема 3. Еволюційні періоди формування міжнародних економічних відносин

Доколоніальний період розвитку МЕВ. Зародження та розвиток міжобщинних господарських зв'язків Міжнародні торговельні зв'язки стародавнього світу.

Міжнародні економічні відносини епохи Середньовіччя. Зовнішньоторговельні відносини при феодализмі. Зовнішньоекономічні зв'язки Київської Русі та Гетьманської держави. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Сходу – Китаю, країн Південних морів, Середньої та Центральної Азії, Арабського Сходу. Колоніальний період формування МЕВ. Епоха Великих географічних відкриттів та їх вплив на розвиток МЕВ.

Новий (неокolonіальний) період розвитку всесвітніх економічних зв'язків. Світогосподарські зв'язки в найновіший період. Зростання єдності та взаємозалежності суб'єктів

Тема 4. Середовище міжнародних економічних відносин

Поняття середовища МЕВ, його структура й особливості. Природно-географічне середовище, основні його складові впливу на розвитку МЕВ.

Економічне середовище функціонування МЕВ, стан ринкових відносин країн і особливості їх розвитку. Економічні регулятори МЕВ.

Політико-правове середовище. Особливості взаємодії політики й економіки в МЕВ. Політичні інтереси країн і регіонів. Політична стабільність і політичні ризики. Правові регулятори МЕВ. Соціально-культурне середовище і його значення в розвитку МЕВ. Інфраструктура сучасних МЕВ. Роль транспорту й інформаційно-комунікаційних систем у розвитку МЕВ.

Тема 5. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва

Міжнародний поділ праці (МПП) – вихідна основа розвитку СГ і МЕВ. МПП як форма прояву суспільного поділу праці. Етапи розвитку МПП. Фактори поглиблення МПП. Вплив технологічної революції на МПП. Головні організаційно-економічні форми втілення МПП.

Система міжнародного поділу праці та основні тенденції її розвитку у сучасних умовах. Міжнародна спеціалізація виробництва. Міжнародне виробниче кооперування.

Проблеми і передумови участі України в МПП.

Тема 6. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин

Зростання ролі міжнародної торгівлі (МТ) на сучасному етапі. Міжнародна торгівля як форма МЕВ. Основні фактори зростання міжнародного товарообігу. Особливості розвитку МТ. Вплив НТР на структуру міжнародної торгівлі. Зміни в товарній структурі МТ. Стандартизація товарів на світовому ринку.

Регіональна структура (географічний розподіл) МТ. Структура світового товарообігу. Головні причини і наслідки збільшення взаємної торгівлі економічно розвинених країн. Роль країн, що розвиваються в МТ. Місце нових індустріальних країн (НІК) у світовій торгівлі. Країни з перехідною економікою в МТ. Проблеми реструктуризації зовнішньої торгівлі нових незалежних держав (ННД).

Монополізація світової торгівлі. Види товарних ринків за ступенем монополізації. Закритий і відкритий сектори світового ринку, їх особливості.

Ціноутворення на світовому ринку. ІНКОТЕРМС. Ціна як важливий показник кон'юнктури товарних ринків. Світова ціна, її ознаки. Ціноутворювальні фактори. Множинність цін на світовому ринку. Рівні світових цін. Інформаційна система світових цін товарних ринків. Проблеми нееквівалентного обміну. Поняття «умови торгівлі» і його економічний зміст.

Тема 7. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг

Значення світового ринку послуг, передумови його формування. Специфічні ознаки міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура і географічні напрямки.

Секторальні ознаки розвитку міжнародних ринків послуг.

Міжнародні інжинірингові послуги. Міжнародний аутсорсинг. Міжнародні телекомунікаційні, фінансові, страхові послуги.

Туристичні послуги на світовому ринку. Міжнародні туристські потоки. Фактори розвитку міжнародного туризму.

Франчайзинг у системі міжнародних послуг. Регулювання умов використання товарних знаків, Мадридська угода про їх міжнародну реєстрацію.

Міжнародний лізинг, його види. Головні країни-експортери лізингових послуг. Значення міжнародного лізингу в МТ та міжнародній інвестиційній діяльності.

Тема 8. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво

Загальні передумови розвитку міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності. Міжнародний рух капіталу: суть, чинники, форми. «Інвестиційний клімат». Види зарубіжних інвестицій, їх масштаби. Зміни частки головних економічних центрів у вивозі капіталів. Основні потоки міжнародного капіталообміну. Макроекономічні наслідки вивозу капіталу для країн-донорів та країн-реципієнтів. Вивіз капіталу як фактор інтенсифікації міжнародної і виробничої діяльності. Іноземні інвестиції в економіці України.

Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності: суть, його цілі, інструменти.

Тема 9. Міжнародна міграція робочої сили

Поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили й етапи розвитку. Масштаби, форми й основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів. Види міжнародної міграції. Міжнародний ринок спеціалістів високої кваліфікації («золотих комірців») і проблема «відпливу умів». Роль НТР у розвитку міграції робочої сили, наукових та інженерно-технічних кадрів. Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції. Міжнародна міграція робочої сили і платіжні баланси країн.

Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння й експорту. Міжнародні монополії і ринок праці. Форми і засоби експлуатації робочих-іммігрантів. Вплив міжнародної економічної інтеграції на інтернаціоналізацію ринку праці.

Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні.

Тема 10. Міжнародний науково-технічний обмін

Передумови науково-технічного співробітництва (НТС). НТС як форма МЕВ. Традиційні і нові форми НТС країн світу. Вплив НТР на розвиток міжнародного НТС. Міжнародний рух технологій та механізм їх передачі. Спільні наукові дослідження. Міжнародні науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Обмін науково-технічними досягненнями і досвідом. Взаємні консультації з основних питань НТС. Розробка науково-технічних прогнозів. Співробітництво у галузі науково-технічної інформації, винахідництва та патентної справи. Спільні наукові дослідження щодо захисту навколишнього середовища, у медицині, освоєнні космосу і Світового океану. Напрями НТС – електронізація господарства, його автоматизація, нові види конструкційних матеріалів, біотехнології, атомна енергетика та ін.

Комерційний зміст науково-технічних відносин. Розвиток торгівлі ліцензіями і ноу-хау. Захист інтелектуальної власності.

МОДУЛЬ 2. ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МЕН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Тема 11. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини

Національні, міжнародні і світова валютні системи, їх сутність, елементи. Поняття валюти й її види. Конвертованість валют. Валютний курс, його види. Валютний паритет. Котирування валют. Крос-курс. Валютні ринки та валютні операції. Принципи, форми та інструменти валютної політики держав з відкритою економікою.

Еволюція світової валютної системи. Паризька, Генуезька, Бреттон-Вудська і Ямайська валютні системи. Європейська валютна система в повоєнний період. Валютно-фінансова система країн ЄС. Роль долара як світової валюти. Еволюція ролі та перспективи золота в міжнародних валютно-фінансових відносинах. Проблема диверсифікації міжнародних валютних резервів.

Механізм міжнародних розрахунків. Платіжний і розрахунковий баланси, їх структура. Платіжний баланс як індикатор взаємин національної економіки з зовнішнім світом. Методи регулювання платіжного балансу. Нестабільність міжнародних розрахунків і основні проблеми платіжних балансів країн світу.

Тема 12. Міжнародні кредитні відносини

Міжнародний кредит, його роль у світовій економіці, функції у сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Сутність міжнародних кредитних відносин. Основні види кредитних угод. Умови надання кредитів. Кредитні міжбанківські ставки. Класифікація кредитів.

Передумови формування і розвиток світового ринку позичкових капіталів (СРПК), його функції. Різновидність операцій на СРПК. Світовий грошовий ринок і ринок цінних паперів. Операції сек'юритизації. Сутність та особливості розвитку євроринку. Фактори розвитку євроринку та його сектори. Валютна й інституціональна структура СРПК. Система СБІФТ.

Роль транснаціональних банків у розподілі та перерозподілі міжнародних позичкових ресурсів. Регіональні зміни у сфері зовнішніх запозичень. Проблеми зовнішньої заборгованості у МЕН. Форми, структура і масштаби зовнішньої заборгованості. Інструменти управління зовнішнім боргом країн. Проблема заборгованості і значення іноземних кредитів для розвитку України.

Тема 13. Міжнародна економічна інтеграція

Міжнародна економічна інтеграція (МЕІ) – закономірність розвитку світового господарства і МЕН. Сутність, цілі і значення МЕІ, основні ознаки. Передумови і фактори розвитку МЕІ як якісно нового рівня МЕН. Головні учасники й організатори процесу МЕІ, його сучасні особливості. Форми МЕІ. Етапи формування міжнародних інтеграційних угруповань. Економічні ефекти інтеграції.

Регіональний характер МЕІ як її особливість. Регіональні інтеграційні об'єднання економічно розвинених країн. Об'єктивні передумови, політичні й економічні цілі, основні етапи

розвитку західноєвропейської економічної інтеграції. Єдність економічної системи країн ЄС. Особливості розвитку аграрної сфери. Створення західноєвропейської моделі єдиного промислового і науково-технічного розвитку. Єдина науково-технічна політика. Інституціональна структура і політико-правові механізми ЄС. Політика ЄС відносно «третіх» країн та їх угруповань. Проблеми подальшого розширення ЄС. України й ЄС.

Інтеграційні процеси в економіці країн, що розвиваються. Роль МЕІ у здійсненні НМЕП.

Особливості економічної інтеграції країн Латинської Америки. Розвиток регіональних і субрегіональних інтеграційних угруповань. Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛААІ). Андська група. Центральноамериканський спільний ринок (ЦАСР). Співробітництво Карибського басейну (КАРІКОМ). Спільний ринок країн Південного конусу. (МЕРКОСУР). Проблеми і перспективи створення системи колективних економічних дій у Латинській Америці.

Тема 14. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин

Поняття «міжнародні економічні організації» (МЕО). Роль МЕО в системі МЕВ. МЕО як вияв тенденції багатостороннього економічного співробітництва. Головні функції, принципи і методи діяльності МЕО, механізм управління, фінансові кошти. Участь країн у МЕО як одна з форм реалізації її суверенітету. Сучасна система МЕО, їх класифікація.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) як одна із головних фінансових організацій: компетенція, фінансові кошти, організаційна структура, особливості кредитної діяльності. Фонди МВФ. Програми МВФ в Україні.

Регіональні банки реконструкції та розвитку в Африці. Азії, Латинській Америці, їх роль у економічному розвитку країн, що розвиваються.

Міжнародні об'єднання підприємців. Україна і міжнародні економічні організації.

Тема 15. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків

Необхідність і значення інтеграції України до СГ і МЕВ. Передумови входження України до світового економічного простору. Трансформація структури зовнішньої торгівлі. Реалізація конкурентних переваг. Україна в міжнародних інвестиційних відносинах.

Національні економічні інтереси України у сфері МЕВ: регіональні, субрегіональні і локальні. Головні напрями розвитку МЕВ: розвиток двосторонніх міжнародних відносин, розширення участі у європейському регіональному співробітництві, співробітництво в межах СНД, членство у міжнародних організаціях. Пріоритети України в регіональному співробітництві. Проблеми співробітництва з ЄС. Нові регіональні напрями зовнішньоекономічних зв'язків України. Україна – член СОТ: зовнішні детермінанти економічного розвитку країни. Переваги та загрози лібералізації внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі.

Тема 16. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин

Формування економічної єдності світу. Поглиблення інтернаціоналізації СГ. Роль НТР у зближенні якісних характеристик сучасного виробництва.

Глобалізація економічного розвитку і роль МЕН у налагодженні зв'язків національних економік зі світовим господарством, формування елементів глобальної економіки. Світова економічна рівновага, механізм її регулювання. Рушійні сили й особливості сучасної економічної глобалізації, її головні форми. Моделі економічного розвитку. Глобальні інвестиційні цикли.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19. Архієреєв С. І. Основи економічної теорії : навч.-метод. посібник. – Харків : НТУ “ХП”, 2010.
20. Волоснікова Н. М., Климова С.О. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник Харків : НТУ “ХП”, 2010.
21. Економічна теорія : Політекономія : підручник / За ред. В. Д. Базилевича. Київ : Знання-Прес, 2008.
22. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник – Київ : Знання, 2013.
23. Международные экономические отношения: теория и политика / Под ред.. Козака Ю.Г. К.: Центр учебной литературы, 2013.
24. Мировая экономика и международные экономические отношения : учебное пособие / Под ред. Л.Е. Стровского. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012.
25. Решетняк Н. Б.. Курс економічної теорії : навч. посібник Харків : НТУ “ХП”, 2008.
26. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ “ХП”, 2016. – 450 с.
27. Економіка та управління інноваційною діяльністю : навч. посібник / ред.: П. Г. Перерва, М. І. Погорелов, С. А. Мехович ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ “ХП”, 2011. – 630 с.
28. Економіка підприємства : навч. посібник / І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ “ХП”, 2016. – 380 с.
29. Посохов І. М. Теоретичні та практичні аспекти управління ризиками корпорацій : монографія / І. М. Посохов. – Харків : ПВПП “СЛОВО”, 2014. – 499 с.
30. Посохов І. М. Ціноутворення на світових товарних ринках / І. М. Посохов // Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ “ХП”, 2016. – Розд. 4.2. – С. 238-251.
31. Филиппова И. А. Мировая экономика и международные экономические отношения : методические указания по подготовке к семинарским занятиям по дисциплине «Мировая экономика и международные экономические отношения» для студентов очной формы обучения / И. А. Филиппова. – Ульяновск : УлГТУ, 2013. – 131 с.

32. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія: підручник для студ. екон. спец, вищих навч. закл / А.С. Філіпенко. – К. : Либідь, 2008. – 408 с.
33. Хасбулатов, Р. И. Международные экономические отношения : учебник для бакалавров / Р. И. Хасбулатов. – М. : Издательство Юрайт, 2014. – 910 с.
34. Хмылев В. Л. Современные международные отношения: учебное пособие / В.Л. Хмылев. Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2010. – 210 с.
35. Чечурина, М.Н. Международная интеграция и международные организации: учеб. пособие / М.Н. Чечурина. – Мурманск: изд-во: МГТУ, 2012. – 269 с.
36. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини : підручник для студ. вищ. навч. закл. / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська ; Чернів. торг.-екон. ін-т Київ. над. торг.-екон. ун-ту. – вид 2-ге., переробл. і допов. – Чернівці: Книги-XXI, 2007. – 544 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу; – вміння аналізувати явища в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень обов'язкових знань; – вміння розв'язувати практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач

64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв’язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв’язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту.

Протокол № 3 від 26 березня 2019 р.

Голова вченої ради інституту

О. В. Манойленко